

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 6
— Telefon št. 3123, 3124, 3125, 3126.

Iskratni oddelki: Ljubljana, Selem-
burgova ul. — Tel. 3492 in 3392.

Podružnica Maribor: Grajski trg
št. 7 — Telefon 2455.

Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
Telefon št. 190.

Računi pri pošt. čk. zavodih: Ljub-
ljana št. 17.749.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno 25 din.
Za tuzemstvo 40 din.

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica 6, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon št. 2455,
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Glas mladih

V teh dneh splošne negotovosti in nejasnosti, ko se tako rekoč po vsem svetu in v vsaki državi posebej pojavljajo najrazličnejša kolebanja glede vodstva državne politike v skladu z dejanskim mednarodnim razvojem, je le malo pogumnih ljudi, ki bi si upali mimo vseh trenutnih in oportunističnih računov večine izpovedati svoja spoznanja in iz njih izhajajoča verovanja. Kar velja danes na splošno, velja posebej tudi za nas in domače razmere. Mnogi so, ki se oglašajo s svojimi zahtevami po temeljitih reformah tudi pri nas, a le malo jih je, ki bi si upali jasno in nedvoumno ter brez slehernih izmotavanj konkretno nakazati, kakšna naj bo pot, ki naj bi jo tudi naša država ubrala, ako hoče »držati korak« z vsem sodobnim razvojem.

Ako je v tem pogledu previdna in molčeča starejša generacija, je to razumljivo. Slabo izpričevalo pa bi si dala naša mladina, ako bi k novemu razvoju ne spregovorila svoje jasne in odločne besede, saj bo jutri prav ona poklicana, da popelje našo državo v boljše čase. Nič ne škodi, ako so gesla, ki jih želi postaviti današnja mladina, za mnoge iz starejših generacij radikalna. Že samo hotenje mladine po našem novem je v današnjih časih splošne zmede pozitiven pojav, tem bolj, ako je hotenje po novem organsko povezano s stvaritvami preteklosti. Ono zasluži tem večjo pozornost, ako ga spremlja čut odgovornosti za nadaljnji razvoj.

Ali je naša mladina že na tej poti? Na splošno bi si te trditve ne upali postaviti, toda »Politična, gospodarska in socialna načela«, ki jih je v obliki okrožnice izdala pred dnevi mladinska JNS za svoje smiselnike, vsekakor kažejo, da je čut odgovornosti pri naši mladini močan, kar je nedvomno razveseljen pojav. Prepustili bomo našim mladim, da sami tudi v »Jutru« izpovedo svoje nazore, da bo naša javnost o njih hotenju neposredno poučena. Za danes pa želimo opozoriti na uvodne besede, ki jih je ta mladina napisala k svojem programu v že navedeni okrožnici pod značilnim naslovom: »Zakaj program v teh dneh?« Poslušajmo, kaj pravijo ti zastopniki naše mlade generacije:

»Veliki dogodki v svetu postavljajo tudi našo državo pred hude preizkušnje. Za to, kako bomo te preizkušnje prestali, bomo vsi nosili odgovornost, ne le pred sedanjo, temveč tudi pred bodočimi generacijami. Najtežja pa bo odgovornost današnje mladine.

Slutimo, da smo na prelomu med dvema dobama. Ona, ki je za nami, nam je znana, megleni pa so še pogledi v ono, ki prihaja. Na takšnem zgodovinskem prehodu je odgovornost živečih najtežja. Toda naroda ni mogoče prepustiti neznani usodi ali ustaviti njegovo življenje samo zato, ker smo po zgodovinskem dogajanju v svetu postavljani na prelom med dvema dobama. Od tega, kako bo z ostalim človeštvom tudi naš narod prebrodil ta prehod iz ene dobe v drugo, bo v veliki meri odvisna njegova usoda. Zato se nihče med nami ne more izogniti tej najtežji odgovornosti pred svojim narodom, ko mur ljubezen do naroda ni samo prazna beseda. Mi tudi v tej težki dobi ne bežimo pred odgovornostjo. Zavedamo se njenega bremena in ga hočemo močito prenesti v nove, boljše čase. Ker narod tudi v tej megleni prehodni dobi ne more biti prepuščen samemu sebi, smo v polni zavesti svoje odgovornosti za njegovo usodo sestavili za svoje soimšljenike nekaj splošnih in konkretnih političnih, socialnih in gospodarskih načel, izhajajoč iz spoznanja, da nas nobeno posnemanje tujega ne more rešiti. Gospodari svoje usode smo pred vsem mi sami!

In še eno spoznanje nam je narekovalo, da se ne umakemo pred odgovornostjo, ki nam jo nalaga sedanji čas. Pogled v naše mladinske vrste — ne glede na njih politično in svetovno-nazorno opredeljenost — nam odkriva v glavnem le dve kategoriji mladine: ono, ki se ob sedanjem prelomu med dvema dobama za nič ne zmeni in samo fatalistično čaka na »nekaj novega«, česar bi se — brez borbe in lastne opredeljenosti — oprijela iz zgolj konjunkturičnih nagibov; in ono, ki tudi v tej prehodnosti čuti vso težo svoje odgovornosti za usodo naroda in države, pa hoče zato s svojim pozitivnim in konstruktivnim zadržanjem pomagati pri gradnji »nečesa novega« in »boljšega«, pa se zato ne more ogreti za udobno stališče čakanja prekrizanih rok, čes: čemu programi in delo, ko bo pa jutri itak vse drugače...!

Mi ne mislimo tako. Kot pozitivna in konstruktivna mladina ne bežimo fatalistično pred usodo, ker ne bežimo pred življenjem, pa se zato tudi ne izmikamo nobeni, še tako težki odgovornosti, pa naj bo ta — kakor vedno na velikih zgodovinskih prehodih — še tako nepopularna. Mi ne mislimo tako tudi zato, ker smo pri vsem realnem upoštevanju splošnega svetovnega razvoja, ki ga noben narod ne more in ne sme prezreti, vendarle mnenja, da si svojo

Maršal Petain pri Hitlerju

Nemško-francoska pogajanja v odločilnem stadiju — O njih vsebini še vedno ni znano nič zanesljivega — Hitlerjevemu sestanku z generalom Francom so prisostvovali tudi šefi nemške vojske

Bern, 24. okt. s. (CBS.) Po informacijah, ki so nocoj prispeli iz Vichyja, je maršal Petain davi odpotoval v Pariz. Podpredsednik francoske vlade Laval je odpotoval z njim.

Berlin, 24. okt. br. (DNB.) Nocoj bilo objavljeno naslednje posebno poročilo: Kancelar Hitler je sprejel danes voditelja francoske države in predsednika francoskega ministrskega sveta maršala Petaina. Razgovoru sta prisostvovala tudi nemški zunanji minister Ribbentrop in podpredsednik francoskega ministrskega sveta Laval.

Berlin, 24. oktobra. br. (DNB.) O sestanku kancelarja Hitlerja z maršalom Petainom se doznajajo še naslednje podrobnosti: Sestanek je bil v posebnem vlaknu kancelarja Hitlerja na nekem malem kolodvoru v zasedenem delu Francije. Maršala Petaina, ki se je pripeljal v družbi podpredsednika francoske vlade Lavalja z avtomobilom, je pričakoval na demarkacijski črti poslanik Abetz. Pri prihodu je maršalu Petainu bataljon nemške vojske izkazal vojaško čast. Pri vstopu v kolodvor je sprejel maršala Petaina zunanji minister Ribbentrop s šefom štaba vrhovnega poveljstva maršalom Keitelom. Pred svojim posebnim vlakom je francoska državna pričakoval kancelar Hitler.

V Hitlerjevem salonskem vozu so se nato pričeli razgovori. Po končanih razgovorih je spremljal kancelar Hitler maršala Petaina do njegovega avtomobila. Kakor pri prihodu, tako je častni bataljon tudi pri odhodu izkazal Petainu vojaško čast.

Lavalov pripravljalni sestanek

Zeneva, 24. okt. j. (A. R.) V Ženevi so doslej na razpolago naslednji komentarji iz francoskih krogov v Vichyju, o rezultatih francosko-nemških pogajanj:

Po sestanku s kancelarjem Hitlerjem se je Laval sinoči v spremstvu svetnika nemškega poslanstva Abetza vrnil v Vichy. Takoj nato je imel Laval daljšo konferenco z maršalom Petainom. Laval bi se moral že sinoči spet vrniti v Pariz vendar je povratek odložil za danes.

Doslej še ni bilo izdano nikakoli službeno tolmačenje o dalekosežnosti rezultatov sestanka med Hitlerjem in Lavalom, toda na merodajnem mestu se poudarja njih izredna važnost in dalekosežnost. S sešankom se je Laval vrnil s predlogi za mirovne preliminarije.

Kar se tiče teh pogojev, krožijo med francoskimi političnimi krogi nasprotujoče informacije. Že zdaj pa je gotovo, da bo imel sestanek med Lavalom in Hitlerjem ki mu bo sledil tudi sestanek med Hitlerjem in Petainom, odločilen vpliv na bodočnost Francije.

Bern, 24. okt. AA. (Stefani) Iz Vichyja poročajo, da je bilo na sestanku med Hitlerjem, Ribbentropom in Lavalom, govornost o odnosih Francije z njenimi sosedi in verjetno tudi o upravnem položaju Francije. V Vichyju spravljajo vse te razgovore v zvezo z nedavnim sestankom med Hitlerjem in Mussolinijem na Brennerju. Računajo, da bi bili v primeru sporazuma pogoj premirja ublaženi in da bi na tej osnovi prišlo do »sklenitve končnega mira, ki bi pomenil začetek gospodarskega sodelovanja Francije s silama osi.

Ameriške informacije o vsebini pogajanj

New York, 24. okt. s. (Ass. Press) Nocoj javljajo nove verzije o vsebini francosko-nemških pogajanj, ki so pravkar v teku. Zadnja poročila pravijo, da je stavila Nemčija zahtevo, da ji Francija prepusti mornariška oporišča v Dakarju, Toulonu,

usodo kuje predvsem vsak narod sam. Svetovna razgledanost nas zato ne more zapeljati v fatalistične zaključke glede našega razvoja, ker nam ona ni sama sebi namen, temveč samo sredstvo za pravilno vrednotenje našega položaja v svetu ter njegovo vsestransko zavarovanje.

Z mnogimi malimi narodi v Evropi delimo še posebej mi Slovenci zaskrbljenost za svoj goli obstoj, ki nam je v vsem svojem obsegu, v širino in globino ter v vseh svojih življenjskih izrazih zagotovljen samo v usodni skupnosti z brati Hrvati in Srbi v naši Jugoslaviji. Zaskrbljenost za naš obstoj pa nam nalaga, da vso svojo borbo in vse svoje politično udejstvovanje posvetimo dvema velikima nalogama napredne mladine v Sloveniji: združitvi vseh pozitivnih mladih sil in glede na njih trenutne politične opredelitve v delovni skupnosti slovenske napredne mladine, ki naj s svojim zgledom za vedno izloči iz našega političnega življenja strasti politične nestrpnosti in zagrizenosti; na drugi strani pa združitvi vseh pozitivnih sil v državi zaradi dokončne rešitve vseh temeljnih vprašanj našega državnega sožitja in ojačenja naše jugoslovanske življenjske skupnosti.

Casablanci in Bizerti. Ta oporišča naj bi skupno z onimi, ki bi jih Nemčija dobila od Španije na španskem ozemlju in na Kanarskem otočju, služila kot izhodiščna točka za nemški napad na angleško trgovsko plovbo v južnem Atlantiku.

Nemčija bi se nasprotno obvezala, da zato izpusti vse francoske voje ujetnike ter pomakne mejo zasedenega in nezasedenega ozemlja na sever do Seine. Pariz bi imel po tem načrtu poseben režim. Mesto bi bilo deloma pod nemško, deloma pod francosko upravo.

Viri, ki javljajo te pogoje, pravijo da je bil maršal Petain stavljen pred alternativo, da jih sprejme, ali pa da nemška vojska zasede še tudi doslej nezasedeni del Francije.

Inspekcijsko potovanje maršala Brauchitscha

Strassburg, 24. okt. j. (DNB.) Vrhovni poveljnik nemške vojske maršal Brauchitsch je na svojem inspekcijskem potovanju danes obiskal tudi mesti Strassburg in Nancy. Nato se je maršal Brauchitsch napotil proti Maginotovi črti, kjer si je ogledal nekatere objekte.

Hitlerjev sestanek z generalom Francom

Nekje na Francoskem, 24. oktobra. AA. (DNB) Hitler je imel večeraj sestanek s šefom španske države generalisimom Francom na špansko-francoski meji. Razgovori so potekli v duhu prisrčnosti in tovariške zvestobe med dvema aarodoma. Razgovorom sta prisostvovala tudi zunanji ministri Ribbentrop in Sener.

Da se sestanek z generalisimom Francom, se je Hitler v sredo popoldne pripeljal s posebnim vlakom na francosko-špansko mejo. Kmalu nato je prispel tudi vlak s Francom. Hitler je poleg proge čakal na prihod šefa španske države in ga prisrčno pozdravil, ko je stopil iz vlaka v spremstvu zunanje ministra Serrana Senerja. V Hitlerjevem spremstvu so bili zunanji minister Ribbentrop, vrhovni poveljnik maršal Brauchitsch in šef nemškega generalnega štaba maršal Keitel.

V salonskem vagonu Hitlerjevega posebnega vlaka je bil večurni razgovor. Še v večernih urah se je nato general Franco s svojim spremstvom spet odpeljal nazaj v Španijo.

Himmlerjev odhod iz Španije

Barcelona, 24. okt. AA. (DNB.) Šef nemške policije Himmler je odpotoval danes popoldne z letalom v Nemčijo. Na le-

Roosevelt o svoji politiki

Prvi volilni govor — Ostra kritika republikancev Cilji ameriškega oboroževanja

Filadelfija, 24. oktobra. AA. (Reuter) V govoru, ki ga je snoči imel v Filadelfiji in s katerim je otvoril svoje volilno kampanjo, je predsednik Roosevelt očital republikancem, da uvajajo propagandne metode totalitarnih držav. Radi bi prepričali javno mnenje, da bi on, Roosevelt, najraje Zedinjene države potegnili v vojno. A ravno za mir delujem in se mučim sleherni dan svojega življenja, je dejal Roosevelt.

Razpravljajoč o izjavah republikancev je rekel, da predstavljajo zlonamerne falzifikate in da je prišel čas, da na te falzifikate odgovori s trdnimi dejstvi. Prav hote govore netočnosti, ko pravijo n. pr., da je predsednik Zedinjenih držav telefoniiral Hitlerju in Mussoliniju z namenom, da bi izdal Češkoslovaško, ali pa da namerava narediti v sedanji vojni konec ameriški demokraciji v prihodnjih štirih letih. Sami dobro vedo, da se to izjave lažnive.

Roosevelt je nato poudaril, da ameriškega naroda ne bo preslepila tudi najgrša neresnica, katere vodilni republikanci med ljudstvom širijo. To je obtožba, da je vlada brez kongresa in brez ljudstva sklenila tajne sporazume s tujimi narodi. »Dajem vam najbolj svečano izjavo, da ni nobenega tajnega sporazuma, nobene tajne pogodbe, kakršnekoli vrste, niti direktne, ne indirektno s katerokoli vlado ali narodom, ali s katerokoli stranko na svetu, katere bi imela namen, potegniti našo državo v vojno.«

Roosevelt je opozoril svoje poslušalce na razmere, ki so vladale v Zedinjenih državah v trenutku, ko je prišel on leta 1932 na oblast. Naštel je impozanten seznam dejanj, ki jih je izvršil »New Deal«. Med deli se nahajajo tudi dejstva, da je sedaj 9 milijonov ljudi več zaposlenih kakor marca 1932 in da je čez 42 milijonov nameščenecv in delavcev dobilo pokojninsko zavarovanje. Dalje je navedel še mnoge druge pridobitve, potem pa nadaljeval: proizvodnja je močnejša za 13%.

V teku teh let so bila vsa moja dejanja in vse moje misli uravnane proti cilju, da se ohrani svetovni mir, posebno pa mir USA, mir zahodne poloble. Ko pa je prihajala vojna, sem uporabljal ves ugled predsednika USA, da bi preprečil izbruh vojne. Ko je vojna izbruhnila, sem uporabljal ves ugled svojega položaja, da bi odstranil

tališču ga je pozdravilo večje število uglednih španskih osebnosti, med njimi tudi šef španske policije grof Majalda.

★

Na smrt obsojen francoski admiral

Zeneva, 24. okt. AA. (DNB.) Vojaško sodišče v Tolounu je snoči obsodilo na smrt in degradacijo admirala Museliera. Ista usoda je doletela tudi kapitane Cane-ta, Botina in Vuillemina. Poročnik bojne-ga broda Parantoin je bil obsojen na 20 let roblje in na degradacijo. Vsi so bili obtoženi delovanja proti državi, dezertacije in nediscipline. Admiral Muselier je

bil v začetku vojne pomorski poveljnik v Marseilleu. Sedaj je v Angliji.

Nove aretacije komunistov
Marseille, 24. okt. AA. (Havas). Tu je bilo snoči aretirano nadaljnjih 13 komunistov. V zadnjih dneh je njihovo število naraslo na 78. Zaplenjeno je bilo mnogo letakov in brošur.

Popis tujcev v Parizu

Pariz, 24. oktobra. AA. (DNB.) Po nalogu policijske prefekture v Parizu se morajo javiti vsi tujci, ki so stari več kakor 15 let in ki prebivajo v Parizu ali okolici.

Številne aretacije Poljakov v Rumuniji

Očitajo jim, da so špijonirali — Aretirana sta tudi maršal Rydz-Smygli in bivši zunanji minister Beck Vseh aretirancev je okrog sto

Berlin, 24. okt. AA. (Stefani) Iz Bukarešte javljajo, da so poleg bivšega poljskega zunanje ministra Becka zaprli tudi vse člane poljskega poslanstva v Rumuniji zaradi obtožbe da so z Angleži sodelovali pri organizaciji gospodarske sabotaže kakor tudi pri terorističnih poskusih.

Bukarešta, 24. okt. AA. (DNB) Legionarska policija je odkrila zelo razvito poljsko vohunstvo v Rumuniji. Ko so včeraj izvršili preiskavo v vseh zgradbah, ki so pripadale poljskemu poslanstvu, razen v zgradbi poslanstva samega, so odkrili obsežen material o zvezah poljskega predstavništva z anglešk. poslanstvom. Ugotovilo se je, da je poljska vohunska organizacija dobivala sredstva iz angleških virov, prav tako pa se je ugotovilo, da je tehnični material organizacije zlasti pa dve tajni sprejemni in oddajni radijski postaji angleškega porekla. Razen tega se je ugotovilo, da je bilo v zadnjih dneh več obteženih dokumentov poslanih v angleško poslanstvo.

V organizaciji za podporo poljskim beguncem so odkrili tudi veliko centralo za ponarejanje potnih listov. Pri preiskavi v organizaciji za pomoč beguncem so razen tega doglali da obstoji še ena podobna angleška centrala. Sledi vodijo v angleško poslanstvo. Pri hišnih preiskavah so našli priprave za tiskanje brošur proti Nemčiji, predvsem pa proti Hitlerju.

V tem času so aretirali okrog 100 Poljakov, med njimi tudi 30 članov tako imenovanega poljskega poslanstva. Legionarska policija je že del časa zasledovala to organizacijo. Že poprej je našla razna dokazila o delovanju Poljakov. Toda te akte je policija prejšnjega režima zaplenila. Ugotovilo se je da je general Marinesco, bivši policijski prefekt v Rumuniji in šef javne varnosti, za to dobil veliko vsoto denarja.

Bukarešta, 24. okt. br. (CBS) Oblasti so danes tu aretirale poljskega maršala Rydz Smyglega, ki se je po zlomu Poljske skupno z drugimi poljskimi državniki zatekel v Rumunijo. Baje je nameraval tudi on, kakor bivši zunanji minister Beck, skrivaj zbežati iz Rumunije.

Obračunavanje z bivšimi nasprotniki Železne garde

Bukarešta, 24. oktobra br. (Stefani) Čeprav se preiskava proti krivcem Codreanu-ve smrti še ni zaključila, so rumunske sodne oblasti pričele novo preiskavo proti pristajšem prof. Jorge, na katerega tožbo je bil Codreanu l. 1938. pred vojaškim sodiščem obsojen na 6 mesecev zapora. Codreanu je tedaj poslal prof. Jorge pismo, ki ga je ta smatral za žaljivo in protidržavno. Codreanu je bil postavljen pred vojaško sodišče in vojaški sodnik polkovnik Dancasu ga je obsodil. Polkovnik Dancasu je bil včeraj aretirani. Danes so ga prvič zaslišali v zvezi s Codreanovo obsodo.

Usoda kralja Karola

Madrid, 24. okt. s. (CBS) Španske oblasti so odredile, da se morajo bivši rumunski kralj Karol, gospa Lupescu in bivši dvorni maršal Undreanu, ki spremlja kralja Karola, s portugalske meje prenesti v Granado v notranjost države. Vsi so postavljeni pod policijsko nadzorstvo. Domnevajo, da se je to zgodilo na zahtevo rumunske Železne garde, ki zahteva izročitev ge. Lupescu in Undreanu Ukrop oblasti naj bi preprečil, da bi oba pobegnili preko meje na Portugalsko.

★

Antonescov obisk v Rimu

Rim, 24. oktobra. AA. (Stefani.) Pri-stojni rimski krogi poudarjajo, da bo general Antonescu obiskal Rim v prvi polovici decembra. Njegov obisk bo uradnega značaja. Isti krogi poudarjajo, da bo ta obisk pomenil prvo uradno manifestacijo prijateljstva legionarske Rumunije in fašistične Italije. Glede konkretnih ciljev tega obiska v Rimu je namen ta, da dokonča delo prilagoditve Rumunije sistemu ali osi, na duhovnem in političnem polju, ker je treba izgraditi medsebojne odnose na novih osnovah. V Podunavju se vrši radikalno čiščenje starih in zlohotnih vplivov Anglije.

Preselitev Nemcev iz Bukovine in Dobruže

Bukarešta, 24. okt. br. (Stefani). Tu je bilo danes službeno objavljeno, da je bil z Nemčijo sklenjen sporazum, po katerem se bodo v kratkem preselili Nemci iz južne Bukovine in severne Dobruže v Nemčijo. Selili jih bodo enako kakor Nemce iz severne Bukovine in Besarabije deloma preko Madžarske deloma preko Jugoslavije. V zvezi tem sporazumom se doznava, da bo v celoti izseljenih 60.000 prebivalcev. Iz južne Bukovine jih bo odpotovalo v Nemčijo 45.000, iz Dobruže pa 15.000.

Poskusni letalski alarm v Bukarešti

Bukarešta, 24. oktobra. AA. (Stefani). Preteklo noč je bil v Bukarešti alarm, da se preizkuša pasivna obramba prebivalstva in vidi, kako se bodo ljudje zadržali v primeru napadov sovražnikovih letal. Alarm je trajal od 3.35 do 4.25. Po končani preizkušnji so strokovnjaki odredili potrebne ukrepe, da se odstranijo nekatere pomanjkljivosti.

Milica proti sabotaži

Washington, 24. okt. s. (CBS.) Vojni minister Stimson je izjavil danes na konferenci tiska, da mora biti v Zedinjenih državah čim prej osnovana milica, ki bi imela nalogo, da pobija poskušne sabotaže. Stimson je dejal, da se je izkazalo, da je sabotaža v sedanji vojni mnogo bolj nevarna, nego je bila v svetovni vojni. Stimson ni povedal, če je bil primer sabotaže že ugotovljen tudi v Zedinjenih državah.

Vojna v Afriki

Spopadi motoriziranih enot v Egiptu in Sudanu — Medsebojni letalski napadi — „Samomor“ rušilca „Nullo“

Rim, 24. okt. br. (Stefani) Italijansko vrhovno poveljstvo poroča: V severni Afriki je sovražnik napadel naše prednje postojanke na področju Maktila, 25 km od Sidi el Baranija. Pri napadu so sodelovali oklopni avtomobili in topništvo. Napad je bil gladko odložen. Sovražnik se je umaknil in na bojišču je obležalo nekaj mrtvih. Na naši strani je bilo nekaj ranjenih.

Tudi drugi sovražni oddelki, ki so napadli naše postojanke pri Alam el Sumnu, južno od Sidi el Baranija, so bili odbiti. Nekaj sovražnikov vojakov je bilo ujetih in zaplenjenih je bilo nekaj vojnega materiala. Sovražna letala so odvržila okrog Sidi el Baranija nekaj bomb, a brez uspeha.

V vzhodni Afriki so naša letala bombardirala važne vojaške objekte na otoku Perimu. Tam je izbruhnil velik požar. Letala so tudi s strojnimi obtebevali in razpršila sovražne oddelke pri el Duksani.

Sovražna letala so bombardirala Masauo, kjer je bilo 6 ljudi ranjenih, ter letališče v Bahar Daru južnovzhodno od Tanskega jezera. Dva vojaka sta bila tam ubita, eden ranjen. Pri napadu na Tesenei je bilo 9 lažje ranjenih, pri napadu na Azozot pri Gondaru pa 1 vojak ubit in 6 ranjenih. Nadalje so bila bombardirana letališča v Alomatu, Desieu in Dekamereu. Škoda je bila neznatna. Brezuspšno so bili napadeni Asab, Asmara, Casala in Gura.

Rušilec „Nullo“, ki je bil v zadnji bitki na Rdečem morju hudo poškodovan, se je v bližini obale sam potopil.

Rušilec „Nullo“

Rim, 24. okt. br. (Stefani). Potopljen rušilec „Nullo“ je bila 1058 tonska vojna ladja, ki so jo pričeli graditi 1. 1926 in je bil dograjen leto pozneje. Razvijal je brzino 35 vozlov na uro. Oborožen je bil s štirimi topovi kalibra 12 mm, štirimi topov 3,7 cm, s dvema strojnicama, šest torpednimi cevmi in 30 minami. Njegovi motorji tipa „Parsons“ so razvijali 34.000 k.s. Ladja je bila dolga 91 m, široka 9,2 m. Posadka je znašala 120 moč. Zgrajen je bil v ladjedelnici Odero v Genovi.

Angleška poročila

Kairo, 24. okt. AA. (Reuter) Sročni je letalsko poveljstvo izdalo sporočilo, da so angleški bombniki napadli mehanizirane oddelke med Bugbugom in Sollumom. Letala so dosegla direktno zadetke na cisternskih avtomobilih, ki so prevažali vodo, zadela pa so tudi vojaška taborišča in povzročila žrtve in škodo. Britanska lovka letala so uspešno s strojnimi ognjem napadla sovražnikove avtomobilske prevoze na istem področju. Italijanska letala so napadla otok Perim in Bab el Mandeb (južno od Rdečega morja). Pri nočnem napadu na letališču pri Dessiu v Abesiniji je bil zadet hangar in most severno od letališča. Bombardirana sta bila prav tako Albut in Bahardar ob Tanskem jezeru. Južno od Tanskega jezera so bile v Danghe li povzročene tri eksplozije. Manjši napadi so bili izvršeni na Guro, Asmaro in Kasalo. Vsa britanska letala so se vrnila domov.

Spopad v Sudanu

Kairo, 24. okt. j. (Reuter) Komunikacije vrhovnega poveljstva angleške afriške armade poroča, da je prišlo v Sudanu do večjega spopada s sovražnimi silami, pri čemer je bilo tudi večje število človeških žrtev in sovražnikovih vrstah. V Sudanu je na sektorju pri Kassali ena izmed motoriziranih angleških patrol priselila ter napadla sovražni odred, ki je štel približno 1000 moč. Sovražnik je imel pri spopadu velike izgube. Na angleški strani izgub ni bilo.

V noči od 22. do 23. oktobra je bilo napadeno sovražno taborišče vzhodno od Sidi Barranija. Pri tej priliki je bilo uničenih tudi osem sovražnih kamionov.

Ameriški protest v Rimu?

Washington, 24. okt. s. (CBS.) Ameriška vlada je včeraj poslala italijanski vladi formalen protest zaradi napada italijanskih letal na petrolejske vrelce v Saudovi Arabiji in na Bahreinskem otočju. Ti petrolejski vrelci so last ameriških družb. Protest je dostavilo ameriško zunanje ministrstvo italijanskemu veleposlaniku v Washingtonu.

Doslej še ni znano, kako bodo na protest reagirali italijanski uradni krogi. Ameriškim novinarjem je bilo danes na merodajnih mestih v Rimu rečeno, da italijanska vlada še nima nobenega službenega obvestila o protestu.

Demobilizacija v Siriji

Jeruzalem, 24. oktobra. o. (United Press). Približno 5.000 francoskih oficirjev in vojakov, ki so bili v Siriji, potuje nazaj v Francijo. Francoska vojska v Siriji in Libanonu bo reducirana na 6.000 moč.

Grška reakcija

Atene, 24. oktobra. AA. (DNB.) Napovedi londonskega radija o morebitnem zavzetju grških otokov po Angliji so izzvale tukaj posebno vznemirjenje. Na grški strani s tem v zvezi ponovno opozarjajo na izjave, ki jih je dal predsednik grške vlade že večkrat, da bo Grčija branila svojo neodvisnost in nedotakljivost z orožjem proti vsakomur, in da te izjave veljajo tudi za napovedi londonskega radija.

lovka, da je razkrita celo nekaj poslopij v bližini sosedstev. Daleč v okolici so bile razbite vse šipe v oknih. Po ugotovitvah reševalne službe je eksplozija zahtevala doslej 10 smrtnih žrtev, dočim je bilo 28 delavcev lažje in težje ranjenih.

Gradbeno ministrstvo v Angliji

London, 24. okt. s. (Reuter) V spodnji zbornici je sporočil danes čuvaj tajnega pečata Attlee, da bo spadalo v področje novega gradbenega ministra Reitha predvsem delo popravil na zgradbah, ki so bile poškodovane pri letalskih napadih. Prav tako pa bo njegova naloga, da nadzira skup v to svrhu potrebne materiale ter da nadzoruje znanstvene raziskave za pridobitev onega materiala, ki bi ga pri popravilih primanjkovalo. Nad gradnjo letališč, utrob in drugih vojaških objektov bodo imela še vedno vrhovno nadzorstvo ministrstva za vojno mornarico in letalstvo.

Nemška vojna poročila

Neugodno vreme je oviralo večje letalske akcije po dnevi — Ponoči je bilo bombardiranje spet hušje — Nad Berlin so prodrli posamezni angleški bombniki

Berlin, 24. oktobra. br. (DNB). Vrhovno poveljstvo poroča:

Zaradi neugodnega vremena nad angleškimi otoki se je večerje nemško letalstvo omejilo na izvidniške akcije nad Anglijo. Letala, ki so bila oborožena tudi z bombami, so pri tem bombardirala London in neke tovarniške objekte v srednji Angliji. Ponoči so težki bombniki spet odvrli večje število bomb na angleško glavno mesto. Nekaj sovražnih ladij je poskušalo v megli približati se flandrijski obali, a jih je mornariško topništvo pregnalo.

Angleška letala so v noči na 24. oktober prodrli nad Nemčijo ter so skušala napasti Berlin. Le posameznim aparatom je uspelo doseči nemško glavno mesto. V glavnem so odvrli zažigalne bombe na stanovanjske okraje. Povzročili so le malo škode po hišah, kakor tudi več manjših požarov, ki so jih prišlo nagle intervencije varnostne in pomožne službe ter samopomoči prebivalstva takoj pogasiti. Na nekem mestu je bila zadeta neka tovarna, toda tovarniška letalska zaščita je takoj uspešno intervenirala, tako da je nastala škoda neznatna. Eno nemško letalo se ni vrnilo na svoje oporišče.

Stockholm, 24. oktobra AA. (DNB). Napadi nemškega letalstva so bili včeraj in prejšnjo noč nenehni ne samo Londonu, temveč tudi drugim krajem jugovzhodne in srednje Anglije. Vsi ti kraji so bili od nemških bomb težko zadeti. Po sporočilu ministrstva za letalstvo in ministrstva za notranjo varnost, so bili glavni cilj večeršnjih nemških napadov London in grofije v notranjosti Anglije. Napadi v zadnji noči so imeli iste cilje. Začeli so se čim je padel mrak, in so trajali s prekinitvijo vso noč. Bombe so padale tudi na neko mesto severovzhodno Anglije in na več krajeh južne Škotske. V Londonu ni česar ne objavljajo o napadih na važne vojaške objekte, niti o povzročenih škodi. Priznavajo samo, da je bila škoda velika in da je bilo precej mrtvih in ranjenih. Včerajšnje sporočilo agencije Reuter ugotavlja, da so bili nemški napadi ojačani.

Berlin, 24. okt. AA. (DNB) V noči med 23. in 24. oktobrom je skupina nemških bojnih letal napadla neko mesto na vzhodni škotski obali. Bombardirala so objekte, ki so važni za vojsko. Napad je bil uspešen. Opaziti je bilo več požarov, in gosti oblaki dima so se valili proti nebu. Opazili so tudi, da so se dvignili v zrak sovražnikovski vojski.

Konferenca britanskih vzhodnih pokrajin

Glavna točka dnevnega reda je razprava o enotnem organiziranju oboroževanja — Italijanski komentarji

Delhi, 24. okt. s. (Reuter) Tu bo otvorjena jutri velika gospodarska konferenca predstavnikov 11 angleških dominionov ozirnoma kolonij, ki se bo bavila z vprašanji vojne produkcije in vojnih dobav v vzhodnem delu angleškega imperija. Konferenco bo otvoril osebno indijski podkralj lord Linlithgow s govorom, ki ga bodo prenašale vse indijske radijske postaje, kakor tudi mnoge postaje v angleškem imperiju. Za angleško vlado bo prisostvovala konferenci posebna delegacija angleškega ministrstva za oboroževanje pod vodstvom sira Alexandra Roggersa. Štirje predstavniki vlade holandske Indije bodo prisostvovali konferenci kot opazovalci.

Berlin, 24. okt. AA. (Stefani). Jutri bo v Delhi konferenca vzhodnih držav angleškega imperija. Te konference se bodo udeležili predstavniki Indije, Avstralije, Nove Zelandije, Južne Afrike, Južne Rodezije in predstavniki angleškega ozemlja v vzhodni Afriki. Na konferenco gledajo na bližnjem in Srednjem vzhodu zelo kritično. Čeprav v Londonu polagajo na konferenco veliko važnost, vendar na vzhodu niso tega mnenja in vidijo v tej pobudi samo poskus, da se s pomočjo koordinacije proizvodnje vojnega materiala v azijskih, afriških in avstralskih državah popravijo hude posledice, ki so nastale zaradi izgube nadvlade Anglije v Sredozemskem morju. Izgleda, da je ta poskus obojen na neuspeh, če pomislimo, da gospodarsko industrijski mehanizem držav, ki so dobile poziv na konferenco, še ni sodoben in da se morajo te države brigati zato, da krijejo svoje lastne potrebe in ne morejo proizvajati toliko, da bi zalegale še Anglijo s tistim, česar Anglija ne more več uvažati iz za vedno izgubljenih tržišč. Poleg tega na vzhodu poudarjajo, da angleško priznanje o izgubi nadvlade na Sredozemskem morju predstavlja očividni znak hitrega zatona angleškega cesarstva.

Atentat na guvernerja Indokine

Bangkok, 24. okt. s. (Ass. Press). Siamski listi poročajo, da je neki francoski oficir izvršil atentat na guvernerja francoske Indokine admirala Decoux. Prvi re-

stvo. Attlee je dejal dalje, da bo vlada posvetila veliko pozornost vprašanju rekonstrukcije porušenih mest po vojni ter bodo v to svrhu konzultirani vsi oddelki interesiranih ministrstev.

Odhod Američanov iz Anglije

New York, 24. oktobra. AA. (DNB) V krogih trgovinske mornarice govore, da se vrše pogajanja z ameriško vlado o tem, da se pošlje ladja „Manhattan“ na Irsko, da odpelje Američane iz Anglije. Ameriški poslanik v Londonu je prošil v ta namen za dve ladji.

★

Zatamnitev vse švice?

Ženeva, 24. okt. s. (CBS.) Kakor poročajo, namerava švicarska vlada za primer, da bi angleška letala zopet prekršila švicarsko nevtralnost, odrediti za vso švico zatamnitev.

Napad na Berlin

Berlin, 24. oktobra AA. (Stefani). Preteklo noč so angleški bombniki poskušali izvesti množinski napad na Berlin. Samo majhnemu številu britanskih letal se je posrečilo prileteči do prestolnice Angleži so na posamezne točke in zlasti na posamezne mestne četrti metali zažigalne bombe in ploščice, ki so povzročile le neznatno škodo in manjše požare, katere so hitro pogasili. Bilo je tudi več ranjenih.

Poziv mladim Angležem

Amsterdam, 24. oktobra. AA. (DNB.) Britansko mornariško ministrstvo je po angleških radijskih postajah pozvalo vse britanske mladeniče, ki še niso obvezani za vojaško službo, da se javijo v radiotehnično službo ali pa v službo mehanikov v britanski mornarici.

Premogovne rezerve v Nemčiji

Berlin, 24. oktobra. AA. (Stefani) Premogovne rezerve za zasebno porabo v Nemčiji so za osem milijonov ton večje kakor lanske letošnje rezerve.

Nemški notranji minister v Varšavi

Varšava, 24. okt. AA. (DNB). Nemški notranji minister Frick je odpotoval v Varšavo v spremstvu državnega podtajnika Stuckarta in več uradnikov. Dr. Frick bo iz Varšave odšel v Lublin.

Italijanski in bolgarski novinarji pri Göbbelsu

Berlin, 24. okt. AA. (DNB). Minister dr. Göbbels je včeraj sprejel nekaj uradnih uradnikov italijanskih dnevnikov. Novinarji so prišli v Nemčijo na povabilo odelka za inozemski tisk nemške vlade. V daljšem govoru se je minister dr. Göbbels dotaknil vprašanja propagande in velikih nalog, pred katerimi stoji v sedanjih časih tisk. Dr. Göbbels je sprejel tudi delegacijo bolgarskih novinarjev, ki so prišli na povabilo istega oddelka nemške vlade. Dr. Göbbels se je razgovarjal z njimi in se dotaknil tudi političnega in vojaškega položaja.

Spor med Siamom in Indokino

Bangkok, 24. okt. j. Naraščajoča napestost med Francosko Indokino in Siamom je dovela do tega, da so siamska oblastva odredila evakuacijo civilnega prebivalstva iz obmejnih pasov ob reki Mekong. V Laosu se ljudstvo umika v planine, ker se boji vdora iz Slama. Družine francoskih mešencev so se izselile v Hanoj. List „Srikrung“ pravi, da je v Anamu ponovno oživila akcija tajnega revolucionarnega združenja „Črna zastava“.

Tokio, 24. oktobra. AA. (DNB) Kakor poroča agencija Domei piše siamsko časopisje, da se na strani francoske Indokine ob jugozahodni meji Slama zbirajo številne čete in zaposedajo obrambne postojanke. Prav tako tudi v bližini siamskih teritorialnih voda.

Bangkok, 24. okt. s. (Ass. Press.) Uradno siamsko poročilo pravi, da sta dve francoski letali preleteli siamsko ozemlje. Siamsko protiletalsko topništvo je letali pregnalo.

Dva japonska poslanika v Moskvi

Moskva, 24. okt. j. (DNB) Skupaj z novim japonskim poslanikom pri Kremiju generalom Tatekavo, ki je že prišel v Moskvo, je dopotoval semkaj tudi japonski poslanik Niši, ki je bil poprej kot poslaniki svetnik dodeljen diplomatskemu zastopstvu v Moskvi. To je prvi primer, da bo Japonska v Moskvi razen po rednem svojem veleposlaniku zastopana tudi še po posebnem poslaniku.

Izvozne prepovedi v Mehiki

Mexico City, 24. oktobra. s. (Ass. Press). Mehška vlada je prepovedala izvoz starega železa v države, ki leže izven zapadne poloble. Prepoved se nanaša predvsem na Japonsko. V kratkem bo objavila mehška vlada tudi prepoved izvoza vojnega materiala sploh.

General Salis-Seewis umrl

Zagreb, 24. okt. o. V pretekli noči je umrl v Zagrebu v 18. letu starosti nekdanji avstrijski armijski general grof Ivan Salis-Seewis. Rojen je bil v Karlovcu ter se je posvetil vojaški karieri. Kot major je postal okrog 1. 1900 šef štaba 27. pehotne divizije v Ljubljani. Med svetovno vojno je bil poveljnik hrvaške domobranske divizije. 1. 1916 pa je postal vojni guverner Srbije, leto kasneje na vrhovni poveljnik v Rumuniji, kjer je ostal do prevrata.

Po prevratu je bil prevzet v našo vojsko in upokojen. Odtlej je živel v Zagrebu. Pogreb bo v soboto dopoldne.

Prva avtomobilska tovarna v Jugoslaviji

Beograd, 24. oktobra. p. Na Rakovici pri Beogradu so danes svečano otvorili prvo državno tovarno avtomobilov. Otvoritev so prisostvovali kraljev zastopnik polkovnik Ciril Danda, vojni minister general Nedić, trgovinski minister dr. Andrej, poveljnik letalstva general Mirković, poveljnik mornarice viceadmiral Luterot in zastopniki naše industrije, kakor tudi zastopnik avtomobilske tovarne „Praga“, direktor Jaroslav Gause.

Predsednik Industrije motorjev d. d. upokojeni general Jovan Veselinović je imel govor, v katerem je obeležil veliki pomen naše prve tovarne avtomobilov. V tovarni bodo gradili avtomobile tipa „Praga“. Ob manifestacijah za kralja je nato polkovnik Danda otvoril novo tovarno. Gostje in predstavniki oblasti se si podrobno ogledali vse oddelke tovarne. (Glej tudi poročilo v gospodarski rubriki).

Sprememba zakona o uradnikih

Beograd, 24. oktobra. p. Službene novice so objavile uredbo o izpremembi nekaterih določb uradniškega zakona iz 31. leta. Čl. 1. se glasi v izpolnjenem besedilu: Uradnik, ki se mu ukinje službeno mesto, položaj ali pristojnost, se stavi na razpoložanje. Izjemno se smejo staviti na razpoložanje po službeni potrebi popolnomočeni ministri, izredni poslaniki v tujni, finančni direktorji, njihovi pomočniki, državni finančni inspektorji, in delegati. Uradniki morajo biti na razpoložanju do šest mesecev. V tem času jim pripadajo vse pravice aktivnih uradnikov na istem položaju in v istem zvanju.

Členu 104. zakona se doda v odstavku 4.: »Če niso šest mesecev na razpoložanju.«

Premeščeni učitelji

Beograd, 24. okt. p. V učiteljski službi so bili premeščeni: Franc Agrež iz Rajhenburga v Klenovik, Jože Jordan iz Guštanja v Vrata, Ana Hanzliček iz Marenberga v Kaplo, Elizabeta Vontina iz Tomišlja v Sovodnje, Rozalija Martelanc iz Novega mesta v Brežice, Justina Gorjanc iz Apač v Buče, Sabina Terak iz Predanovca v Fiksice, Sabina Meliva iz Poljčan v Lucine, Elizabeta Erlih s Sladkega vrha v Znojile in Angela Gradšar od Sv. Sv. Jurja v Dobro.

Dalje so bili premeščeni Alojzija Haber iz Nove cerkve v Petesovec, Fran Jandl iz Slatine Radencev v Mokronog, Josip Kes iz Loč na Primskovo, France Povše iz Zagradca v Čepče, Dušan in Gizela Špindler iz Podgrada na Ježevno goro, Amalija Tomazič iz St. Lamberta v Paro vas, Miloslav Vrečko iz Pečarovca v Nedeljevo, Ivan Vrhovec iz Podgorja v Ambrus, Fran Vucinek iz Zabukovja v Globoko, Jurij Vreže iz Šoštanj v Rečico, Gizela Žen iz Soteske v St. Jernej, Karolina Lušin iz Bičelskega v Dolenje Slavačane in Oton Mikolič iz Globokega v Stopercé.

Pogreb žrtev letalske nesreče

Beograd, 24. okt. p. Na tukašnjem pokopališču so danes svečano pokopali tri žrtve letalske katastrofe v Borovu, in sicer pilota Otmarija Kreplja, drugega pilota Evgenija Bacića in radiotelegrafista Ljudevita Antonovića. Pogreba so se udeležili zastopniki vseh vojaških in civilnih oblasti s podpredsednikom „Aeroputa“ Hoorn in šef-pilotom Stanislavjem na čelu. Na skupni grob je bilo položanih nad 50 vencev.

Nove poštne znamke

Beograd, 24. okt. p. Z naredbo poštne ministrstva pridejo v promet nove znamke po 5 in 5,50 din z likom kralja Petra. Veljale bodo od 1. novembra dalje in ostanejo v prometu, dokler se njihova emisija ne porabi. Znamke po 5 din bodo temno modre, po 5,5 din pa temno-črne barve.

Palača železniške direkcije v Nišu

Niš, 24. oktobra. AA. V nedeljo 3. novembra bodo v navzočnosti predsednika vlade Cvetkovića in prometnega ministra inž. Besiča ter predstavnikov železniške uprave posvetili temelje za nove zgradbe, v katere se bo naselila železniška direkcija Beograd-Jug.

Letalska svečanost v Nišu

Niš, 24. okt. AA. V nedeljo 3. novembra bodo v Nišu na najbolj svečan način blagoslovili osem jadralnih letal oblastnega odbora Aerokluba v Nišu, ki so jih izdelali učenci niške jadralne šole. Jadralnim letalom bodo kumovali predsednik vlade Cvetković, vojni minister general Nedić, minister za ljudsko telesno vzgojo Dušan Pantić, niški župan Živković, poveljnik armadne oblasti general Cukavac, ban moravske banovine Krasojević in predsednik Aerokluba Tadija Sondermajer.

Zimski sportniki

pri ministru telesne vzgoje

Beograd, 24. okt. AA. Minister za ljudsko telesno vzgojo Dušan Pantić je sprejel danes dopoldne v svojem kabinetu delegacijo zimsko-sportne zveze, katero je vodil Josip Gorec iz Ljubljane.

Zemunska vremenska napoved: Preteklo oblačno in precej hladno vreme bo v vsej državi. Deževalo bo v severni polovici in v zahodnih krajih. V Podunavju precej močna košava, na primorja pa jug.

Angleška vojna poročila

Letalski napadi nad Anglijo v srednjem obsegu — Polet angleških bombnikov na Berlin in zapadno Nemčijo

London, 24. okt. j. (Reuter). London in notranje grofije Anglije so bili v noči na četrtek poglaviti cilji nemških letalskih napadov — ugotavlja skupni komunikativni ministrstva za letalstvo ter ministrstva za notranjo varnost. Sovražni napadi so se pričeli takoj ob mraku in so s presledki trajali vso noč, vendar niso bili posebno razsežni. Na več krajih Anglije so nemške bombe poškodovale stanovanjska in poslovna poslopja. Nikjer ni bila povzročena škoda večjega obsega in tudi število človeških žrtev ni presežlo običajne mere, dasi je med njimi tudi več smrtnih primerov.

Razen na London in osrednje angleške grofije so bile v minulih noči vržene bombe tudi na neko mesto v severovzhodni Angliji, kjer je bilo poškodovanih več hiš ter zabeleženo več človeških žrtev. Bombnih napadov so bila deležna tudi nekatere naselja v južni Škotski, kjer pa je bilo število človeških žrtev le majhno in povzročena škoda neznatna. Nemška letala so bila opažena še na raznih drugih točkah Anglije, vendar pa niso metala bomb.

London, 24. okt. s. (Reuter) Letalsko ministrstvo javlja, da sta bila danes nad Anglijo sestreljena dva nemška bombnika. Angleži po doseganih podatkih niso izgubili nobenega letala. Sročni je bilo po naknadnih podatkih sestreljeno eno nemško letalo.

Včeraj podnevi je imel London tri alarme

London, 24. okt. s. (Ass. Press) V Londonu je bil danes trikrat dan letalski alarm. Slišati je bilo eksplozije bomb.

Pomanjkanje zaklonskih

London, 24. okt. AA. (Tass) »Daily Herald« piše, da mnogim mestom na Angleškem manjka zaklonskih pred letalskimi napadi. Isti list trdi, da so zaklonske v Manchesteru pod vodo in da bi bilo treba celih 10 let, da se ta zaklonska popravijo in uredi. Po sodbi zdravnikov bi takšno stanje zaklonskih lahko povzročilo bolezn.

Tajna seja spodnje zbornice

London, 24. okt. s. (Reuter). Spodnja zbornica je imela danes tajno sejo, na kateri je razpravljala o obrambi proti letalskim napadom. Poročal je letalski minister Sinclair.

Angleški državljani v Franciji

London, 24. okt. s. (Reuter). Podtajnik za zunanje zadeve Butler je sporočil na neko vprašanje, da se nahaja v južni Franciji še približno 2.000 angleških državljani. Mnogi med njimi so brez sredstev. Angleška vlada je onim Angležem, ki nimajo denarja, sedaj preko ameriškega konzulata v Vichyju nakazala mesečno podporo po 10 funtov. Prav tako je vlada pooblastila ameriški konzulat, da plača onim Angležem, ki jim je dana možnost za odhod iz Francije, potne stroške do španske meje. V Španiji bodo tem Angležem potem nudili tamkajšnji angleški konzulati nadaljnjo pomoč. Butler je dejal, da se bo nekaj Angležem iz Francije

preko Lizbone gotovo lahko vrnilo v Anglijo, čeprav bo potovanje preko Španije združeno s težavami. Možnost za odhod je podana predvsem za one angleške državljane, ki niso vojaški obvezniki.

Podaljšanje poletnega časa

London, 24. okt. j. (CBS). Minister Herbert Morrison je danes sporočil v spodnji zbornici, da se je angleška vlada glede na današnje izredne prilike odločila, da se sedaj veljavni letni čas podaljša preko vse zime. Ta ukrep je bil potreben v interesu poslovnega življenja, ki skuša svoj delovni čas zaključiti čim bolj zgodaj popoldne, ker se je izkazalo, da se s mrakom navadno pričenejo množestveni nemški letalski napadi, ki zelo motijo poslovno življenje ter otežkočajo delavcem in nameščencem, da bi ob pravem času prišli na domove.

Nad Nemčijo

London, 24. oktobra. s. (Reuter). Letalsko ministrstvo javlja v svojem nocošnjem komunikativu: Včeraj so letala obalnega poveljstva s letalskimi torpedi napadla dve sovražni vojaški preskrbovalni ladji v Severnem morju. Neka druga ladja je bila napadena s strojnimi ognjem.

Ponoči so izvedli angleški bombniki napad na vrsto objektov na ozemlju Berlina. Druga skupina letal je izvedla koncentrični napad na železniške objekte in skladišča v Emdenu. Nadaljnja angleška letala so napadla tovarne sistemske goriva pri Magdeburgu in Hannoveru, kakor tudi tovarne kolodvorov vzhodno Berlina, pri Hannoveru in Frankfurtu ter različne industrijske in železniške objekte v severni in zapadni Nemčiji. Prav tako je bilo bombardiranih več sovražnih letališč. Eno letalo pogrešajo s teh poletov.

Napad na Berlin je trajal dve uri

London, 24. okt. s. (Reuter) Letalsko ministrstvo javlja dodatno k svojem današnjem komunikativu: Napad angleških bombnikov na Berlin preteklo noč je trajal dve uri. Izvedla so ga letala, ki so zaporedoma prihajala na cilj. Prva letala so zapustila Anglijo okoli polnoči. Napad na Berlin se je pričel okrog 2. zjutraj in je trajal do 4. Povzročeni je bilo več požarov in eksplozij.

Stockholm, 24. okt. s. (Ass. Press) »Aftenbladet« poroča iz Berlina, da je bilo letom napada angleških letal na Berlin preteklo noč slišati v zapadnem delu mesta več eksplozij. Angleška letala so metala eksplozivne in zažigalne bombe, pa tudi zažigalne lističe, ki so bili ob prejšnjih pr

Žrtve letalske nesreče pri Borovu

Mrtvi so trije člani posadke in štirje potniki

Uprava Aeroputa v Beogradu je v sredo objavila: O vzroku nesreče letala Aeroputa, ki se je zgodila v torko popoldne pri Borovu, ni mogoče reči še nič pozitivnega. Komisija štaba vojnega letalstva in Aeroputa raziskujeta vse podrobnosti vzroka nesreče. Poleg pregleda samega letala in instrumentov zaslišuje komisija priče in preživle potnike, da bi mogla dobiti čim popolnejše podatke. Ponesrečeno letalo je tipa »Lockheed Electra 10 A« iz najnovejše partije, ki jo je Aeroput nabavil v Ameriki. Posadko letala so tvorili prometni pilot Otar Krepel, drugi pilot Evgenij Bacić in radiotelegrafist Ljudevit Antonović. Vsi trije so mrtvi. V letalu je bilo 10 potnikov in to: g. Gerwigsova in g. Gerwigs iz Berlina, g. Begrich in g. Begrichova iz Berlina, g. Fridat iz Berlina, g. Moser iz Dunaja, g. Temistoklejski Duma iz Beograda, g. Blühweiss iz Zagreba, g. dr. Pražić iz Osijeka in gđc. Mirjana Winklerjeva iz Osijeka. Smrtno so se ponesrečili g. Gerwigsova, g. Moser in g. Duma, ki se je vkrcal v Beogradu, čigar natančnejši naslov in poklic pa nista znana. Gđc. Mirjana Winklerjeva je bila nevarno ranjena in je izdihnila v bolnišnici v Osijeku.

Naše civilno letalstvo je zadela četrta velika nesreča, druga v teku dveh mesecev. Splet je padlo 7 žrtv. O nesreči smo že kratko javili, podrobnosti pa so naslednje: V torko okrog 4. ure popoldne se je na letališču v Borovu dvignilo veliko dvomotorno potniško letalo, ki je vzdrževalo redni promet med Beogradom in Zagrebom. V Borovu sta izstopila generalni ravnatelj Bat'eva tovarne g. Toma Maksimović in znani nogometaš Luka Jovanović, član Sportnega kluba »Bat'eva«. Oba sta srečno ušla nesreči. Zato pa sta namesto njih postala z drugim potniki žrtvi usodne igre mladi zdravnik dr. Mihajlo Pražić iz Osijeka in njegova zaročenka inž. Mira Winklerjeva, uradnica osiješke tovarne sladkorna, stara 27 let. Ta dva sta zasedla mestni obeh izstopiških.

Komaj se je letalo dvignilo, je že odpovala motorna in letalo je v kratkih trenutkih spet tresčilo na zemljo. Na kraj nesreče so z ravnateljem Maksimovićem prihiteli vsi očitniki in takoj je bila alarmirana tudi policija ter reševalna skupina tovarne Bat'eva. Na razorani nivi je ležalo razpolovljeno letalo. Spreddnji del je bil večidel zgorel, zadnji pa je z desnim krilom vred ostal še precej ohranjen. Kakih 10 m naokrog so ležali potniki in posadka. Pilot Otar Krepel in radiotelegrafist Antonović sta bila mrtva, medtem ko se je pomožni pilot Bacić še pozel za kakih 5 korakov, nakar mu je udarila kila na usta in se je zgrudil nezavesten. Z avtomobilom so ga odpeljali v vukovarsko bolnišnico kakor ostale ranjence, vendar je spetoma izdihnil. Trupla ponesrečenec so večeraj jutraj prepeljali v Beograd, v mrtvašnico na novem pokopališču, odkoder jih odpeljejo svoji v svoje kraje.

Pilot Otar Krepel

je bil naš ožji rojak, doma z Doorne, kjer se je rodil 30. oktobra 1905. Dvoletni je srednje šolo, nato pomorsko vojno akademijo in pomorsko letalsko šolo, naposled še lovsko šolo vojnega letalstva. Kot poročnik fregate je zapustil aktivno službo in je bil zadnji čas poročnik bojne bode in je bil rezervni v službo Aeroputa je stopil leta 1934. Brez letalstva ni mogel živeti. Tudi kot prometni pilot se je odlično obnesel. Njegov talent je zlasti izpričevala nadarjenost za jezike. Poleg materinske je odlično govoril nemški, angleški, francoski in češki. Oženjen je bil komaj pet let in je zapustil mlado vdovo in hčerko, staro 2 in pol leta. Težko je bilo obvestiti njegovo ženo o nesreči, ker je ležala bolna v postelji z vročino 39. Šele v sredo ob 11. dopoldne so z veliko obzirnostjo sporočili, da moža ne bo več videla. Vsi pokojnikovi tovariši so polni hvale o njem. Šef pilotov Aeroputa inž. Dragiša Stanislavić je izjavil novinarjem: »Pokojni Krepel je predstavljaval poseben razred med svojimi tovariši, ki so z izobraženostjo uživali odličnih sloves ne samo doma, temveč tudi v tujini, njihov glavni vzgojitelj pa je bil Vladimir Strizhevski, ki je po nesrečni usodi padel pred dvema meseca na Velebitu.

Pa tudi Krepelova tovariša sta bila moža na svojem mestu. Radiotelegrafist Antonović, star 29 let, je bil doma iz Velike Kikinde, skromen, tih, odlični tovariš, ki se je pripravljaval, da te dni polno izpit za strokovnega podpornika letalske stroke, samo da bi postal rezervni oficir. Zapustil je mlado vdovo. Pilot-pripravnik Evgenij

Bacić pa je bil iz Negotina, star 31 let. Ko je dovršil trgovsko akademijo v Beogradu, je bil uradnik v Državni hipotekarni banki, lani pa je pristopil k letalstvu, za katero je bil navdušen. Že v vojski se je izkazal kot pilot-lovca in je bil eden izmed naših prvih padobrancev. Bil je zglede sin svojega junaškega očeta, polkovnika zivovnja Bacića, čigar junaško smrt je poleg drugih proslavil tudi francoski pisatelj Henry Barbusse.

Žalosten vtis v Zagrebu

Iz zagrebških listov povzamemo: Dr. Mihajlo Pražić in njegova zaročenka gđca inž. Mirjana Winklerjeva sta bila namenjena v Zagreb na kratak obisk ker se je Mirjana nameravala še naslednji dan spet vrniti v Osijek. Zelela je v Zagrebu obiskati mater. Prav tako ima dr. Pražić v Zagrebu mater in tri brate. V Borovu pa je obiskal sestro. Usoda je hotela da se je ta pot, katerega sta se mlada zaročenca zelo veselila, končal posebno nesrečno za Miro, ki je tokrat prvič letela po zraku. Zato je novica o nesreči zbudila v Zagrebu posebno globoko obžalovanje, saj so med ponesrečenci kar trije Zagrebčani in sicer poleg zaročenecv še Edmund Blühweiss, prokurist tržiške trdnice Glanzmann in Gassner, ki ima svoje poslovne prostore v Boškovićevi ulici. Oba možka sta po sreči ostala živa. Tem globlja žalost pa se je naselila v Winklerjevi hiši v Radićevi ulici.

Mirjana je bila plemenita dekle in imela je lepo službo. Nameravala se je v kratkem poročiti z dr. Pražićem. V tovarni je bila dnevno zaposlena do 14 ure in ker je ravno imela prost dan, je sklenila v torko izkoristiti prosti čas za 24-urni obisk Zagreba. To ji je bilo mogoče edino s pomočjo letala. Njen zaročenec dr. Mihajlo Pražić je prav tako iz ugledne zagrebške družine. Njegova sestra živi stalno v Borovu, kjer je njen mož tajnik generalnega ravnatelja Bat'evih podjetij. Dr. Pražić star 34 let, se je prav na čudežen način rešil smrti. Skočil je iz letala, ki je izgubilo ravnotežje, preden je tresčilo na zemljo in se vžgalo. Dobil je samo neznatne praske, toda fizično je mnogo trpel. Brž je izvelkel svojo zaročenko izpod ruševin, nakar so njega in njo z avtom odpeljali v osiješko bolnišnico. Toda za Mirjano ni bilo rešitve.

Dr. Pražić je služboval kot sekundarij v osiješki bolnišnici. Bival je tam šele kratak čas, a kot Zagrebčan je bil kmalu seznanil s svojo ožjo rojakinjo Mirjano. Po nesreči je dr. Mihajlo Pražić govoril po telefonu iz Osijeka z bratom v Zagrebu in mu je v kratkih minutah takole opisal nekaj podrobnosti:

»Čutil sem, da se bo zgodilo nekaj strašnega. Ko smo padali, mi je bilo na razpolago samo nekaj sekund, da se rešim. V letalu je nastal živ človeški klopič. Vsi smo bili zaprepaščeni in smo nemočno pričakovali katastrofo, ki se je približevala s strahovito naglico. Instinktivno sem se približal vratom letalske kabine in jih z vso silo odprl. Vse to se je zgodilo v nekaj sekundah. Pogled sem se skozi vrata v globino, ne vem iz kakšne višine. Nagonsko sem čutil, da moram za vsako ceno iz letala. Kako sem padel na zemljo, se ne zavedam. Blizu mene je ležal razbiti trup letala. To je bilo strašno in ne vem ali si bom kdaj opomogel od duševnega pretresa, ki sem ga preživel v tistih trenutkih.«

Tudi prokurist Edmund Blühweiss ima v glavnem le večje praske po licu in desni nogi. Prepeljali so ga z drugimi poškodovanci v vukovarsko bolnišnico, toda njegov sin dr. Bruno, ki je zdravnik, se je v sredo že pripeljal ponj in ga spremlj domov v Zagreb, kjer stanuje Blühweiss s svojo soprogo Ido v Domagojevi ulici. Srečno preživel Blühweiss je po vrnitvi tako opisal ne-

srečo: »V Borovu smo se dvignili točno po vzornem redu, nekoliko pred 4. uro. Vreme je bilo lepo in startali smo normalno. Že sem začel čitati novine, ko sem nenadoma začutil močno nihanje. Ko sem dvignil glavo, sem opazil dim pod krili, vendar ne vem ali je to bilo od požara ali od močnejšega izpuščenja plina. Po nekaj sekundah se je samo še čutil strahovit tres ob zemljo.«

Na kraj nesreče še vedno prihaja mnogo radovednežev. Ranjenci se vsi počutijo dobro in nihče ni več v življenski nevarnosti. Glede pokopa pokojnih pa se pričakujejo navodila svojcev.

Smrtna nesreča v lovskem revirju Znani nacionalni delavec Drago Prinčič, poštar iz Nemške Loke, je postal žrtev nesrečnega naključja

Koprivnik, 24. oktobra
Snoči se je razširila po vsem Kočevskem žalostna vest, da se je smrtno ponesrečil znani nacionalni delavec g. Drago Prinčič, poštar v Nemški Loki.

Pokojnik je šel v sredo zjutraj v svoj lovski revir. Prihrulil se mu je kot spremetjalec šolski upravitelj v Nemški Loki g. Leopold Merčun. Ustavila sta se pri skupini delavcev in se pričela razgovarjati. Prinčič je snel puško z rame in jo položil k nogam. Nenadno je puško kopito zdrnilo in puška se je sprožila tako, da je naboj nesrečno zadell v trebuh in ga na hrbtu izstopil. Šolski upravitelj g. Merčun in nekateri delavci, ki so bili v bližini, so kar onemeli. Ponesrečenca so dvignili in nesli na dom šolskega upravitelja v Nemški Loko ter poklicali zdravnika iz Kočevja. Hkratu so obvestili o strašni nesreči njegovo soprogo, ki je poštarica v Koprivnici. S hudo slutnjo je šla v Nemško Loko, toda moža je našla že mrtvega. Dospel zdravnik iz Kočevja g. Tone Hočevar je lahko ugotovil samo še njegovo smrt.

Rajniki je bil po rodu iz sončne Goriške in je štel šele 41 let. Bil je neumčen nacionalni delavec in vzoren družinski oče, ki je naravnost z ganljivo vneto skrbel za svo-

jo družino. Bil je več let v Koprivniku, pred sedmimi leti pa je bil premeščen v Nemško Loko, medtem je žena poštarica v Koprivnici. Kot varčen in skromen družinski oče si je v Koprivniku postavil lastno hišo, a v Mavrlenu si je uredil lep vinarograd. Kot nacionalist se je udeležil bojev na Koroskem. Po vojni je kot orožnik služil v Koprivniku, kjer si je izbral tudi življenjsko družico. Od orožnikov je potem prestopil na pošto. V Koprivniku si je s svojim neumornim nacionalnim delom pridobil srca vseh tukajšnjih Slovencev. Kot starosta tukajšnje sokolske čete in predsednik podružnice Družbe sv. Cirila in Metoda je mnogo prostega časa posvečal delu za ti dve društvi. Poleg tega je bil član občinskega odbora, okrajnega cestnega odbora in mnogih drugih društev. Z njim smo Slovenci na Kočevskem izgubili idealnega narodnega delavca. Za njim neotlažljivo plakajo nesrečna vdova ga. Zali, hčerka Danica, ki jo je bil letos poslal v gimnazijo v Ljubljani, in sinček Dragec. Poleg tega pa žaluje za njim velika vrsta znancev in prijateljev v slovenski Kočevski. V petek ob 15. ga bomo spremljali na župno pokopališče k večnemu počitku. Rajnkemu bomo ohranili najlepši spomin!

Ponarejeni 500 dinarski bankovci v steklenici za vkuhanje sadja Nov lep uspeh naših varnostnih organov

Radvanje, 24. oktobra

Radvančani so si zelo oddehnili, ko so doznali za nov, lep uspeh naših varnostnih organov, ki so odkrili pri ženi že zajetega ponarejalca Grašiča 25 ponarejenih bankovcev po 500 din, ki so bili lepo zaprti v steklenici za vkuhanje sadja. Iz Radvanja smo prejeli naslednje poročilo, ki kaže, kako so bili ponarejeni bankovci odkriti.

Neki stari Grašičev znanec je prišel te dni h Grašičevi ženi, ki stanuje v bližini Radvanja. Sporočil je, da ve za nekega kupca, ki bi ji odkupil ponarejene bankovce po primerni ceni. Grašičeva je odgovorila, da to lahko stori, ker ima še nekaj falsifikatov. Po dogovoru naj bi prišel kupec v mestni park, kjer sta ga Grašičeva in Grašičev

znanec čakala ob določeni uri. Ker pa kupca ni bilo, sta se napotila proti kolodvoru. V večji postajni poslopja pa so policijski organi postali pozorni na zavoj, ki ga je nosila Grašičeva s seboj. Poznamo so se za vsebino in so bili nemalo začudeni, ko so našli v hermetično zaprti steklenici za vkuhanje sadja 25 ponarejenih bankovcev po 500 din.

Organi javne varnosti so Grašičevo takoj zaslišali, razen tega so aretirali zaradi sovednosti še Grašičevega znanca ter neko Ano Kovačevico in Pavlo Letnarjevo. Varnostni organi so bankovce v skupni vrednosti 12.500 din zaplenili ter marljivo poizvedujejo za nadaljnimi morebitnimi razpečevalci, da obvarujejo prebivalstvo pred posledicami in škodo.

Strašna najdba v gozdu na Kureškcu Našli so razpadli trupli moškega in ženske; moško truplo je bilo brez glave

Ig pri Ljubljani, 24. oktobra

Včeraj se je po lgu in okolici raznesla vest, da so na Kureškcu našli dva mrtveca, moškega in ženske, ki sta očitno že dalje časa ležala tam. Oba je našel neki kmet iz Zelimelje v gozdu približno 20 minut od Zelimelje proti Kureškcu. Moški je bil brez glave in je do zdaj še niso našli. Zenska je ležala na hrbtu, roke od sebe in imela briačo okoli vratu. Kraj nje so dobili aktivno s steklenico lizola, vse naokrog pa je bilo raztreseno več robcv, kar in pisem. Iz teh že izpranih pisem sta se dali razbrati

imena Gizela Brnčič (ali Prnčič) in Novak. Pisma so bila naslovljena na Ljubljano. Zenska je utegnala imeti okrog 30 let in oblečena je bila v sivo sportno obleko s kratko jopico. Starost moškega se zaenkrat še ne da oceniti, ker manjka glava.

O strašni najdbi so bili takoj obveščeni orožniki, ki so uvedli obširno preiskavo. Vse kaže, da gre najbrž za dva nesrečna zaljubljenca, ki sta si v gozdu prostovoljno končala življenje, kar bi se dalo sklepati po steklenici z lizolom. Seveda pa ni izključeno, da sta postela žrtvi zločina, kajti zelo čudno je, da moškemu trupu manjka glava. Trupla sta ležala v gozdu najmanj dva meseca. Tudi obraz nesrečne ženske je bil brez nosa in oči. Izključeno seveda ni, da so trupla ogrežle živali.

Pokojnika sta Gizela Benčičeva in Franjo Novak iz Ljubljane

Ljubljana, 24. oktobra

»Pupa-Lela, vrni se! — Mama...« Marsikateri čitatelj je pred dobrim mescem opa-

zil med dnevnimi vestmi ta uokvirjeni poziv in skoraj sleherni je bil prepričan, da je to naziv bodočega filma, ki ga bo predvajal katerikoli ljubljanski kino. Nihče pač ni slutil, da se za tem pozivom skriva trpek klic nesrečne matere, ki je vsaj na ta način hotela pripraviti svojo nenadno pobeško hčerko, da se vrne domov v njeno naročje. Pupa-Lela, kakor so ji doma rekli, je namreč nesrečna Gizela Benčičeva (ne Brnčičeva, kakor navajamo zgoraj), ki se jo snoči našli pod Kureškom.

Gizela Benčičeva je bila mlado, lepo, ljubeznivo dekle v cvetu svoje mladosti, saj je štela komaj 23 pomladi. Letos se je seznanila s 33-letnim Francem Novakom, ki je bil civilno uslužben pri vojaštvu in doma iz Ljubljane, Krakovski nasip 8. Med fantom in dekletom se je razvil priskočni razmerje in čisto sta se shajala. Novak, ki je bil miren, dostojen, pošten fant in se je tudi v d'zanimaj za starine je hotel ljubko dekle poročiti, toda pojavila se so ovire. To je mladi par poglavo v obup in namesto da bi prepričala starše, ki gotovo ne bi odrekli zadnje besede, sta se odločila za usoden korak. Kakor Romeo in Julija sta sklenila, da se poslovita od življenja.

8. septembra sta brez sledu odšla iz Ljubljane. Domači so ju seveda takoj pogrešili in zaskrbljena mama je skušala z ožicem »Jutru« pripraviti hčerko, da se vrne domov. Toda mamin klic je bil zaman, Lela se ni vrnila. Zdaj je pojasnjena njena usoda. O tragičnem dogodku so bili danes popoldne obveščeni Benčičevi in Novakovi. Benčičevi stanujejo v Mencingerjevi ulici 9. Lelin oče je upokojeni policijski nadzornik. Na obeh domovih je zavladala globoka žalost. Nesrečni starši in sorodniki so se s prvim avtobusom odpeljali na lg

Mati je nagovorila sinčka k poizgu

Krško, 24. oktobra

V Hrvaškem brodu je te dni nenadno nastal ogrev in strelhi hiše posestnika Podbrška Antona. Kljub takojšnjemu nastopu gasilcev in sosedov je lesena hiša zgorela do tal. Ker se je požar pojavil že v samem začetku v zelo močnem obsegu, je nastal sum, da je moral višo nekdo zažgati.

Orožništvo je začelo zadevo z vso vneto raziskovati. Sum se je čedalje bolj zgoščeval okrog 41-letne žene pogorelega Terezije Podbrškove in njenega nezakonskega sina, komaj 13-letnega Stanka. Ko so imeli orožniki dovolj jasne dokaze v rokah, so oba aretirali. Medtem ko je sin Stanko priznal, da ga je mati nagovorila k poizgu ter mu celo dala vžigalice, da bi zažgal hišo, pa njegova mati skrivno zanika. Kakor pravi sosedje, je Podbršek vložil tožbo za ločitev zakona, ki je zdaj v teku. Kmalu po vložitvi tožbe je začela Podbrškova groziti pred sode, da bo zažgala možu hišo. Tudi so ljudje slišali, da je večkrat k poizgu nagovarjala sina, ki pa se je branil. Kar jo najbolj obremenjuje, pa je dejstvo, da je dala tik pred požarom spraviti svoje reči iz hiše ter jih shraniti pri nekem sosedu. Zanimivo je tudi, da se glasi zavarovalna polica za hišo na njeno ime, tako da bi ona prejela vsa zavarovalnina.

Elektrifikacija Podravja in Slovenskih goric

Ptuj, 24. oktobra

Pretekli teden je bil na prošnjo elektrarne Fale komisijski ogled za elektrifikacijo Ptujkega in Dravskega polja in Slovenskih goric. Po načrtih, ki jih je izdelala elektrarna Fala in ki bodo izvedljivi šele postopno v teku prihodnjega leta, bo šla električna napeljava iz Rač proti Podovju, Šikolam v Cirkovce, k Sv. Lovrencu na Dravskem polju na Ptujsko goro do Majšperke. Dalje iz Hajdine v Slovenjo vas do št. Janža na Dravskem polju. Druga trasa bi naj vezala Ptuj z vsemi občine Sv. Marka nižje Ptuj, Sv. Marjeta do Velike Nedelje, dočim bi naj daljnovid iz Ptuja do Sv. Lenarta v Slovenskih goricah povezal tudi kraje z omrežjem.

Na zahteve prebivalstva ptujkega okraja se je banska uprava odločila poveriti elektrifikacijo Ptujkega in Dravskega polja Zadrudni elektrarni v Ptuj, ki naj izvede vsa dela sporazumno z elektrarno Falo. Krajevno omrežje za Spuhloj, Zabovce, Markovce in Novo vas se že gradi. Ako ne bo kakšnih posebnih ovir, bo že o božiču zasvetila v teh krajih električna luč.

Sporodno s tem se vršijo že prve priprave za elektrifikacijo vasi Bukovcev, Stojncev in Muretinov. Tudi odbor za elektrifikacijo okoliša Ptujkega gora, Sveti Lovrenc na Dr. polju, Majšperk in Cirkovce je na svoji zadnji seji sklenil, da skupno z Zadrudno elektrarno v Ptuj začne intenzivno delo, tako da pridejo tudi ti kraji do prepotrebne električne luči.

Pretrjesljiva, globoka vsebina Vas bo ganila do solz! Film je izdelan po velikem dram. delu, ki se leto za letom igra v svetovnih gledališčih. — Umetnica svetovnega slovesa BETTE DAVIS v velikem WARNER BROS-filmu

Želeta sem si otroka

znova potrjuje upravičenost slovesa. PREDSTAVE DANES OB 16., 19. in 21. URL

KINO MATICA — tel. 22-41

Kulturni pregled

Splitski profili

IV.

Prebral sem v rokopisu družabno dramo mlade splitske pisateljice Lore Klier »Razapeta na filodendronu«. Delo avtorice, ki se že nekaj let vztrajno oglašja v nekaterih revijah in ki si — verjetno iz izvenumetniških razlogov — ni mogla pridobiti vstopa v sodružniško republiko vodilnih revij, mi je vzbudilo pozornost zaradi problematike tega dramskega prvenca. Kljub nekaterim začetniškim znakom kaže ta drama nadarjenost, dramatsko prepričevalnost, miselno udarnost. V nji živi kos tistega Splita, ki je izven naše »Londre« do malega neznan.

V dramu »Razapeta na filodendronu« obravnava avtorica skrivito življenje starega splitskega meščanstva. V tem socialnem sloju se predvsem srečujeta dva etnična življa: slovenski in romanski. Slednji sloj je že zelo tenak, omejen na neznatno število rodbin. Med obema obstoji zanimivi psihološki razpored in avtorica je morda prva pokazala na njegove korenine. Srečanje obeh elementov v spojenosti rodbinskega življenja ne ustvarja pogojev za harmonijo, marveč razbija rodbino kakor dvojne nasprotujočiji si kemičnih prvin, ki naj bi se po silah zvezali. To je prvo ognjišče konflikta in tej značilni splitski drami.

Dokler delo ni dostopno javnosti, bodisi v knjigi, bodisi kot odrska predstava, se ni mogoče spuščati v podrobnosti. Omenjam zgolj nekatere momente, ki so splošno zanimivi. Označeno nasprotje, ki bi mu

skoraj lahko rekli: rasno, je posebej izraženo v Lukreciji, ženi carinskega uradnika — splitskega Hrvata. Lukrecija poteka iz stare baje plemiške rodbine in se venomer ponaša s svojim rodom. Nadobeno značilen, torej do neke mere tipičen je njen odnos do okolja: Lukrecija se ne more živeti vanj, ker čuti nekako superiornost svojega rodu in svoje rase, čeprav je k temu ne opravičuje nič drugega nego domišljija. To občutje vzvišenosti je vzrok vse nesreče, ki jo ima v zakonu z njo njen dobi, vendar pa šibki mož Tone; zaradi njega onesreči tudi svojo edinko Dominjo. Da si Toni obvaruje rodbino, mora zleži v težke dolgov in se naposled upropasti tudi v službi, zakaj Lukrecija zahteva »položaje«, »gospodstvo«, »položaje« pa terja čim več denarja. Tako rodbinsko življenje se spreminja v pravi peklo.

Avtorica je v Lukrecijinem bratu Barbi Visku pokazala človeka, ki je v svoji prilagoditvi zakonom okolja in prevladujočih družbe prevajal vsaj pol poti. Ta Visko vidi, kakšna prazna utvara je namišljena odličnost njegove sestre in h kakšnim posledicam vodi življenje rodbine, v kateri se žena iz same puhe ošabnosti ne mara prilagoditi danim razmeram. Barba Visko je ostal etnično zvest svojemu narodu, kar je v redu, vendar se miselno in čustveno ne zoperstavlja okolju in upošteva dejansko stanje. Že teh dvojnih tipov, ki sta značilna za prostor, kjer se mešajo narodi in kul-

ture, vzbujata zvedavost in se lepo prilaga dinamiki drame.

Lora Klier pa nam je predstavila še dvojce značilnih oseb iz splitske družbe. Sta to gospodinja Dominja, hčerka Tonija in Lukrecije, in študent kemije Marin, sin kmečnjaka staršev iz okolice. Dominja je po značaju značilen produkt nevšečnega rodbinskega okolja, dekle brez prave volje, brez trdnega značaja, igračka v rokah svoje matere in nelagodna kandidatka za novo rodbinsko nesrečo, če ne pride v prave roke. Njen častilec, energični in podjetni Marin, jo označuje s filodendronom, ki ji ga prinese v dar. »Vedno se mora na koga nasloniti. Nikdar ne zadošča sebi. Ne stoji na lastnih nogah, ne nosi svoje teže, ne glave. Ima korenine tudi v zraku... Stebelec prija očesu po barvi in rasti, vendar nikdar ne cvete in nikdar ne diši. Ne diši in tudi ne daje slabega vonja. Lahko da je dekoracija, kolikor ima okolje kaj čuta in smisla za dekoracijo...« Marin hoče, da bi Dominja spremenila filodendron v simbol svoje preteklosti in da bi mu bila vsak dan manj podobna. Nasproti tej dekorativni rastlini stavi simbol črešenj, ki cvetijo in spreminjajo svoj cvet v plod, delo v energijo. Sam je taka črešenja, ki stoji pod milim nebom, v burji in dežju, raste, kljubuje, razvija energijo.

Toda človeški filodendron se ne da spremeniti v črešenje; sobna rastlina ostane to, kar je bila, tembolj, ker hoče tudi ošabna Lukrecija imeti v hčerki tako dekorativno zel. Morda stoji to pred bistvenim problemom srečanja dveh kultur na vročih tleh Dalmacije. Filodendron in črešenja: kultura sobe, kultura mestne forme, dekoracija — z druge strani kultura svobodnih tal, dela, energije. Ni dvoma, da te reči ne stoji tako v vsakem primeru: vendar je v tem več kakor samo fantazijski domislek.

V tekmi narodov zmaguje samo tisti, ki gre preko praznih oblik in preživelih družbenih predsodkov na delo, v boj z razmerami, v energično tveganje, ki sta v njem lepota in zadoščenje. Srečalo se je dvojce socialno in duševno raznoterih prvin in vsa skušnjava ljubezni ju ni mogla zvezati. Simbol črešnje ostaja simbol tistega, morda malce neuravnovešenega, denimo, dalmarskega življa, ki hoče z borbo rasti iz siromašnih tal in spreminjati svojo energijo v koristne plodove.

Med tem se drama v hiši Tonija in Lukrecije razpletata dalje. Slabotni filodendron Dominja postane celo predmet poravnave z upniki in doživlja tiste hude zapletljaje, kakor jih usoda vedno pripravlja tistim, ki se nečesto boriti in ne marajo nič tvegati. V osebah Frana, trgovca šikla in pisarja Rože je pisateljica prikazala še nekaj značilnih družbenih figur iz splitske sredine z njeno prečitno komercializacijo vrednot in čustev, z gonjo po zaslužku in bogastvu, ki mu stoji nasproti beda mnogih tisocev.

Dialog tega dela gđc. Klierove, karakterizacija oseb, stil in jezik, prijetno izpremeščen z lokalizmi in italijanskimi frazami, vse to priča o sposobnosti odrskega oblikovanja in vzbujata na delu pisateljice, ki odkriva Split in z njim Dalmacijo s tiste strani, o kateri smo dosihmal malo vedeli.

Še o našem jeziku II.

Pleonazem: vkup seštetil (64) lahko slišiš pri mnogih naših matematikih, celo pri opernih pevcih (Mme Butterfly). To nemško posebnost je zagrebel sam M. M. Pavličević, Nar. pjesme, 1935, nemara pod zagrebškim vplivom:

Oj gavrane mrke boje, sadij dolje u ponore pa se napij švabske krvi!

Na str. 70 straši srakulja, mišljena je pač trakuja? Moška imena na -i niso nujno tuja, ker morejo nastati iz nepoudarjenega -ej. Pokojni ravnatelj Mazi je po rodu iz vasi, kjer pravijo še: pri Mazenju. Korošci imajo posebno radi taka imena: stricej, voljej. Razvoj: zadaj — zadej — zadi pozna vsak Ljubljancan.

Mlado obrazlo -šnji Bunc menda prvi omenja (72). Nastalo je po zmoti, toda živ: ibršnji, davišnji, drevišnji, pravkaršnji. Tudi v shv.: davnajšnji, godišnji, nekadašnji. Med glagoli omenim pravihati — govoriti, od tod primke Pravhar. Našo vemo, t. j. shrambo za vozove, primerjaj s češko věz (v) = stolp, zvonic. Praslovani so pač na plaz prevzeli po močvirni svoji domovini svoje stavbice, podobne stolpom.

Glede »pretisov« (calques linguistiques, 77—79) sem pred nekaj leti poročal v ŽiSu o taki razpravi ruskega učenjaka Unbe-gauna. Izraz kalk radi rab dr. P. Skok. Nekoliko primerov, ujetih zadnje čase: Lenauova mati je visela na svojem sinu (prav: bila vdana sinu), Araucanos Indijanci (aravkanski Ind., ali Ind. Aravkani), perolahka teža (lahka ko pero, peresna teža), blago ima na (v) zalogi, predvzamejo vse mere (vse potrebno ukrepejo), kakor je bilo to primer pri (primer je odveč), ne igra vloge (je vzel na znanje go-spa opravilo gospoda, ki jo je bil nehotel sunil, namesto »nič hudega«). Na francoski »plat«, ki pomeni tudi: jed, ali skleda, spominja n. pr. zelenjavna plošča. Dvo-unne so take kopije: človek redke treznosti (hoče biti pihvala, je pa lahko graja), v nasprotnem primeru bodo težko ka-znovani (hudo, močno, toda misliti smena,

Domače vesti

Junaški oče in sin

V začetku svetovne vojne je bil srbski polkovnik Živojin Bacić poveljnik 13. polka drugega korpusa. Vrhovno poveljstvo mu je zapovedalo, da mora za vsako ceno 24 ur braniti položaje na Ljigu. Tako naj bi omogočil umik drugih srbskih čet. Polkovnik Živojin Bacić je bil mož na mestu. Vztrajal je na svojih položajih in tako se je dne 14. in 15. novembra 1914 odigrala bitka na Ljigu, ki se je uvrstila kot eno najslavnejših junastev v zgodovino svetovne vojne.

Polkovnik Bacić je imel pred seboj tri sovražne divizije. Enajskrat so napadle tri divizije majhno posadko polkovnika Bacića. Toda Bacićeve čete so odbile vseh enajst napadov. Ranjen v roko in nato še v kolko je polkovnik Bacić ostal pri svojih junakih v strelskem jarku. Naslednji dan po enajstih napadih so od celega njegovega polka ostali le še neznatni deli. Polkovnik Bacić je tedaj zapovedal oficirjem, kar jih še ostalo, naj se umaknejo s svojimi borel. Sam pa je ostal v strelskem jarku s pešico izbrane čete in je nadaljeval borbo. Že so ga obkrožile sovražne čete, ki so vzklikale, naj se vda. Toda odgovor polkovnika Bacića, ki je ostal slaven za vse čase, se je glasil: »Srbski polkovnik se ne vda!« In že je spet sprožil puško. Treščile so sovražne salve in polkovnik Bacić se je zgrudil smrtno ranjen. Bil je še pri zavesti, ko je k njemu pristopil poveljnik avstrijskih čet in ga je vprašal, zakaj se ni hotel vdati. Polkovnik Bacić je ponovil svoje prejšnje besede in tedaj mu je avstrijski poveljnik segel v roko in mu čestital k tolikemu junastvu. Kmalu nato je junaki polkovnika izdihali. Sovražniki so ga častno pokopali in mu uredili grob, da tako izkazuje priznanje viteškega nasprotnika. Polkovnik Bacić ni padel zaman. Tri dni pozneje so srbske čete spet porazile avstrijsko premoč in se vrstile v iste položaje, kjer se je bil zgrudil polkovnik Bacić.

Kakršni oče, tak je bil tudi sin. Evgenij Bacić, ki je pretekli teden našel smrt med ruševinami letala pri Borovu, je obetal postati eden naših najslavnejših letalcev in padobranec. Živel je špartansko življenje, strog nasproti sebi in drugim, vedno v polni zavesti svoje odgovornosti. Samo višja sila ga je mogla prežgati ugrabiti materi, katero je oboževal, dvema sestrama, bratu in domovini.

SALON ZA ELEGANCO

SOUVAN-Co

Mestni trg št. 24

Suknje za gospode in damski plašči

OBLEČEMO VAS ZA JESEN IN ZIMO

Krojimo po zadnji modli.

* Novi grobovi. Včeraj je umrla v Ljubljani ugledna gospa Eliza Kreuzbergerjeva, ki je zapustila širok krog sorodnikov. Pokopali jo bodo v soboto ob 15. pri Sv. Križu. — Včeraj je tudi umrla gđ. Nina Pöschlova, teta g. Alfreda Pöschla, uradnika Bonacche tovarne. Pokopniko bodo položili v soboto ob 15.30 k večnemu počitku. Pogreb bo z žal, kapela sv. Krištofa. — Nadalje je umrla v Ljubljani g. Ana Česnova, po rodu Laznikova. Blago pokojnico bodo danes ob pol 15. spremlili z žal k Sv. Križu. — Redko vrsto slovenskega učiteljstva v Italiji je zadel nov udarec. Pred dobrim tednom je umrl v Rovatu pri Bresciji učitelj Ivo Stepančič, doma iz Renč pri Gorici. Na svojih službenih mestih je rad organiziral in vodil zborove petje. Zapustil je vdovo in dva mladoletna otroka. — Naj v miru počiva! Rodninam naše sožalje!

* Spomenik kralju Petru I. Osvoboditelju v Sarajevu so začeli postavljati. Trg kralja Petra Osvoboditelja sicer še ni očiščen in preurejen, kakor to zahteva načrt, vendar je kipar Avgustinič že izvršil potrebne priprave za postavitev svojega velikega dela. Spomenik bo visok 18 m in bo stal na granitnem podstavku. S tovrstnim vlakom so prepeljali iz Zagreba sestavne dele mogočnega spomenika in danes ali

juči bo kipar Avgustinič začel montirati sam kraljev lik.

* Patriarh v Južni Srbiji. Kakor smo poročali, se je srbski pravoslavni patriarh dr. Gavrilu ljubeznivo odzval povabilu Kumanova in se je pretekli torek zvečer s svojim spremstvom odpeljal počastiti spomin padlih junakov. Na vsej poti od Niša do Kumanova so ga sprejemali in pozdravljali duhovščina, učiteljstvo, solska mladi in narod. V Kumanovu je bil na kolodvoru slavnostni sprejem in je pozdravne besede izpregovoril župan Loparevič. V odgovoru je patriarh poudaril, da je prišel v zgodovinski kraj z občudovanjem poštovanosti in junastva, ki sta ga narod in hrabra vojska pokazala pod vodstvom nepozabnega Viteškega kralja. Patriarh je opravil molitve v kumanovski cerkvi, potem pa se je odpeljal na Zebenjak, kjer stoji spomenik junakom, padlim v zmagovitih bojih leta 1912. Tu je patriarh opravil zadušnico in se v govoru prirčno spominjal pokojnih. Nato je s spremstvom obiskal samostan Stare Naborčane, kjer je bilo patriarhu in mnogim povabljenecem na čast prirejeno skupno kosilo.

Pomagati bednim rojakom je dolžnost slehernika. Zato naj bodo naše misli in delo posvečene njim! To izpričajmo tudi 10. novembra 1940!

* Praktični učiteljski izpiti so bili pred državnim izpitnim odborom v Ljubljani od 17. do 24. t. m. Izpit so napravili naslednji učitelji-prilavnik (ce): Dolanc Vida, Jankovič Ferdinand, Nežič Henrik, Slomšek Josip, Suhadolnik Izabela, Tanko Frančiška, Vrhovec Zofija, Dernač Vladimir, Dremelj Neža, Eržen Pavlina, Hrobat Leopold, Logar Srečko, Martinčič Alojzija, Rojce Marijeta, Stular Angela. V letošnjem šolskem letu bodo praktični učiteljski izpiti pred izpitnim odborom v Ljubljani še v novembru, februarju in maju. Učitelji, ki žele v teh rokih delati izpit, naj pravilno opremljene prijave vložijo vsaj šest tednov pred terminom.

* Lastniki stabilnih in premičnih motorjev (ne motornih vozil) morajo svojo potrebo po bencinskih mešanici in svrhu dodelitve nakaznice za nabavo goriva nanovo prijaviti po prijavnih obrazcih, ki jih je izdala kr. banska uprava, upoštevaje zadnje nove predpise in potrebe praktičnega poslovanja. Obrazci se dobe pri oblihi upravnih oblastvi prve stopnje (sreskih načelstvih in mestnih poglavarstvih) za ceno 1 din. Interesenti se pri tem opozarjajo, da more kr. banska uprava dodeljevati bencinsko mešanico le v obsegu omejitve min. naredbe z dne 17. februarja 1940 Sl. 1. št. 85/18 in njenega dopnila z dne 31. avgusta 1940. Sl. 1. št. 437/73. Zaradi česar bi bile obsegu teh omejitev nasprotujoče prijave brezpredmetne, odnosno bi se ne mogle upoštevati.

* Razpis zdravniškega mesta. Kraljevska banska uprava dravske banovine v Ljubljani razpisuje službo zdravniška uradniškega pripravnika za VIII. položajno skupino v banovinski bolnišnici v Mariboru. Prošnje naj se vložijo pri kraljevski banški upravi dravske banovine v Ljubljani do 6. novembra 1940.

* Strokovna izobrazba hrvatskih gasilcev. Glasilo Hrvatske gasilske zajednice objavlja navodila, po katerih se bodo v teku letošnjih zimskih mesecev izvršili praktični in teoretični tečaji po vseh društvih. Vsak prostovoljni gasilec naj bi obiskoval tečaj v svojem društvu. Za častnike naj bi se gasilci usposabljali v 10-dnevni župni tečajih. Gasilski častniki, ki želijo postati poveljniki, pa morajo dovršiti poseben poveljniški tečaj pri zajednici. Vsi kandidati bodo morali opraviti izpit. Hrvatska gasilska zajednica bo letošnjo zimo priredila poveljniški tečaj, ki bo trajal blizu mesec dni in se bo smatral za gasilsko višjo srednjo šolo.

* Smrt uglednega hotelirja. Iz Laškega nam pišejo: V bolnišnici v Ormožu je umrl po daljšem bolehanju g. Henke Franc, lastnik znanega hotela v Laškem, star šele

52 let. Rajniki je bil priznan strokovnjak v hotelstvu. Po rodu je bil Nemec. Njegovi starši so bili pred davnimi leti kupili hotel Horiak in se preselili sem iz Dravograd. Po smrti očeta je vodila hotel mati, za njo pa ga je prevzel sin g. Franc, ki se je poročil z go. Lino iz znane Valetove rodbine v Laškem. Hotel se je pod njegovim vodstvom zelo povzdignil. Rajniki je bil v predprevarnih časih hud nemški nacionalist, a se je kasneje sprijaznil z novim položajem in postal dober državljan. Bil je zmerom odločno naprednega duha in pošten. Zato je užival splošno spoštovanje. Pokojnik je bil zvest član lovške družbe, v katero je rad zahajal. Žalujejo vdovi ge. Lini izkramo odkritosrečno sožalje! Ohranili ga bomo v trajnem spominu!

* Odditki zgodovinskih spomenikov bodo zbrani za gipsoteko mesta Zagreba in za mlensko razstavo, ki jo bodo odprli ob priliki odkritja spomenika kralju Tomislavu. Zagrebska gipsoteka je nastala na ta način, da je asistent arheološkega inštituta univerze dr. Anton Bauer poklonil svojo zbirko mavčnih modelov, odlitkov, umetnin in spomenikov ter zbral še one odlitke, ki so jih poklonili muzeji, akademije in druge kulturne ustanove, kakor tudi posamezni umetniki in prijatelji umetnosti. Zagrebska mestna občina je priskrbela potrebno poslopje in odobrila letni proračun 25.000 din. Zda je poverjena ravnatelj arheološkega muzeja v Zagrebu vseuč. prof. dr. Hoffmillerju naloga, da preskrbi odlitke vseh važnejših zgodovinskih spomenikov, ker nameravajo ob priliki odkritja spomenika kralju Tomislavu prirediti razstavo, ki bo pokazala tisočletno kulturno življenje hrvatskega naroda.

FRANZ JOSEF GRENCICA

* Še sedem osumljencev je dal prijeti zagrebski redarstveni pristav dr. Vuković, ki mu je poverjena ob banske oblasti stroga preiskava zločinskih dogodkov v vasi Veziaču v čazmanskem okraju. Ponovno smo že poročali o atentatih, ki so se vrstili na posamezne prebivalce vasi Veziača, kjer so padle glave iz bog ve kakšnih vzrokov političnega maščevanja. Strah in trepet vsega okraja je bil mladi Ivan Kosak, ki se je že pred 18 meseci umaknil v gozd in se skriva okrog po čazmanskem okraju. Nihče ga ne izdaja. Pristav dr. Vuković je že ponovno odstopoval v Čazmo, da bi izpolnil preiskavo, toda kmalu se je prepiral, da je njegova naloga zelo težavna, ker nihče ne mara črniti resnice. Kmetje, ki simpatizirajo z aretanci, molčijo. Drugi, ki bi radi kaj povedali, se boje maščevanja, ker jih je ostrasil primer Stjepana Kovačiča, ki je pred bjelovarskim sodiščem odkrito izpovedoval, kmalu nato pa je bil iz zasede ustreljen. Doselej je vsega skupaj zaprtih že 28 osumljencev. Policija še nadalje prejema različna anonimna pisma.

* Malo jerebice opazujejo letos lovci v Bački, kjer jih je sicer bilo vedno v obilju. Te dni se je v ondutih krajih pričel velik lov, a lovci tožijo, da je lanske zima zelo škodovala divjadi. Streljanje jerebice bo za enkrat najbrž sploh zabranjeno.

* Jadrnica se je potopila v dalmatinskem pristanišču Postire. Natovljena je bila s peskom. Bržčas je bil tovor preobilen in se je jadrnica začela potapljati. Lastnik in njegov pomočnik sta spala in so ju poslednji trenutek komaj rešili.

* Solske razmere na Hrvatskem. Hrvatski listi zda pogosto pišejo o šolskih razmerah v posameznih hrvatskih pokrajinah in o potrebi izboljšanja razmer, da se dvigne ljudska izobrazba. Tako objavlja »Jutarnji list« med drugim naslednje podatke: Okraj Stubica šteje nad 40.000 prebivalcev, ima pa vsega 23 šolskih poslopj, ki jih redno obiskujejo 4.603 otroci. Pouk se vrši v 39 učilnicah s 70 razredi,

Trgovino moderne obutve „Edo“ čevlji

sem preselil iz Vošnjakove v PREŠERNOVE UL. 48

(nasproti tvrde »ELITE«).

Moja vodilna skrb ostane: TRPEZNI „Edo“ ČEVLI ZA NIZKE CENE.

Velika izbira od najmodernejših do najsolidnejših čevljev. — Toplo se priporočam

E. ŠEGA

da bržkone kazni ne bo), jaz sem težko (ne utegnem poležavati, je prav izreka knetska mati), itd.

Ker sem že pri dvomnostih, naj ovekovečim še nekaj zgledov. V Tivolskem gozdu paglavcev izjavi: »Surov kostanj ni zanič.« Pozneje pa drugi: »Surov kostanj je zanič.« Oba sta isto mislila. V škofiji Loka baje pravijo: pobogati se (spreti se), a obče slovensko: poravnati se! Primerjaj še nadaljnje besede, ki pomenijo isto, če jim dodaš »ne«: (ne)gusen, (ne)poreden, (ne)trlepen (o koren), (ne)skuten = umazan, skut ali skuta = stud, (ne)skuten = ostuden, sklut = neslut (nesnaga). Tu gre nemara za narečno izreko: nagnusen, naskuten, itd. Toda (n)obeden ima nikalico. Enako najdes po italijanskih besedah: smerdare = ponesnažiti, ocediti. Glede vikanja in onikanja (98) bo bržčas obveljalo načelo, ki ga zastopa Slovenska slovnica za 3. in 4. razred, 1940 (115): boljši mati so mrtva kakor živa mačeha.

Zanimiv je nasvet za popravilo izmisljenih primikov (115). Kakor pa se Francoz Lefèvre ne zaveda svoje prvotne oblike Lefèvre, tako se bo Primorec Kaus, priseljen iz štajerske, težko zopet pisal: Kos, še manj pa tolminski Haus!

Pri kraticah (124) opozorim, naj bi naš pravopis prilizel tole pravilo: Din 60.50. Valuta torej z veliko začetnico in pred zneskom, kakor je uradno razglašeno v Službenih novinah 1. decembra 1921, kakor brez izjeme delajo vse države, kakor ravnavo pri nas banke in trgovine.

Tehtnost poudarka (130) razvidi iz šv. primera: pisarica (mož), pisarica (žen. ska). V stavku niso vse besede enako glasno izgovorjene. »Bomo se prišli?« z glasnim prislovom »še« pomeni: še kdaj. Z glasnim glagolom izraža dvom: nismo li

prepozni (n. pr. za vlak)? Kdor ravna: danes tako, jutri tako — je dosleden, značajan. Kdor ravna: danes tako, jutri tako... je viharč, vetrenjak.

Pri besedni čistosti (137) mi je šinil na um stavek: Po čebuli sem ga česnil (po glavi... udaril). — Primer za grodglasnost (138): sam vase se sešede. — Zgled za zvegmno najdemo v Grafenauerjevi cit. za 6. razred: »Obročne peč, v katerih se poleg drugih vrlin žge tudi opeka« (Pengov, Keramika). — Nerodnost in naglica se zrcalita v takih cvetkah: Sev. Amerika podpre Finsko s prireditvijo raznih sportnih prireditev (5. jan. 1940). Veter brije z brzino X km na uro (1. febr. 1939). Majhen psiček, mali kupčki, ta mali hrošček (Naš rod, 1940/41). — Med mašili (139) je Bunc pozabil navesti: torej (neki predavatelj izreče v polurnem govoru nad stokrat, brez potrebe, ta veznik, okoli 50krat pa »namreče«). — Med sodobne elipse bi štel: prosim za dinar »drava« (cigarete z imenom drava, navidezna neskonljivost).

V strahu, da sem že preveč natipkal, dodam le to: Buneva knjiga je prijetno, sodobno pobarvano štivo za vsakogar, ki ga mičejo jezikovni zadatki. Zlasti pravoreče in stilistika. Anton Debeljak.

Zapiski

Zagrebska filharmonija v Ljubljani. Kakor poročajo zagrebski listi, je bil med ljubljansko in zagrebsko Filharmonijo dosežen sporazum v tem smislu, da za zagrebsko Filharmonijo gostovala v Ljubljani 7. januarja prihodnjega leta z izbranim hrvatskim programom. Dan gostovanja ljubljanske Filharmonije v Zagrebu še ni določen. Verjetno je, da bo naša Filharmonija nastopila v hrvatski prestolnici z Verdijevo »Requiem«.

Esperantska revija o Ivanu Cankarku. Že devet let izhaja v Slavonskem Brodu osrednje glasilo jugoslovanskih esperantistov, mesečnik »La Suda Stelo«. V nedavno izšli 9. številki je ta revija posvetila več kakor štiri strani Ivanu Cankarku. Znani propagator esperantizma med Slovenci g. Jože Kozlevčar je prevedel v esperanto naslednjo Cankarkovo prozo: »Pred krizem«, »Nedelja«, odlomek iz »Kurenta« in »Skodelce kave«. V. Petrič pa je prijavil tem prevodom še Cankarkovo pesem »Intermezzo v nebesih«. Jože Kozlevčar je spisal tudi nekaj informativnih vrstic, v katerih prikazuje značaj Cankarkovega dela in njegov veliki pomen za slovensko literaturo. Nismo poklicani, da bi strokovno presojali te prevode, vendar imamo vtisk, da so skrbno izdelani in da se gladko berejo. J. Kozlevčarju gre priznanje, da skuša po tej poti širiti zanimanje za slovensko literaturo izven našega kulturnega kroga. Naj še omenimo, da prinaša ista številka te revije v esperantskem prevodu dve pesmi znamenitega češkega pesnika Petra Brezcuha.

Nov roman Milana Begovića. Vodilni hrvatski dramatik Milan Begović se je pojavil na knjižnem trgu s svojim največjim leposlovnim spisom, ki doslej še ni bil objavljen v knjigi. Gre za obsežni roman »Giga Barčeva«, ki ga je pravkar izdala v treh knjigah zagrebska Savremena biblioteka. V tem romanu, ki sodi med najobsežnejša dela domače pripovedne književnosti, obdeluje Milan Begović povojno življenje v Zagrebu in drugod na Hrvatskem. Po tem romanu je posneta Begovića znana drama »Brez tretjega«, ki so jo pred leti igrali tudi v Ljubljani in ki je dosegla lep uspeh na nekaterih inozemskih odrih. Tako so jo leta 1936 igrali vso sezono v pariškem »Théâtre de l'Oeuvre«.

DANES ob 16. in 19. uri nepreklicno zadnjičkrat film letalskih pustolovčin OB 21. URI PREMIERA romantičnega filma zanimive in napete vsebine z ljubko malo SHIRLEY TEMPLE KINO SLOGA — tel. 27-30

AS DRUMOND II. del VELIKI OREL

odnosno s 70 učiteljskimi močmi, od katerih je zda v službi 19 učiteljev in 47 učiteljic, 4 razredi pa so prazni. Vsak učitelj mora po sedanjem stanju poučevati 60 do 70 otrok. Šolstvo je v banovini Hrvatski začelo napredovati, vendar bo treba še mnogo storiti, da bo povsod zadosti šol in zadosti učiteljstva.

* Nesrečna žrtev molka. Iz Slavonskega Brodu poročajo: Pred kakim mesecem je stekel pes ogrizel dečka Branka Tepšića. Deček pa je bil molčeč in staršem ni povedal, kaj se mu je zgodilo. Zadržne dni je začel kazati znake stekline. Šele zda so ga starši odvedli k zdravniku, ki ga je brž oddal v bolnišnico. Steklina je zahtevala svojo žrtev. Deček je izdihnil po groznem trpljenju. Preiskava je dognala, da je isti pes ogrizel še 23 oseb in so večini izmed njih vbrizgali serum. Psa so ubili.

* Mladina na krivi poti. V Varaždinu tmao neprijetno afero na gimnaziji. Izključili so iz zavoda štiri učence in sicer tri iz drugega, enega pa iz tretjega razreda. To so sinovi poštenih, uglednih staršev, ki pa so se v mladostni zablodi združili v tatinsko družbo in so kradli po načrtu. Obiskovali so trgovine in je eden motil trgovca, drugi trije pa so pobirali, karkoli jim je prišlo pod spretno roko. Kradli so vselej pri belem dnevu in so posebno obiskovali knjižnice, delikatesne, mesne in konfekcijske trvdke. Profesorski zbor je kaznoval četvorico posebno ostro, z izključitvijo iz vseh gimnazijskih zavodov v banovini Hrvatski. Izključeni tretješolec je bil med najboljimi dijaki razreda.

* Vesela gostitev na kolodvoru. Iz kaznilnice v Sremski Mitrovici so preteklo sredo izpustili 54 kazencev na pogojni dopust. Ko so odpuščeni prišli na kolodvor, je bilo pred odhodom vlakov proti Beogradu in Zagrebu hudó veselje. Med obsojenci, ki se vračajo domov, je namreč star običaj, da plačajo domačinom in potnikom, ki jih najdejo na kolodvoru, vino ali kak drug zapitek v spomin na oprostitve in na vrnitev v domači kraj. Ker je tokrat bilo odpuščeno prav visoko število kazencev, je bilo temu primerno tudi razpoloženje na kolodvoru vse do odhoda poslednjega vlaka.

Spomnite se te dni

Podpornega društva za gluho mladišo Ljubljana — gluhoemnica.

* Društvo »Narodni dom«, Zagreb, Berislavičeva ulica 11, mladinski odsek, vabi člane na vpis in sodelovanje k novo ustanovljenemu pevskemu odseku. Vpis se vrši vsak večer od 19. do 21. v sedanjih društvenih prostorih, a po 1. novembru (izoloma po preselitvi) bo vpisovanje in poskusi v novih prostorih, Trg kralja Tomislava šte. 19. II. nadstropje.

* Službeno mesto banovinskega cestarja na banovinski cesti II. reda št. 181 Ljubljana — Šmartno — Seišek — Moravče — Vel. Loka za progo od km 16.238 do km 23.00 je razpisano pri okrajnem cestnem odboru v Litiži. Prošnje je treba vložiti najkasneje do 15. novembra 1940. pri okrajnem cestnem odboru v Litiži.

Iz Ljubljane

u— Pozor, kupovalci drv! 63 do 65 polen pride na kvadratni meter drv. Med izumirle obitve v našem mestu se prištevajo tudi drvjarji. Tisti, ki so pred 50 ali še 40 leti hodili strankam na dom žagat kupljena izanska ali dobrovska drva. Preprosta žaga z visokim lesnim štiriglatim klobukom in sekira sta bili glavno orodje teh ročnih trpinov. Še pred svetovno vojno so te stare drvjarje izpodrinili sedanjí žagarji z motornimi žagamí. Star, preizkušen drvjar je nastavlil na vraščanem, koliko polen odpade na kvadratni meter določno razlago, da znaša število srednje debelih polen največ 65, z mirno vestjo na tudi 63 polen. Nekateri izanski kmetje hočejo še vedno po svoje uveljavljati »mero na oko«, dočim je tista rogovilasta mera, ki jo je ljubljanski tržni urad postavil za enega nabrežja Ljubljane na drugem, a se je menda ni poslužili niti en prodajalec niti ne kupovalec drv, dožvela kmalu prav žalosten konec. Izglnila je... Priporočati bi bilo, da bi se mali ljudje posluževali pri nakupu drv štetja polen, na ne bo prikrajšan niti kupovalec niti prodajalec.

u— Delavci in Narodno gledališče. Prejeli smo: V soboto radi tudi mi pošteni delavci slečemo cape in si operemo žulje. Mnogo nas ni, a vendar smo tudi taki, ki se preoblecemo zato, da gremo — ne v gostilno — ampak v gledališče, da uživamo nekaj ur v glasbi in lepi izri. Tako se odločimo semtinita od surovega napora. Druže dni si tega ne moremo privoščiti, ker vstajamo sleherni dan ob petih, polšestih. Edino nedelja je izjema in zato si včasih v soboto privoščimo ta duševni užitek. Tako je bilo tudi preteklo soboto 19. t. m. Doživeli pa smo v praznični obleki grenko razočaranje, ko smo videli, da je gledališče zaprlo. Z nami vred je zadržalo še precej občinstva s periferije. Čemu neki to? Ako nam niso dali tega, kar smo pričakovali, bi na dali kaj drugega. Hvaležni bi jim bili. Ali resni moroče dati druge opere ali operete. razen tiste, ki je napovedana? Okoliški delavci.

u— V Narodnem muzeju ostanejo zbirke za brezplačen nedeljski poset odprte le še prihodnji nedeljo 27. oktobra, od 10. do 12. ure dopoldne. O ponovni otvoritvi v prihodnji spomladi se izda posebno obvestilo. S prekinitvijo nedeljskega poseta preko zimskih mesecev pa niso prizadeti brezplačni skupinski ogledi šol in korporacij ter plačani poseti ob delavnikih.

u— Nikita Magalov je ime, ki se danes zelo pogostokrat imenuje med prvimi pianisti Evrope. Magalov je Rus, rojen je bil 1912-leta v Petrogradu in je moral po ruski revoluciji leta 1917, oditi s svojimi starši najprej na Finsko, nato v Francijo, zda pa živi v Švic. V Parizu je končal leta 1929. najvišji razred klavirskega oddelka pariškega konservatorija pri znamenitem profesorju izdvorju Filipu ter dobil oceno »brilianten« in prvo delilo akademije. Po dovršenih študijah je bil najprej spremljevalec slavnega madžarskega violinista Josipa Szegedija. Z njim je prepotoval skoraj ves svet. Nao

da se je posvetil samostojni koncertiranju in žel povsod največja priznanja. Na koncertu prihodnji ponedeljek bo igral dela Bacha, Brahmsa, Schumanna, Stravinskega, Ravela in Saint-Saënsa. Na koncert opozarjamo. Vstopnice že dobite v knjigarni Glasbene Matice. (—)

Lastnikom hiš — šol, javne zgradbe, tovarne

Za prvo (najnujnejšo) pomoč proti ev.

požaru, glasom pravilnika o zaščiti pred zračnimi napadi:

ROČNO

BRIZGALNICO

- ki dobro služi

tudi za event.

škropljenje

pranje vozil,

drevja ali

vrhov, brizganje

barv ali raz-

kuzil itd..

Vstavljeno

v primerno

posodo (vedro)

brlaga do 14 m

daleč.

V inozemstvu predpisana

„LUTZ“ RUPENA IVO, Ljubljana — Šiška

tel. 32-52.

u— Film z zelenega Pohorja. V sredo zvečer je zaslužen stvaritelj našega domačega filma, šef klasične Jugografike g. Metod Badjura, v dvorani »Sloga« pred zastopniki tiska predvajal svoje najnovejšo delo, reportažo z zelenega Pohorja, slike iz dejanja in nehanja pohorskih ljudi in iz življenja na Dravi. Film, ki ga je g. Badjura posnel to poletje, je v resnici lopo uspeh in verno prikazuje mnogovrstne lepote enega najbolj znamenitih gorskih predelov naše zemlje. Nepozabne so slike iz življenja delavcev v gozdovih od podiranja starodavnih debel do postavljanja kop, reportaže iz živahnega turističnega vrveža med množico velikih, odlično opremljenih pohorskih planinskih domov pa življenje splavarjev na Dravi. Lepota naše zemlje je zajeta z večšo, izbirno roko, da bo film, ki mu namerava avtor dodati še nekaj traka — doslej je 400 m dolg — z uspehom opravil svoje poslanstvo: zdriniti ljubezen in zanimanje za Pohorje po vsej državi, in kadar bo prilika za to, tudi onkraj naših meja.

u— Plesne vaje SK Svobode se vrše vsako soboto ob 20. uri v veliki dvorani Delavske zbornice. (—)

u— Vence za vsesvetstvo akcije že dovažajo v mesto in jih delavci mestne vrtnarje ter mestni reveži v cukrarni že krane s trakovi, da bodo z njimi dobrostniki Ljubljancem čim boljše okrasili grobove svojih rajnih in s tem globlje počastili njihov spomin. Članice in člani Vrhovnega socialnega sveta in vseh ostalih humanitarnih in dobroteljskih organizacij že hodijo od hiše do hiše in trkajo na blaga srca Ljubljancem s prošnjo, da kupijo nakaznice vsesvetstva akcije. Če bi bil kdo morda pri teh obiskih pomotoma prezrt, naj v svoji dobrostnosti sam stopi v pisarno vsesvetstva akcije v Mahrovci hiši na Krekovem trgu 10, pritrilje levo, kjer mu bo prijazni in poštovni g. Anton Jagodic, pisarniški ravnatelj v p., ki letos že tretjič tako uspešno vodi to pisarno, prodal nakaznico za nakup vencev in sveč. Počastimo rajne z dobrimi deli!

u— Veliki orel je najlepši romantični film zadnjega časa, v katerem se v pretresljivih, dramatičnih momentih in osvetožajočih slikah naravnega humorja sijajo očrtava vsestranski talent in velika umetnost male in priljubljene Shirley Temple. Ta ljubka deklica, ki s svojo gračnostjo osvaja staro in mlado, nam pokaže v svoji nenadkriljivi igri občudovanja vredno hrabrost in ganljivo poštovanost zapuščenih sirot, čije starši so položili svoje življenje na oltar svoje nove domovine, kar je največja žrtev za malega otroka. Velika borba med belim in rdečim plemenom dobiva v tem filmu dostojen spomenik, ki ovekovečuje tisto dobo nedavne preteklosti, ko se je rodila v plamenu in v krvi nova ameriška nacija. Film je na sporedu kina Sloga. Da se omogoči zlasti mladini številniški ogled tega filma pri dnevnih predstavah, se je uprava kina odločila predvajati ta film v soboto že ob 15. in 17. uri. zvečer pa kot normalno. Predprodaja vstopnic dopoldne ob 11.30 dalje. (—)

u— Zadnji pregled motornih vozil v letu 194

Iz Celja

— **Otvoritev predavanja na ljudskem veselešču** bo v ponedeljek 28. t. m. ob 20. in sicer v veliki dvorani Narodnega doma. Predaval bo minister v p. dr. Bogumil Vošnjak o Jugoslovanskem odboru ob 25 letnici njegove ustanovitve. Predavanje uglednega predavatelja, ki je sam bil delavci član Jugoslovanskega odbora, bo nudilo mnogo zanimivih podrobnosti iz težkih dni borb za naše osvobodjenje in nam bo osvežilo spomin na velike žrtve, ki so bile potrebne pri ustvarjanju Jugoslavije. Vabimo občinstvo, da se udeleži tega nacionalnega predavanja v čim večjem številu.

— **Na cerkvenem koncertu**, ki bo v nedeljo ob 10.45 v Marijini cerkvi v korist siromašne mladine, bo vojaška godba izvajala tudi slovit skladbo dr. Antona Schwaiba »Zdrava Marija« s sopranskim solom g. Kirbišev. To skladbo je pokojni skladatelj dr. Schwab priredil pred 6 leti na prošnjo šolskega upravitelja v p. g. Albina Schmidta za vojaško godbo s saksofonskim in sopranskim solom za koncert v zbiravniški dvorani na Dobri. Na tem koncertu je dirigiral z velikim uspehom sin g. Albina Schmidta, konservatorist g. dr. V. Schmidt, šef banovinske poklicne posvetovalnice v Ljubljani. V tej zasedbi so skladbo v nedeljo izvajala šele drugkrat.

— **Sofojsko društvo Celje-matica** vabi brate in sestre, ki imajo veselje do vaj v ritmičnih plesih in narodnih kolih, da se jim udeležijo v soboto 26. t. m. ob 20. v telovadnici v mestni narodni šoli.

— **Šahovska tekma**. V nedeljo 27. t. m. ob 9. dopoldne se prične v restavraciji hotela »Evropa« šahovska tekma med bratci in šahovskim klubom Gaberjem. Ker je med bratci nekaj dobrih igralcev, bo tekma gotovo zanimiva. Za bratce bo nastopil tudi g. Andrija Mišura, ki je že znan z letošnjega turnirja v Celju in je tudi brivec ter je zdaj na vojaškem dopustu.

— **Z nožem si je prerežal vrat**. V sredo si je 24letni mesarski pomočnik Oskar Falt v Gornjem gradu v samomorilnem namenu prerežal z nožem vrat. Prepeljali so ga v celjsko bolnišnico. Njegove poškodbe so nevarne, a morda bo okrevale. Vzrok obupnega dejanja ni znan.

— **Hude nesreče pri delu**. Ko je 51letni delavec Friderik Cokan iz Celja pomagal v sredo blizu mestnega pokopališča pri zaganjanju drv, ga je zgrabila cirkularna za leto roko in mu odrezala tri prste. V Rogoški Slatini je prišel 13letni posestnikov sin Martin Krizan z nogo pod brano, ki mu je predrt desno stopalo. Ko je 28letni kočar Ivan Gajšek iz St. Vida pri Grobelnem sekal v terek s sekirko koruzno slamo, si je po nesreči presekalo levo roko v zapetju. Ponesrečenci se zdravijo v celjski bolnišnici.

Iz Maribora

— **Javno predavanje** o minimalnih plačah za privatne in trgovske nameštence bo imel dr. V. V. pri Zamorec g. dr. Avgust Relsman.

— **Prva popoldanska gledališka predstava** bo v nedeljo ob 15. uri. Vprizori se Golarjeva zabavna veseliga »Vdova Rosinka« z gospo Zakrajškovo v naslovni vlogi. Veljajo znižane cene.

— **Znanilci hude zime**. G. M. Šumak iz Ljutomerja je poslal preparatorju g. Walnerju lepega gavrana, ki ima sicer svojo domovino na visokem severu in ki se pojavlja pri nas zelo redko. Njegov pojav napoveduje hudo zimo.

— **Kovači za zboljšanje svojega položaja**. Pogajanje za zboljšanje meznih pogojev kovačev in pomožnih delavcev, ki so zaposleni v Pogajniškovi rušni železarni, so se zaključila tako, da dobijo kovači na uro po 6 do 8 din, pomožni delavci 5.50 din vajenci pa od 2 do 3 din. Sledila bo kolektivna pogodba.

— **Kostanjevska konkurenca**. Na levem dravskem bregu prodajajo kostanjevi pečen kostanj po osem dinarjev, na desnem pa po šest dinarjev. Precej je mariborčanov, ki grede čez most kupovat cenejši kostanj.

— **V holmskem premogovniku kopljejo**. V našem obsejnim premogovniku na Holmcu so pričeli obratovati. Zasluček ima okoli 180 rudarjev in delavcev.

— **Izlet v Prekmurje**. Turistični odsek Turing kluba v Mariboru priredi v nedeljo 27. t. m. izlet z železnico iz Maribora v Prekmurje. V programu je predviden obisk in ogled Murske Sobot, opoldne pa nadaljujejo izletniški vožnjo do Gornjih Petrovcov, od koder napravijo kratek peš izlet do stare cerkve v Gornjih Petrovcih, kjer se nudi krasen razgled po vsem vzhodnem Gorickem. S tem izletom želi Turing klub svojem članstvu in prijateljem kluba nuditi možnost, da spoznajo lepoto našega Prekmurja in prav posebno mikavost Goriskega Prekmurja, ki ga naši turisti še premalo poznajo. Izletniki odpotujejo iz Maribora z juturnim vlakom ob 5.27 in se vrnejo zvečer ob 21.49. Prijave sprejema klub najkasneje do sobote opoldne v pisarni »Putnika«, Maribor, Trg svobode-Grad.

— **Okrožen finančni nadzornik**. Finanški zlikovec je odnesel iz stanovanja t. t. Simončiča, ki stanuje na Glavnem trgu 24, gotovine za 500 din. Policija mu je že na sledu.

— **Kaznovana prevnetna sportna navijača**. O priliki nedeljskih incidentov na železniškem postaji iz tujakinja policija kaznovala dva prenetna navijača zaradi nedostojnega vedenja, in sicer vsakega na 500 din globo, v primeru neizterljivosti pa na 10 dni zapor.

— **Samomor**. V Stražunskem gozdu na Pobrežju so našli včeraj ob 17. obsejega 33letnega delavca Janeza Husarja iz Radovca, občina Grad, srez Murska Soba. Ko so prerežali vrvi, je bil še topel, vendar ga niso mogli več obuditi k življenju. Prijem so našli poslovilno pismo, ki so ga izročili policiji.

— **Sodobna tatvina**. Sluškinja nekega tvorničarja iz Pipušev ulice 12 je kuhala v pralnici svinjska pljučka, ki jih je bilo za 2 in pol kg. Za trenutek je odšla. Ko se je vrnila, pa ni bilo več pljuček. Odsel jih je pretekla zidovnica, ki je izkoristil njeno trenutno odsotnost.

Iz Krškega

— **Vandalizem**. V soboto ponoči, ko so se vračali iz gostilne domov nekatere fantje preko Krškega mostu, so na že itak slab lesen most položili več močnih brun ter se nato poskrili v grmovje in v svoje veliko veselje občudovali, kako so preko teh brun odskakovali prihajajoči avtomobil in vozovi. Ker je ravno tam oster ovinek, je le sreči pripisati, da se ni zgodila velika nesreča, saj je most že skoraj v razpadnem stanju.

Gospodarstvo

Otvoritev prve tvornice avtomobilov v Jugoslaviji

Industrija motorjev d. d. v Rakovici pri Beogradu je včeraj svečano otvorila novo zgrajeno tvornico avtomobilov, kjer bodo zaenkrat izdelovali kompletne tovarne avtomobile. V zadnjih letih smo ponovno čuli o načrtih za ustanovitev polne tvornice avtomobilov v naši državi, ki pa so ostali neizvršeni. Končno je prišlo le do realizacije tega načrta, in sicer v okviru Industrije motorjev v Rakovici, ki je državno podjetje. Družba, ki je pravkar dogradila in opremila tvornico avtomobilov, je bila ustanovljena leta 1928 s sodelovanjem francoskega kapitala. Prvotno je izdelovala samo motorje za letala. Ob koncu leta 1936 je država odkupila delnice, ki so bile v rokah francoskega kapitala. S tem je država postala izključna lastnica tega podjetja. Leto dni kasneje je prišlo do zvišanja delniške glavnice od 15 na 30 milijonov din, lani v februarju pa je bila glavnica zvišana na 60 milijonov din.

Z novo pridobljenimi sredstvi je podjetje izpopolnilo svoje produkcijske naprave, predvsem pa je pričelo graditi tvornico za avtomobile. Gradbeni dela za novo tvornico v vrednosti okrog 25 milijonov din so bila letos dovršena, nekateri pa podjetje pričelo v lastni režiji postavljati strojne in druge naprave.

V zvezi z gradnjo te tvornice je lani v juliju izšla uredba o carinskih oprostitvah za gradnjo tvornice avtomobilov v Rakovici. Po tej uredbi je bila družba oproščena plačila uvozne carine in vseh ostalih

dajatev pri uvozu instalacij, strojev in aparatov, priprav, orodja in instrumentov, ki so potrebni za gradnjo in stavljenje v pogon nove tvornice. Da bi se postopno uvedlo izdelovanje avtomobilov in vseh njegovih delov, je podjetje najprej pričelo z montažo tovrstnih avtomobilov znamke »Praga«, tipe RN. Zato je bila z isto uredbo oproščena plačila uvozne carine in vzporednih dajatev pri uvozu surovin, polizdelkov, posameznih delov in priprav, ki se ne izdelujejo v naši državi. Z omejitvijo, da se mora blago uporabiti izključno za izdelovanje avtomobilov za potrebe države, končno je Industrija motorjev v Rakovici zaradi izvršitve prevzetih obveznosti za dobavo 600 tovrstnih avtomobilov za potrebe države dobila dovoljenje, da uvozi brez plačila uvozne carine in ostalih montaž tovrstnih avtomobilov znamke »Praga« v razstavljenem stanju, ki jih je poslala matična tvornica v stanju agregatov, in 100 tovrstnih avtomobilov v razstavljenem stanju, ki jih je poslala prav tako matična tvornica zaradi montaže. Z montažo uvoženih razstavljenih avtomobilov iz posameznih uvoženih delov je podjetje najprej izvežalo primeren kader delavcev, še preden je bila dograjena in opremljena nova tvornica, kjer bodo odtlej izdelovali kompletne avtomobile in tudi posamezne dele z motorji in karoserijami vred. Tako smo dobili v naši državi prvo popolno tvornico avtomobilov.

Ureditev trga s surovimi kožami

Poročali smo že, da je bila 19. t. m. v prostorih Zveze industrijev v Ljubljani konferenca podokosa usnjarske industrije dravske banovine, kjer je bilo soglasno sklenjeno, da se ustanovi centralna nabavljalna zadruga usnjarjev v Ljubljani, ki naj bi s pomočjo oblastev preskrbovala usnjarske obrate s potrebnimi surovinami. Predvideno je, da se delokrog te zadruge razširi na vso državo. Konferenca je nadalje sklenila predlagati, da se kontrola cen za usnje čim bolj poenostavi in da se iz kontrole izločijo vse one vrste usnja, ki ni neobhodno potrebno za preskrbo prebivalstva in vojske. Urad za kontrolo cen v Beogradu naj bi v naprej določil enotno odkupno ceno za surove kože in na podlagi te cene tudi ceno usnja v tvornici in pri prodaji na debelo in na drobno. Če bi se cena surovih kož dvignila ali znižala, naj bi se potem po določenem ključu avtomatično povečale ali znižale tudi cene usnja. Tako bi odpadlo vsako predlaganje prenosov za odobritev cen.

Izvedba teh sklepov je bila poverjena posebnemu odboru, ki je medtem izdelal potrebne predloge in kalkulacije ter jih predložil merodajnim činiteljem. Odbor predlaga, da bi se ustanovila nabavljalna zadruga industrijev usnja za vso državo s sedežem v Beogradu in s krajevnimi odbori v Beogradu, Novem Sadu, Zagrebu, Sarajevu, Splitu, Skoplju in Ljubljani. Ti krajevni odbori bi skupaj tvorili upravni odbor, ki bi izvolil izvršni odbor. Vsak industrijev usnja, član industrijske zbornice ali pristojnega združenja industrijev, bi moral vstopiti v zadrugo. Dolež naj bi znašal 2000 din in bi moral vsako podjetje vplačati toliko deležev, kolikor je imelo lani in letos v prvi polovici leta povprečno zaposlenih delavcev. Za zaščito interesov javnosti naj bi trgovsko in vojno ministristvo dirigiralo po enega predstavnika v upravo zadruge, prav tako naj bi prišel v upravo predstavnik usnjarskih obrtnikov.

Zadruga naj bi dobila monopol nakupa surovih kož v vsej državi, tako da bi moral vsak producent surovih kož takoj ponuditi svoje kože zadrugi po maksimalni ceni. Zadruga pa bi kože prevzela na način, ki je v dotičnem kraju najbolj primeren odtodno običajen. Odkupni monopol naj bi se nanašal samo na goveje in telečje kože. Zadruga bi nakupljene kože dojevala posameznim podjetjem, prav tako v razmerju povprečnega števila zaposlenih delavcev po podatkih okrožnih uradov, in sicer enako industrijskim in obrtnim podjetjem brez razlike. Maksimalno ceno za surove goveje in telečje kože bi določil urad za kontrolo

cen v Beogradu po predlogu zadruge. Maksimalne cene za usnje pa naj bi se avtomatično določile po posebnem ključu.

Glede izvajanja kontrole cen za kože in usnje ugotavlja podokos usnjarske industrije, da predstavlja usnjarska industrija v Sloveniji 65% vse usnjarske industrije v naši državi. Slovenska usnjarska industrija je v normalnih razmerah krila le 5% potrebnih surovih kož na svojem področju, 60% potrebe je morala kriti v drugih banovinah, okrog 35% potrebe pa je krila z uvozom iz inozemstva. Zaradi zastoja uvoza je ravno na področju Slovenije nastopilo občutno pomanjkanje surovih kož.

Izdelovanje usnja, to je postopek strojenja, traja glede na posamezne vrste usnja 3 do 12 mesecev, povprečno pa 6 mesecev. Ta okolnost je bistvene važnosti za določitev cen. Usnjarska industrija ne more kalkulirati na osnovi cen surovih kož na dan, ko se je pričelo izdelovanje usnja, temveč na podlagi cen, ki veljajo, ko je usnje izgotovljeno. Takša kalkulacija upošteva možnost nabave novih surovin in je običajni v tej stroki od nekdaj in po vsem svetu, ker je drugačna kalkulacija nemogoča pri velikih spremembah, ki nastopajo glede cen surovih kož. Od leta 1927 do leta 1937 je cena surovih kož zrasla iz 1200 na 6000%. Naši usnjarski industriji primanjkuje le govejih kož. V telečjih kožah imamo že presežke, vendar bi bilo treba kontrolo raztegniti tudi na telečje kože, ker se je treba izogniti napadnemu tolmčenju, kje prenehajo telečje in kje se prične goveje kože. Vse druge surove kože, ki jih imamo odveč in jih izvažamo, naj bi bile zaenkrat proste. Iz istih razlogov naj bi se kontrola cen glede usnja nanašala na usnje za podplate (krupone), na usnje za podplate, izdelano v jamskem strojenju z izjemo galanterijskih krokonov, na vratove in okrajnice, na usnje za notranjke, na črno in rumeno kravino in na likanec (blank usnje), z izjemo galanterijskega likanca.

Končno je odbor merodajna mesta opozoril na to, da industrija ne more do 25. t. m. predložiti prijave o zalozah na način, kakor to zahteva urad za kontrolo cen, ker je zato potrebno izvesti inventuro, kar traja najmanj mesec dni. Na intervencijo glede roka za prijavo zaloz je Zveza industrijev že prejela telefonsko obvestilo, da je rok za vložitev prijave zaloz podaljšan. Prav tako je odloženo tudi vlaganje prošnje za odobritev cen, dokler urad za kontrolo cen ne bo proučil dostavljenih mu predlog in dokler ne bo izdal novih navodil.

Gospodarske vesti

— **Državna hipotekarna banka** daje nova dolgoročna posojila. Državna hipotekarna banka je pričela v zadnjem času v večjem obsegu dajati nova dolgoročna in hipotekarna posojila. Samo v teku meseca septembra je banka odobrila 114 novih dolgoročnih posojil v skupnem znesku 160.7 milijona din. V izkazu za ta mesec zaznamuje privrkat po 9 letih, da se je postavka hipotekarnih posojil dvignila, kajti doslej je ta postavka vedno le nazadnje. Postavka se je povečala sicer le za nekaj manj nego 1 milijon din na 1716.5 milijona din, pri čemer je treba upoštevati tudi odplačila starih posojil in so torej nova posojila za 1 milijon din presegala odplačila starih posojil. Najbolj pa so se v septembru povečala komunalna posojila, ki so narasla za 72 na 2094 milijonov (lani 1455). Te dni je Državna hipotekarna banka odobrila upravi državnih monopolov dolgoročno posojilo 300 milijonov din, nedavno pa je načelno odobrila vardarski banovini dolgoročno investicijsko posojilo 100 milijonov din. Nova sredstva za dajanje posojil dobiva Državna hipotekarna banka predvsem od naraščajočih vlog na tekoče račune, ki so v septembru narasle za 580 na 7294 milijonov, medtem ko je lani ta postavka ob koncu septembra znašala le 1508 milijonov. Hranilne vloge na knjižice pa so se v septembru zmanjšale za 5 na 1118 milijonov, medtem ko so lani znašale 1361 milijonov. Navzlic dajanjem novih posojil se razpoložljiva gotovinska sredstva v septembru niso bistveno zmanjšala in so nazadnje le za 25 na 576 milijonov din (lani 374).

— **Veliko posojilo upravi državnih monopolov**. Upravni odbor Državne hipotekarne banke je imel 23. in 24. t. m. seje, na katerih je bilo odobrenih več novih posojil v skupnem znesku 311 milijonov din. Poleg rednih hipotekarnih posojil zasebnikom je bilo dovoljeno tudi večko 15letno investicijsko posojilo upravi državnih monopolov v znesku 300 milijonov din.

— **Dobave moke**. Banovinski prehranjevalni zavod (»Prevođa«) poroča: Dobava moke iz Vojvodine je postala v zadnjem času zadovoljiva in so bile potrebe Slovenije v glavnem pokrite. Kljub temu se dogajali primeri, da v enem ali drugem kraju Slovenije ni bilo dovolj moke na razpolago in je dobival »Prevođa« prošnje za odpomoč. Da ne pride do sličnih zadržev, je »Prevođa« nakupil v Bački večjo količino moke, ki jo bo dobavljali kupcem v Sloveniji in sicer samo v vagonskih kolčinah in v razmerju enega dela moke »0« in s. d. delov krušne moke. Kdor se zanima za nakup te moke naj se takoj obrne na »Prevođa«.

— **V Beogradu so že znižali cene** svinjskemu mesu in masti. Odkar se je »Vojvodina« pričelo pitanje svinj z novo cenojsko koruzo so tudi cene debelih pitav in svinjaj priče popuščati. Zato je »Vprava mesta Beograda« odredila znižanje prodajne ceno svinjskemu mesu za 1 din, ceno masti pa za 2 din. Nove maksimalne cene so naslednje: svinjsko meso s kostmi 20 din, brez kosti 22 din, sveža slanina 23 din, salo in mast 25 din, mast v nadrobni prodaji 26 din za kg.

— **Prisilni odkup drv**. Centrala za kurivo poziva trgovce s kurivom in drvni ter ostale osebe, da bi prijavi vsak konkretni primer, ko bi proizvajalci ali trgovci v proizvodnih področjih ne hoteli po maksimalni cenah prodajati drv, ki jih imajo ali pa jih sploh nečje prodajati. Centrala za kurivo bo v vsakem konkretnem primeru, če bodo dostavljeni podatki točni, izbrala pooblastilo, ki ga ji daje uredba in bo prisilno odkupila dotične količine blaga po maksimalni ceni, blago pa bo odstopila tisti osebi, ki bo podala prijavo.

— **Dosedajni posli** direktorja za prehrano. O obsegu dosedanjih poslov, ki jih je izvršila direktorja za prehrano, poročajo iz Beograda, da je direktorja v 8 mesecih od ustanovitve dobavila za prehrano prebivalstva v posameznih banovinah vsega 3636 vagonov koruze in 431 vagonov pšenice in skupni vrednosti 102 milijona din. Od pšenice

je bilo v dravsko banovino 300 vagonov, v zetsko banovino 42 vagonov, v vrbasko banovino 74 vagonov in v vardarsko banovino 15 vagonov. Od skupne količine koruze pa je bilo v zetsko banovino 1638 vagonov, v vrbasko 1061 vagonov, v vardarsko 126 vagonov in dravsko 76 vagonov, v moravsko 86 vagonov, in v dunavsko banovino 53 vagonov. Koruze direktno ni dobavljala v Slovenijo.

— **Gradbeni stroški za novi most** preko Save pri Bosanski Gradski so znašali 21 milijonov din. Te dni so dogradili novi most preko Save pri Bosanski Gradski. Most je zgrajen v treh lokih v betonski konstrukciji. Pod največjim lokom lahko vozijo največji rečni parniki. Cestišče na mostu je široko 6 m, na obeh straneh pa je še pešpot v širini 1.50 m, tako da znaša skupna širina mostu 9 m. Sedaj gradijo še dovodne rampe. Gradbeni stroški za ta most so znašali 21 milijonov din.

— **Znižanje diskonta na Madžarskem**. Madžarska Narodna banka je z veljavnostjo od 22. oktobra znižala diskontno mero od 4 na 3%, lombardno obrestno mero pa od 4.5 na 3.5%.

Borze

24. oktobra

Grški boni so se danes trgovali v Beogradu na nespremenjenem tečaju 53. Bolgarski klirinški čeki so bili v Beogradu zaključeni po 47.13 din za 100 levov. Tečaj na svobodnem trgu se nadalje ravna po tečaju 55 din za dolar.

Na zagrebškem efektivnem tržišču je bilo za Volno škodo povpraševanje po 443 v Beogradu se je nudilo po 446. Zaključek je bil zabeležen le v delnicah Trboveljske po 340.

DEVIZE

Ljubljana. Oficialni tečaj: London 175.46 — 178.66, New York 4425 — 4495, Curih 1027.44 — 1037.44. Tečaj na svobodnem trgu: London 216.99 — 220.19, New York 5480 — 5520, Curih 1269.62 — 1279.62. Curih. Beograd 10. Pariz 9.95, London 17.15, New York 431, Stockholm 102.75, Berlin 172.70, Milan 21.80, Madrid 40.

EFEKTI

Zagreb. Državne vrednote: Volna škoda 443 den., 4% agrarne 51.50 den., 4% severne agrarne 51.50 — 52.50, 6% dalm. agrarne 70 bl., 7% šumske 71 bl., 7% Blar 95 den., 8% Blair 100 den.; delnice: Narodna banka 6500 bl., PAB 192 den., Trboveljska 340 — 345 (340). Gutmann 55 bl., Sečera Osijek 270 den., Sečera Val Bečker 650 den., Osječka ljevaonica 170 den., Isis 60 bl., Oceania 700 den., Jadranska 400 den.

Beograd. Volna škoda 446 den., 4% agrarne 55.75 den., 4% severne agrarne 52.75 — 53.25 (52.75), 6% bezuške 77 den., 6% dalm. agrarne 70.25 — 70.50 (70), 6% šumski 70 den., 7% Blair 95.50 den., 8% šumski 70 den., Narodna banka — (6500) PAB 199 — 200.

Blagovna tržišča

24. t.

+ Chicago, 24. oktobra. Začetni tečaj: pšenica: za dec. 87.375, za maj 85.875, za julij 81.50; koruza: za dec. 62.625, za maj 63.50, za julij 63.625.

+ Winnipeg, 24. oktobra. Začetni tečaj: pšenica: za dec. 70.625, za maj 71.625, za julij 75.875.

+ Novosadska blagovna borza (24. t. m.) Tendence nespremenjene. Pšenica: za pšenico veljajo odkupne cene po uredbi. Oves: baški, sremski 316 — 318. Rž: baška 326 — 328; ban. 324 — 326. Ječmen: baški in sremski 342.50 — 345; pomladni 412.50 — 417.50. Koruza: baška 338 — 340; nova umetno sušena 261 — 265. Moka: franko mlin v dunavski banovini brez skupnega davka in vrec; »0« 620 — 640; krušna moka 358.

„Jadranski teden“

Priprave za pomembne prireditve na Hrvaškem

Zagreb, 24. okt. o. Predsednik oblastnega odbora »Jadranske straže« v Zagrebu upokojeni admiral Wickerhauser je novinarjem dal nekaj podatkov o prireditvi Jadranskega tedna, ki bo letos v Zagrebu posebno svečan. Jadranski teden bo od 23. oktobra do 9. novembra ter bo v tem času prirejana cela vrsta predavanj in drugih prireditev v ljudski univerzi, gledališču in po radiu. Predavali bodo predvsem o pomenu morja za življenje našega naroda. Glavna proslava bo 31. oktobra v spomin na dan, ko so bile izbošene hrvaške zastave na nekdanjih avstro-ogrskih vojnih ladjah v Pulju.

Banska oblast je odredila na predlog »Jadranske straže« naj se v Jadranskem tednu prične pogozdovanje primorskih goščav. Na glavni dan proslave bodo šolski otroci vseh primorskih šol zasadili drevesne sadike v okolici svojih krajev ter na ta način po svoji moči pripomogli k pogozdovanju našega Primorja.

Trgovec po pomoti ustreljen kot vlomilec

Hinko Podjavoršek iz Kranja zadet z dvema streloma

Kranj, 24. oktobra. Davi se je po Kranju raznesla vest, da je bil na zemljišči Božičeve tovarne na Primorskem ustreljen znani kranjski trgovec Hinko Podjavoršek. O dogodku že ves dan kroji po Kranju razne vesti in ugibanja. Stvar še ni pojasnjena in bo nesrečo lahko pojasnil le Podjavoršek sam, če bo ostal živ, kar mu seveda vsi želijo.

Nesreča se je zgodila okrog 3. zjutraj. Nočni čuvaj Božičeve tovarne France Verbič je v temi opazil človeka, ki se je vzpenjal na ograjo. Pozval je neznanca, naj se odstrani in je hkratu oddal svarični strel. Neznanec se je umaknil od ograje in obstal na cesti. Ko je čuvaj videl, da se noče odstraniti, je bil prepričan, da ima opravka z vlomilecem. Zato je skočil k telefonu in poklical policijsko stražnico, češ, da hoče sumljiv možki najbrže vlomiti v tovarno. Neznanec je izkoristil to priliko, preskočil je ograjo in se skril za cipreso na vrtu. To pa je postalo zanj usodno. Čuvaj je namreč poprejš spustil na vrt psa, ki je neznanca takoj za drevesom izsledil. Čuvaj se mu je previdno približal. V prepričanju, da je neznanec segel v žep, je čuvaj dvakrat sprožil. Oba strela sta neznanca zadela, da je obelzel na mestu.

Kmalu nato je prišla na usodni kraj policija. Na splošno presenečenje so v dozdvenem vlomilcu spoznali kranjskega trgovca Hinka Podjavorška. Takoj je postalo vsem jasno, da ne gre za vlomilca. Hudo ranje-

Otrobi: franko mlin brez skupnega davka in vrec: 180. Fitol: baški in sremski bell brez vrec 422.50 — 425.

Pravo in narodna pesem

Ljubljana, 24. oktobra

Predavanja Ljudske univerze in ljubljanskega Prirodoslovnega društva imajo že davno številčen krog poslušalcev, od inteligentnih plasti do preprostega človeka. Tretji je predaval snovi univ. prof. dr. Metod Doji, ki je znan kot odlični predavatelj in priznan strokovnjak v vseh vprašanih slovenske pravne zgodovine. Dvorano so do kraja napolnili poslušalci iz vrst pravnikov in profesorov krogov, zlasti pa je bila v velikem številu zastopana akademska mladina.

V uvodu je prof. dr. Mole v pozdravnem nagovoru na predavatelja poudaril, da je naslov predavanja o narodni pesmi in pravni zgodovini prav za prav malce nesoglasen, vendar je predavatelj tema mnogo zanimivejša, kot bi si nemara kdo mislil. Nato je predavatelj, živahno pozdravljen, pričel z v resnici zanimivi in tehtni izvajanjem. Najprej je obrazložil nastanek narodnih pesmi v pravnih časih, ko so ljudje živeli daleč drug od drugega, takorekto vse zaprti po naseljih in vaseh. Zmerom se je našel med prebivalci nadarjen član, ki je znal svoja ali tuja doživetja in fantazijske tvorbe povedati v vezani besedi. Nastala je na ta način narodna pesem, ki se skozi čas raznesla daleč po deželi. Danes narodne pesmi na ta način ne nastajajo več. Vidimo pa, kako je vsak važnejši dogodek, vsako veliko doživetje dobilo svoj izraz v narodnih pesmih in je v njih prišla do izražaja tudi pravna zavest. Da je pravna zavest v narodni pesmi v resnici ohranjena, je predavatelj jasno in temeljito dokazal na podlagi izbranih študij naših narodnih pesmi, zbranih v Strekljevi izdaji. Citiral je posamezne odlomke iz narodnih pesmi, ki so pravnemu zgodovinarju kazipot, kakšna je bila pravna zavest ljudstva glede rodbine in odnosov med rodbinskimi člani. Predavanje, ki se ga poslušalci nagradili s plaskanjem, je v po ni meri doseglo svoj namen.

Iz Zagorja

— **Uprava Sokolskega društva** sklicuje za nedeljo 27. t. m. svojo 51. skupščino. Glede na resne čase je dolžnost prav vseh Sokolov, da se zanimajo za delo svojega društva. Članstvo in naklonjeno občinstvo obveščamo, da se sokolski odbor prenavlja po načrtih gledališkega igralca Vala Bratline in bo ustrezal vsem modernim zahtevam. Lahko napovemo, da bo na preurejenem odru prihodnji mesec prva uprizoritev Kreftovih »Celjskih grofov«.

Iz Ptuj

— **Poslovitve**. K direktorju državnih železnic v Ljubljani je premeščen višji kontrolor g. Makotter Franc. Sokol mu priredi v soboto 26. t. m. v Narodnem domu ob 20. poslovitvi večer. Prijatelji, znanci in člani vabljeni!

— **Glasbena matica** priredi drvi ob 20. uri v matični dvorani koncert umetne pesmi

Napet položaj v Egiptu

Oddelek poveljstva egiptске vojske na prostem

Londonski vodovod

Preskrba angleške prestolnice s pitno vodo ni lahka stvar

Nemci so poročali, da so pri zadnjih zračnih napadih na London uničili važno mestno vodno napravo.

Malokatero drugo vprašanje je londonskim mestnim upravam prizadevalo toliko skrbi kakor preskrba metropole s pitno vodo. Ker so daleč naokrog uničili skoraj vse gozdove, bližnje ozemlje pa skoraj popolnoma zazidali in odvajajo tudi najmanjše vodne toke po čim krajši poti iz mesta, se London le v neznatnem obsegu preskrbuje z vodo iz vrelcev. Pretežni del londonske pitne vode izvira iz rek, in sicer iz reke Lee na severu, Wandale na jugu in iz Temze same.

Samo ob sebi je umevno, da se ta voda navzlic vsem precejšnjim in čistilnim napravam še daleč ne more primerjati s kakšno kristalno čisto gorsko vodo. Nasprotno: med vsemi evropskimi prestolnicami ima London menda najslabšo pitno vodo. Londonska mestna uprava se je sicer dve desetletji trudila, da bi si zagotovila dovod pitne vode iz izvirov v Srednji Angliji, toda s to namero je prišla malo prekasno. Birmingham, Coventry, Cardiff, Worcester in druga mesta so si bila zagotovila že prej izključno pravico do te vode.

Reko Leo zajemajo takoj ob njenem prihoju v mestno ozemlje in jo odvajajo v ogromne rezervoarje, ki so po svojem skupnem obsegu večji nego ves Hyde Park. Že v mirnem času so te vodne naprave zavarovane s tri metre visoko žično ograjo in vojaške straže strogo pazijo, da se jim

Aristofan v modernih hlačah

Poskusi, da bi se stare drame uprizorile v moderni obleki, niso novi. Posebno tvegani pa so videti takšni poskusi sprito takšnega pisatelja, kakršen je Aristofan, ki so njegove komedije prepolne namigov na njegove vrstnike, na politiko, življenje in običaje tedanjih Aten. Le kdor prav dobro pozna starogrško zgodovino, lahko tudi dobro razume Aristofanova dela. Navzlic temu hoče neka italijanska dramska družba pod vodstvom Corrada Pavolinija uprizoriti Aristofana v sodobni obleki. Socialno in politično satiro največjega grškega komediografa hoče prenesti čim zvešče v naš čas.

Stroj za preizkušanje živcev

V Ameriki, kjer si izmislijo vsega vrsta, so zgradili poseben stroj za šume in ropote, s katerimi naj bi preizkušali živce strojejske. Aparat proizvaja najrazličnejši hrup, ki se da z zvočnikom še ojačiti, takoj nato pa lahko spregovori iz njega nežen glas, ki šepetaje popolnoma nesmiselne besede.

Ves čas, ko ta priprava deluje, mora strojejska pisati po diktatu. Druga priprava ji pri tem meri, kakšne učinke so imeli vsi posamezni hrupi in glasovi iz stroja za preizkušanje živcev. Ob koncu preizkušnje dobi strojejska zdravniško sročevalo, ki ji pove natančno, v kolikšni meri vplivajo nanjo vsakovrstni moteči glasovi.

Postani in ostani član Vodnikov družbe!

LEPA ZAROTNICA

Detektivski roman

»Nekateri izmed vas se morda še spominjajo,« je rekel stotnik Bradshaw, »da je pred več leti nastal na trgu z dragimi kamni hud škandal zaradi umetnih biserov in da je prišlo zaradi tega tudi do pravde. Baje so takrat v Londonu in, kolikor vem, v Parizu in New Yorku vsak teden prodali po nekaj ogrlic iz umetnih biserov za prave. Ovratnice, ki so bile vredne po nekaj funtov, so šle za stotine in tisoče funtov v denar. Najimennitnejši kupčevalci s pravimi biseri so se združili, da bi ovirali sleparijo. Mnogi izmed vas se menda še spominjajo te stvari, a le malokdo ve, kako se je končala.«

»In kakšen je bil konec?« je vprašal Pat.

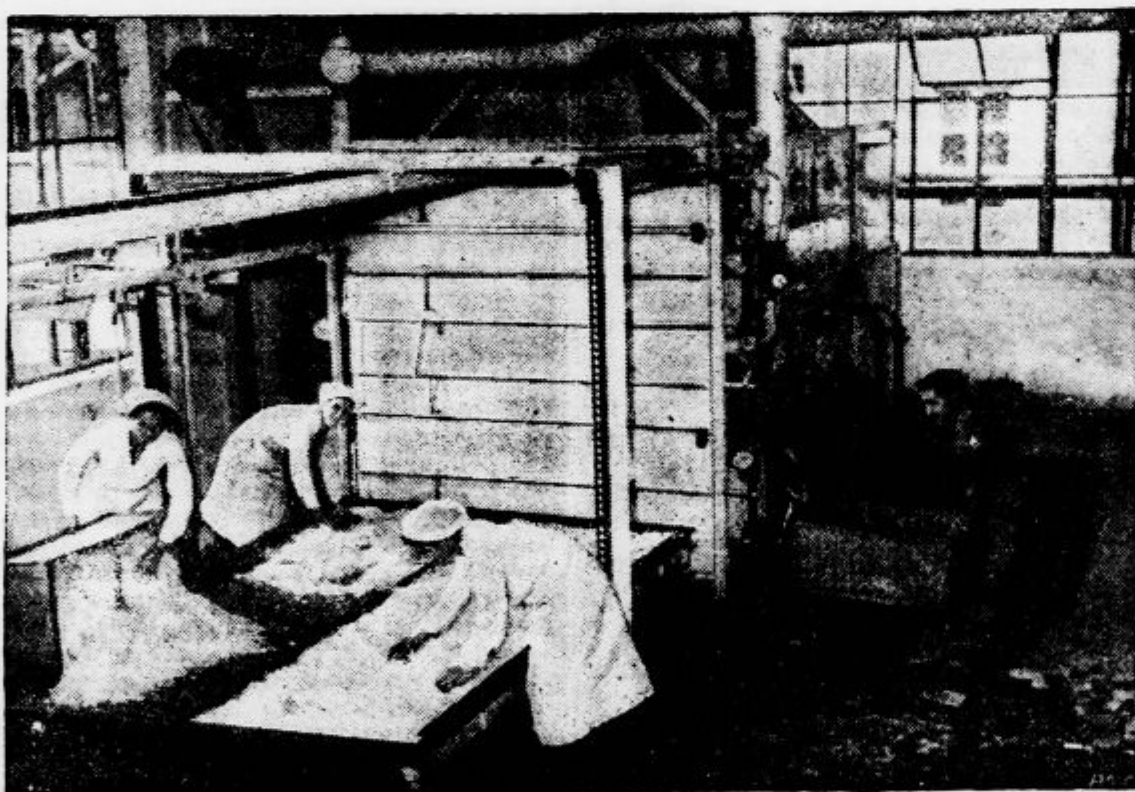
»Kupčevalci so čakali pripravnega slučaja; nazadnje so obtožili nekega prodajalca zaradi prevare, ker je bil prodal posamezen biser za pravega, dasi je bil v resnici umeten. Najeli so si slavnega odvetnika in boj se je pričel. Obtoženec je moral v preiskovalni zapor; nastal je strašanski hrup; obe stranki sta pritegnili veščake, učenjake in kupčevalce z biseri, in policija je sporni nakit zaplenila. Ker je bila trgovina z umetnimi biseri hudo prizadeta, se je tudi strnila, da bi branila svoje postojanke. Razpravo so izprva preložili, da bi poklicali nove veščake z Japonskega, kjer je

ne približa noben nepoklicani, saj gre vendar za zdravje in življenje milijonov ljudi. Ko dospje Lea do mestne četrti Westhama, je od njene prvotne široke struge ostal samo ozek tok, vse drugo so ji odvzele vodne naprave za londonske človeške množice in za pivovarne.

Temzo zajemajo na isti način nad Hamptonom, samo da se ji pri njenih ogromnih množinah vode to ne pozna. Tako daleč zgoraj so jo zajeli zato, ker je v mestu vendarle preveč ponesnažena z oljem, prahom, odtočnimi vodami itd., tako da bi bilo precejevanje prezgodno in predrago. Razen tega je treba upoštevati, da se s plimo tudi morská voda meša z rečno vodo. Če pokusiš vodo v raznih londonskih okrajih, boš prav različno občutil razliko med vodo iz Lee in Wandale in vodo iz Temze. Pivo v južnem Londonu je baje samo zato močnejše, ker ga varijo iz slabše filtrirane Temze. Ljudje pijejo baje tudi zavoljo tega tako radi whisky, ker je voda Temze preslaba.

Navzlic temu pa je voda v Londonu razmeroma draga. Gospodinj se boje računov za vodo prav tako kakor računov za plin in za elektriko. Visoka cena za vodo ima morda ta namen, da bi navajala ljudi k štednji z vodo, kajti skoraj vsako polje se pojavlja v severni predelih vlemesta pomanjkanje vode. Prav pogosto so tedaj vodovodi od 10. dopoldne do 5. popoldne sploh zaprti. Vsaka motnja v vodovodnih napeljavah pod londonskimi cestami povzroča velike prometne motnje, ker so pod tlakom stotine drugih napeljav, da podzemne železnice, kanalov itd. niti ne omenimo. Če bi sovražne bombe razdejale kakšno glavno cev, mora dovesti to do velike zmešnjave, kar se tiče preskrbe ljudi z vodo, a če bi uničile vodne naprave, bi utegnilo postati to katastrofalno.

Sušenje sadja in zelenjave v Švici

Mala nevtralna Švica trpi vsakovrstne nevedčnosti zaradi vojne, posebno glede prehrane. V Bernu poslušajo zaradi tega velike sušilnice za sadje in zelenjavo, da bodo imeli Švicarji pozimi kaj jesti. Naprava, ki jo vidimo na sliki, posuši dnevno osem ton sočiva.

glavni sedež te industrije. Veščaki so smeli nakit pregledati in preizkusiti, da si pripravijo mnenja. Nazadnje se je približal dan, ki je bil določen za razpravo. Odvetnik je hotel dati sporni biser vpricho sodnega dvora razpoloviti, da bi pokazal sodnikom nepristno notranjost. A tik pred razpravo je prišel nekdo k njemu ter mu povedal, naj tega nikar ne stori, ker je biser zamenjan! Nekomu, ki se je izdajal za veščaka, je bilo vpricho policije uspešno, da je podtaknil pravi biser za umetnega. Ko bi bilo prišlo do razprave, bi se bili tožniki osmešili. Tako pa se je vse razbilo. Odvetnik je umaknil tožbo, slepariji ni bilo moči dokazati in reči so mogli samo, da je biserov dvoje vrst in da naj bo občinstvo previdno pri kupovanju.

»Kako pa naj človek ve, ali kupi pravi biser ali umetnega?« je vprašal gospod Summers, ki je, kakor vsi ostali gostje, z zanimanjem poslušal zgodbo.

»Človek sme kupovati samo s pomočjo veščaka,« je rekel Bradshaw, »ali pa vsaj v docela zanesljivi trgovini.«

»Imate mar kepen sum zastran mojih biserov?« je vprašala gospa Neilsonova.

»Nikakor ne. To zgodbo mi je pripovedoval neki strokovnjak in podoba je, da je resnična.«

»Jest na morem rečt družega koker to, de so moji biseri kupljeni v nartaboljših trgovinah. Moj mož je vsacega pusebi preskusil in nisa reč je veljala trideset tisoč funtov. Zdjaj so nabrani v ogrlico in vredni tak kēp denarja, de jeh skori plačat ni moč.«

Če še ne veš, zdaj izveš:

da je po nekih informacijah iz Vichyje več nego gotovo, da se bo francoska vlada vrnila v Pariz in da je baje že določen dan tega povratka;

da je že polovica »letečih trdnjav«, ki jih ima ameriška vojska, na razpolago angleški zračni obrambi;

da je ameriški poslanik Kennedy pri svojem odhodu iz Anglije zaželel Angležem čimprej mir;

da ima Velika Britanija pripravljene masline novčnice za majhen denar za primer, da bi državna kovnica morala ustaviti kovanje novcev;

da je vojaško sodišče v Madridu pod predsedstvom generala Bordona obsodilo na smrt celo vrsto socialističnih prvakov in voditeljev bivše ljudske fronte;

da so bile občinske volitve na Finskem odgojene za dve leti;

da je Amerika pozvala svoje državljane iz Francije, naj zapuste francosko ozemlje;

da je bil epicenter potresa, ki so ga občutili v Rumuniji in v Rusiji, na karpatskem ozemlju;

da je Mehika razveljavila pogodbe za petrolejske dobave Japonski;

da je ameriško vojno ministristvo kupilo prekomornik »President Roosevelt« za prevoz vojaštva;

da se v Rumuniji izvaja demobilizacija vojske v pospešenem tempu;

da je španska vlada pozvala bivšega rumunskega kralja Carola, naj čimprej zapusti njeno ozemlje;

da so Rumuni pogasili vse svoje svetilnike ob Črnem morju;

da se na portugalskem podeželju zaradi nezaposlenosti pojavljajo nemiri;

da se je angleška vlada opravičila v Stockholmu zaradi bombardiranja v Malmoju;

da bodo v Moskvi izšla zbrana dela Leva N. Tolstaja ob tridesetletnici Tolstojev smrti;

da mečejo zdaj Nemci na London petrolejske bombe s stisnjenim zrakom, zažigalne bombe in bombe, ki imajo oklep iz betona.

Največja žična vzpenjača

42 km dolga proga na švedskem

Na švedskem gradijo ta čas najdaljšo in po zmogljivosti brzokone tudi največjo vzpenjačo na svetu. Njena proga je dolga 42 km in po njej bodo spravili vsako leto 700.000 ton blaga. Določena je za prevoz apnenca iz velikega kamnoloma do nove cementarne.

Na žični progi bo teklo 550 vagonov, ki se bodo polnili in praznili avtomatsko. Veliki stebri, ki bodo nosili kabel, so vzdolž vse proge že zgrajeni. Med težjimi problemi, ki jih je bilo treba reševati pri gradnji, je omeniti prečkanje nekaterih vodnih tokov, na nekem mestu pa gre kabel 26 m preko neke reke, da morejo ladje pluti pod njim. Za prečkanje nekega jezera je bilo treba zgraditi 45 m visoke cementne stebre na temelje, ki so postavljene v vodi. Čeprav znašajo gradbeni stroški nekoliko milijonov kron, so izračunali, da bo vsa naprava vendarle znatno cenejša nego vsak drug prevozni pripomoček.

Kako dolgo zdržimo brez spanja

Zanimiv eksperiment v Ameriki

V zvezi z evropskimi dogodki, ki silijo milijone ljudi omejiti se do skrajnosti glede spanja, je prof. Turner z eksperimentalno psihološkega zavoda Harvardovega vseučilišča v Ameriki izvršil poskuse, da bi ugotovil, koliko časa človek brez spanja sploh zdrži. Dvajset študentov in študentek se je javilo za ta poskus. Z glasbo in močno kavo so jih skušali ohraniti čim dalj časa budne, injekcij in drugih takš-

nih pripomočkov pa za nalašč niso hoteli uporabiti.

Najdalj časa je zdržal medicinec O'Connor, ki se je 121 ur in 40 sekund uspešno boril z zaspanostjo. Zadnje ure je prebil sicer v nekakšni dremotici, slišal ni skoraj ničesar več, če so ga nagovorili in se je premikal trepetaje ter s težavo. Njegova energija pa je vendarle zadostovala, da je ostal še kolikor toliko pri zavesti do konca 121 ure. Komaj pa je dosegel to točko, mu je energija na mah odpovedala. 40 sekund pozneje ga ni bilo mogoče zbuditi z nobenim pripomočkom. Z drugimi poskusnimi osebami je bila ista, samo da niso zdržale toliko časa, zanimivo pa je, da je izmed petih študentk, ki so se udeležile poskusa, ena odpovedala v tekmi šele tri ure pred O'Connorem.

Zamorke s kitami

Zamorski lasje so, kakor znano, kratki in volnati. Navzlic temu lahko opazi potovalec po deželah Ovambi mlade zamorke, ki tekajo z dolgimi, debelimi kitami naokrog. Te kite, ki segajo skoraj do tal, pa niso pristne, temveč si mlade zamorke dopolnjujejo svoje lasovje s kitami, ki jih spleta iz stisnjenih in palmovih vlaken. To jim še ne zadostuje. Kot amulet proti zlim duhovom si pritrjujejo v lasje majhne kroglice iz kravjega blata in ilovice.

Stoletnik z 200 potomci

V vasi Praturledeju pri Pordenonu v Italiji je duševno in telesno čil glavil svojo stoletnico kmet Sebastiano del Col. Mož ima 5 otrok, 45 vnukov in 148 pravnukov. Navzlic visoki starosti opravlja del Col še poljska dela.

Visoke šole v Rusiji

Letošnje leto so odprli v Rusiji nič manj nego 59 novih visokih šol. Skupno jih ima Rusija sedaj 750. Na teh šolah študira okroglo 700.000 mladih ljudi.

Churchill na kipeh

na južni obali Anglije

Zakaj nas obliva kurja polt?

Fine dilačice, ostanki iz pradavnine

V nenadnem mrazu in strahu pravimo, da nas obliva kurja polt.

Človeško telo je ne samo na vidno komnatih mestih, temveč tudi skoraj povsod »prevlečeno« s finimi dilačicami, ostankom iz pradavnih časov, ko nam je kosmatost kakor živalim rabila zoper mraz, dež, pik in udarec. Dlake pa rabijo živalim tudi ko, strašni pripomoček v primeru napada ali v obrambi, pri čemer se dlake naježijo. Mišični mehanizem, ki ježi dlake,

je zato najbolj razvit na zunanjih straneh telesa, na tilniku, hrbtu in na zunanji površini okončin. Vsaka dilačica ima tako rekoč svoj lonček pomade, ki jo vzdržuje mastno in mehko, da lahko opravi svojo nalogo proti mrazu in dežju. Da se mora dlaka v danem trenutku zježiti, ima majhno mišico, razen tega pa je obdana z mrežo živčnih vlaken. Kadar se takšna mišica skrči, spravi poševno dlako v pokončni položaj. S tem se stisne žleza lojnice, ki odda svojo vsebino kakor stisnjena cevka zobno pasto in namaže pri tem dlako s tiščo. Posebno izrazit je ta pojav pri gosih in kokoših. Njih koža ima posebno obsežne lojnice, ki molijo iz nje kakor majhne grbice, zlasti pri gosih. Pri drugih živalih izstopajo lojnice le tedaj, če se jim dlake in peresa postavijo pokonci. Njih koža stiči tedaj gosji in kurji koži. Enako je tudi s človekom.

150 krat bombardirana

Malta

Kakor poročajo iz Rima, je bila Malta doslej že 150 krat bombardirana od italijanskih letalcev. Pri teh napadih je bilo ubitih 200 oseb, ranjenih pa 400, dočim je brez strehe okoli 700 prebivalcev.

A NEKDOTA

V Voltairovem času je živel v Parizu ga. de D., ki so o njeni lepoti njegovi prijatelji mnogo govorili, a je osebno ni poznal. Nekega dne so prijatelji uredili tako, da so ji pisatelj med odmorom v gledališču predstavili. Bili so potem radovedni, kako sodi o njej.

»Takšna je pač kakor ojnata slika,« je odgovoril veliki zasmehljivec.

»Kakor ojnata slika? Kako misliš to?«

»Z razdaljo samo pridobil,« se je nasmehnul Voltaire.

VSAK DAN ENA

»Vedi, da ne bi bila nikoli postala tvoja žena, če mi ne bi bil umrl moj prvi mož!«

»Smrt je pa res neusmiljena ...«

(New Yorkers)

vala je na St. Michael's Courtu, a to je veljalo tudi za stotine drugih ljudi, kakor je bila sama pravilno pripomnila.

Da ima prav, je vedel; a kako naj dokaže? Smejali bi se mu, če bi trdil kaj takega. Karolina Ormesbyjeva je bila bogata dedična, vsaj govorili so tako! Čemu bi se torej izpostavljala nevarnostim držnega in vratolomnega zločina?

A kriminalna stran zadeve niti ni bila edina, ki si je z njo belil glavo. Kakšen pogum in kakšno nadarjenost je moralo imeti dekle, da je zasnova in izvedlo nekaj takega! Vsa njena nesreča je bila v tem, da svoje zmage ni mogla izrabiti. Kdo so neki bili tovarišice, ki so ji pomagale? Kdo ve, ali je bilo res, da so jih bili vse okradli? Bill Mason ni menda nič vedel o tem, drugače ne bi bil poizkusil dobiti od nje denarja za Honduraško družbo.

Ob tej misli se mu je obraz zmračil. Pa ne, da bi se bil zmotil v Billu? Eden ali dva človeka sta mu bila nekaj namignila, a Peter se ni zmenil za to. Kdor ima opravka z mnogimi družbami, je pogosto v nevarnosti, da zagazi v zanke sleparjem. A da bi ga hotel star sošolec ogoljufati? Umazana misel!

Z Billa je spet preskočil na Vero. Poljubil jo je bil; kmalu jo bo spet držal v naročju in plesal z njo. Kaj naj ji reče? Dvom zastran Billa ni smel vplivati na njegova čustva do nje, kajti to bi bilo krivično. A za to niti ni šlo. Ovirja je bil Robin Hood — ovirja je bila Karolina! Ko bi ne bil spoznal Karoline, bi se gotovo zadovoljil z Vero, tako pa — ...

Bolgarski pogledi na Balkan

V sofijskem »Slovu« smo čitali te dni na uvodnem mestu naslednja razmišljanja o Balkanu, ki jih podajamo kot bolgarske poglede na balkanske vprašanja:

»Naš nemirni Balkan je začudil v zadnjem času svet po svojem zglednem zadržanju. Balkanski narodi, ki so mogli skoro četrto stoletja ceniti blagostanje miru, so z velikim zadovoljstvom zabeležili dejstvo, da se jim je doslej posrečilo ostati izven svetovnega požara. Vsem so vidne prednosti, ki izvirajo za balkanske narode iz miru. V skoraj vseh balkanskih državah je mogoče ugotoviti velik napredek njihove materialne in duhovne kulture, kekar tudi pomembna dela, ki so vsakemu posebej v ponos. Ta nemirni Balkan, ki je zaradi svojih zmed tako zaostal v svojem razvoju, je spet postavljen pred preizkušnjo. Dve poti sta spet

odprti pred njim: vojna ali mir. Ta težki položaj pa ne smemo pripisati okoliščin, da bi se nekateri balkanski narodi hoteli boriti. Takšnega naroda na Balkanu ni. Vse je dejansko odvisno samo od tega, v koliko bo Balkan uspel izbežati se vpliva nekaterih interesiranih činiteljev, ki žele ustvariti novo vojno prizorišče v jugovzhodni Evropi. Po našem mnenju je to odvisno samo od njegove dobre volje.

Ako balkanski narodi zares odkrito žele mir, morajo enkrat za vselej razumeti, da je mogoče vse blagodati miru doseči le z žrtvami in sicer z žrtvami na oltar skupnih interesov v imenu sporazuma. Žrtve, ki naj odstranijo vsa sporna vprašanja, ki sedaj razdvajajo Balkan. Ako bo ta zavest prodrla, smo prepričani, da se bo Balkan tudi to pot izognil vojni.

»Italijani v francoskih taboriščih«

Pod tem naslovom je italijansko ministvo narodne prosvete izdalo zbirko dokumentov in poročil ter izjav očitencev o postopanju francoskih oblasti z Italijani v taboriščih med vojno. Za knjigo, ki vsebuje tudi več fotografij, je napisal uvod prosvetni minister Pavolini, ki ugotavlja med drugim, da slabega ravnanja z Italijani v teh taboriščih ni mogoče opravičiti s sovražstvom ali razburjenjem nenadno nastalega dogodka (vojne), saj je ves svet že v neprejši predvideval vstop Italije v vojno, ki je Francijo najmanj presenetila. Zato je mogoče iz nečloveškega postopanja z Italijani postaviti določene zaključke, med njimi predvsem ugotovitev, da je val sovražstva proti Italijanom izšel tako od francoskih oblasti kakor iz širokih množic ter je zajel brez razlike vse Francoze — od navadnega delavca do vseučiliškega profesor-

ja. Ako dvomno sklicevanje na »latinstvo« potrebuje še kako ovrženje, potem je ta zbirka dokumentov o francoskem postopanju z Italijani najgovornejši grob tega »strasilca«, ki ni nikdar odgovarjal stvarnosti. Tu se je najbolj izkazala vsa grozovitost galske rase ter barbarstvo Francozov.

»Objavljena zbirka dokumentov vpije po mashtevanju, toda Italija se ne želi mashtevati, piše minister na koncu svojega uvoda. »Ko bo prišel trenutek, da bo Italija ona ozemlja in one prebivalstvo dobila nazaj, kakor ji dejansko pripadajo, ter bo izvedla one revizije francoskega položaja, ki bodo Francijo postavile v njene pravične meje, ne sme nihče pričakovati od nje usmiljenja, ki bi v takšnih primerih imelo za posledico, da bi roka kirurga postala negotova.«

Duhovno poslanstvo Trsta v novi Evropi

V italijanskem listu »Il Regime Fascista« razpravlja Federico Pagnacco o gospodarski in duhovni misli Trsta v novi Evropi, urejeni po načrtih velisil osi Rim-Berlin. Gospodarsko poslanstvo Trsta izhaja iz samega zemljepisnega položaja iz luke v okviru obnovljene velike Italije na sredozemskem prostoru ter iz tesnega sodelovanja med Italijo in tretjim rajhom. Toda, poudarja pisec, samo gospodarsko poslanstvo Trsta bi bilo brez pravega pomena, ako bi ga ne spremljalo tudi posebno duhovno poslanstvo, ki ga mora Trst prav tako izpolniti in za katerega je prav tako poklican zaradi svojega stoletnega stika z germanskim svetom.

Pisec nato navezuje na nedavno gostovanje neke nemške gošbe v tržaškem gledališču »Fenice« spomine starih Tržičanov na dobo, ko je bil Trst še pod Avstro-Ogrsko. Ne glede na italijanski iredentizem pripominja pisec med drugim: »Ako si trezno izprašamo vest, je prav, ako ugotovimo, da niti tedaj ni bilo med italijanskim in nemškim svetom sporov in trenj. Borba je bila sleh ko prej ona iz let 1848 in 1866: borba med Italijo, ki je je dramlja v narodno edinstvo, ter habsburški cesarstvom, ki je bilo v za-

tonu, torej ono Avstrijo, ki je pošiljala nad Trst poligloteške poplave svojega prebivalstva, da bi poavstrijkanila mesto, ki je obupno branilo svoje italijanstvo, izhajajoče iz Rima.«

Vsa nadaljnja borba, ugotavlja pisec, se je razvijala samo v znamenju dvoboja med Italijani in Slovani in v tej borbi je nemška kolonija v Trstu ponovno manifestirala svoje simpatije za italijansko narodno stranko. Za dokaz navaja pisec, kako so tržaški Nemci leta 1911 pri ožjih volitvah podprli Italijane proti Slovanom s svojimi 797 glasovi. Isto se je ponovilo pri občinskih volitvah. To se je zdelo avtorju potrebno ugotoviti. »Ker se z nekimi strani s potrjevanjem zadojevanja poskušajo spekulirati z domnevnim položajem globokega nesoglasja med Italijani in Nemci v predvojnem Trstu.

Zato bo — zaključuje Pagnacco svoj članek — Trst v novi Evropi z lahkoto prevzel svoje veliko duhovno poslanstvo v tesnem sodelovanju z nemško kulturo, ker se to sodelovanje dejansko ni nikdar nehalo in je sedanja italijansko-nemška povezanost samo logična posledica prejšnje tesne povezanosti v skupni borbi proti hiračji Avstriji.

BELEŽKE

Kdo velja za žida

Ze večerj smo zabeležili navodila banke uprave v Novem Sadu, kako se ima izvajati uredba o izločitvi Židov iz veletrgovine z živil. Navodila določajo med drugim, kdo se ima v smislu te uredbe smatrati za žida. Ker si je težko misliti, da bi se smerice sestavila banska uprava v Novem Sadu na svojo roko, je treba pričakovati, da bodo v njih postavljena načela veljavna za vso državo. Zato prinašamo po novostskih in beograjskih listih, ki smo jih medtem prebrali, doslovno dotični odstavek navodil. Glasi se:

»Za žida v smislu uredbe se smatra oseba: 1. katere oče in mati sta rojena v židovski veroizpovedi, tudi če sta kasneje veroizpoved spremenila ali sta brez nje; 2. katere oče je rojen v židovski veroizpovedi, mati pa je tuje narodnosti; 3. ki je rojena v mešanem zakonu, pa je židovske veroizpovedi ali brez konfesije.«

Knjigovodstvo

naših železnic

»Hrvatski dnevnik« posveča svoj uvodnik prilikam v prometnem ministertvu in pravi, da bi bilo predvsem potrebno preurediti knjigovodstvo, da bi se pokazalo pravo finančno stanje naših železnic. Med drugim piše glasilor dr. Mačka:

»Pri upravljanju naših skupnih železnic so že od prvega početka zbrisali vse sledove partikularizma tako pri dohodkih kakor pri izdatkih. Te in one knjižni kronološko brez ozira na podrejena ravnanja. Ta sistem kliče po temeljiti reviziji. Računovodstva posameznih železniških direktorij je treba preurediti v samostojne finančne oddelke s pravico samostojnega budgetiranja na način, kakor je bil pri bivši južni železnici. Naša javnost mora vedeti, katere proge so suficite in katere deficitne.«

Slovenske kulturno

društvo v Splitu

»Slovenske kulturno društvo« so ustanovili te dni v Splitu. Novo društvo hoče seznanjati splitsko mladino s slovenskim svetom. Organiziralo bo tečaje raznih slovenskih jezikov in prirejalo predavanja o slovenskih kulturnih problemih. Prirejalo bo tudi koncerte slovenske glasbe. S tem hoče društvo prevzeti tradicijo desedanjih raznih lig, ki so imele po svojem programu delokrog omejen samo na gotove slovenske narode, n. pr. na Čehe Poljake ali Bolgare. Društvo bo pričelo svoje delovanje z organiziranjem velike proslave slovitiga ruskega komponista Čajkovskega.

Očitki

»Hrvatskega dnevnika«

V posebnem članku razpravlja »Hrvatski dnevnik« o težavah s katerimi se mora boriti banska oblast v Zagrebu pri preskrbi pasivnih krajev Hrvatske z živil. List piše:

»Banska oblast se mora neprestano boriti

Grčijo se opaša neka zaostritve, kakor kažejo razni očitki v tisku na Grčijo. V splošnem pa ni opaziti nikakršne prevetelke razburjenosti in se politika namram Grčiji vsak trenutek lahko se preokrene. Glede Jugoslavije pa je treba pripomniti, da je ostalo vse neizpremenjeno. »Nje položaj se razvija v pravcu dosedanjega linije in to je trenutno edini trdni pravci na Balkanu.

Vedno bolj — pravi na koncu list — pa stopa v ospredje problem Bližnjega vzhoda in zdaj se bo tudi pokazalo, kakšno vrednost imajo razni regionalni dogovori. Razumljivo je, da se tudi Rusija močno zanima za razvoj dogodkov na Balkanu, s tem pa postajajo odnosi med Moskvo in trojnimi sporazumom vedno obsežnejši.

O turški politiki

»Neue Zürcher Zeitung« objavlja v svoji zadnji številki daljše poročilo svojega balkanskega sotrudnika, ki podaja sliko sedanja

njeja političnega položaja v jugovzhodni Evropi. Poročevalec pravi, da si Turčija prizadeva trdno vztrajati na svojem dosedanjem stališču ter išče pota in načina, kako bi ohranila mir. Pri tem turški državni trdno računajo na diplomatsko pomoč Rusije. Danes se ni znano, kdaj se bodo pričela pogajanja med Rusijo in Turčijo, splošno pa prevladuje mnenje, da bodo služila prej ohraniti miru, ne po poostitvi nasprotstev. Tudi iz turškega tiska se da posneti, da bo Ankara nadaljevala svoje previdno zadržanje. Vsekakor pa računajo s tem, da bo navzočnost nemške vojske v Rumuniji ter pripravljajoča se politična preusmeritev Bolgarije zelo omejila svobodo turških akcij. V Ankari vlada tudi prepričanje, da bodo sile osi Turčijo in Grčijo kmalu prisilile, da se jasno opredelijo glede svojega političnega zadržanja za bodočnost. Potovanje Edenovo bo to odločitev najbrž še pospešilo.

Obvezniki pomožne vojske se javljajo

Te dni morajo izpolniti predpisane prijave

Ljubljana, 23. oktobra.

Kakor smo že poročali, so po uredbi o pomožni vojski in državni obrambi vsi moški jugoslovanski državljani od dovršenega 16. leta (rojeni l. 1923. in dalje) do dovršenega 70. leta (rojeni l. 1889. in starejši) sposobni za umsko delo, odnosno do dovršenega 65. leta starosti za tiste, ki so sposobni za telesno delo, z izjemo obveznikov vojske, uvrščenih v pomožno vojsko državne obrambe. Zaščitni urad mestnega poglavarstva v Ljubljani razpošilja te dni po mestu tiskane pozive obveznikov pomožne vojske. Vsakdo, kdor prejme poziv, za mora splošni natančno po rubrikah in za v treh dneh od dne prejema osebno vrniti zaščitnemu uradu mestnega poglavarstva. Mestni trg št. 2. I. nadstropje, soba 43 (nad prodajalno mestne elektrarne), kjer ga odda za to določenemu uradniku, ki bo izpolnjeni poziv pregledal z ozirom na točnost in popolnost izpolnjenih podatkov.

Kdor bi ne prejel poziva, a sodea v pomožno vojsko, se mora, če ima v Ljubljani domovinsko pravico ali biva v Ljubljani, že vsaj tri mesece, kljub temu brezposelno, oglašiti na zaščitnem uradu in tam podati potrebne podatke. Osebe, starejše od izpolnjenih 70 let (umski delavci), oziroma od izpolnjenih 65 let (telesni delavci), se lahko javijo na lastno željo kot

prostovoljci pomožne vojske. Ni pa se treba zglašiti osebam, ki spadajo med upravno in strokovno osebje in strokovne delavce v industriji, obrti, gozdarstvu, rudarstvu, prometu, gradbeni in sanitetni stroki in imajo že vojni delovni razpored. Ako kdo izmed njih prejme poziv, naj ga vrne zaščitnemu uradu in naj izpolni same rubrike št. 1. 9 in 16.

Kdor bi se ne javil na zaščitnem uradu, ako bi ne prejel poziva z namenom, da se odtegne uvrstiti v pomožno vojsko državne obrambe ali kdor bi dal nepačne podatke, ustno ali na pizivu, zapade kazni po čl. 82 uredbe o pomožni vojski državne obrambe (zaporna kazen do 2 let in denarna globa na 5.000 din). Priporočamo, da spadajo pod obveznost prijave tudi osebe, ki so začasno nesposobne za vojaško službo, kakor tudi rezervni častniki, rezervni vojaški uradniki in obvezniki vojne sile, ki so ali še bodo oproščeni vpoklica k vojaškim edinicam v mobilnem in vojnem stanju. Poudarjamo, da služba v pomožni vojski nikakor ni identična s službo v pasivni zaščiti, v obrambi pred letalskimi napadi, in da razporeditev v pasivno zaščitni službi ne opravičuje nikogar, da bi se zaradi tega ne zglašil in ne morel uvrstiti v pomožno vojsko državne obrambe.

SPORT

Trboveljčani v Ljubljani

V nedeljo važna ligaška tekma za prvo mesto — Ostali bodo nastopili v Mariboru, Celju in Kranju

Tekmovanje v slovenski ligi bo šlo spet dalje že to nedeljo s štirimi tekmami iz IX. kola. Na sporedu bodo srečanja, ki so vsa že precej važna, ker se tekmovalce polagoma bliža koncu in gre pač vsakemu izmed udeležencev za to, da si še pred zadnjimi nastopi zasigura čim boljše mesto. Ta termin bo prinesel važno odločitev v vodstvu tabele, in sicer na odločilni tekmi med prvim in drugim, ki bo v Ljubljani.

Kdo bo prvi, kdo drugi?

Za to nedeljsko tekmo, ki bo odločila, kdo bo prevzel vodstvo v tabeli, vlada ne samo v Ljubljani, temveč povsod, kjer spremljajo dogodke v tem tekmovalstvu, izredno zanimanje. Ljubljancem, ki so prvo tekmo v Trbovljah po nesreči izgubili (rezultat je bil 3:2), bodo seveda na domačih tleh napeli vse sile in uporabili vse znanje, da bi spravili zmago. Prav za prav ne smejo več izgubiti nobene točke, če računajo na prvo mesto med vsemi. Toda tudi Amater ima zelo dobro in borbeno enajstoročje in tudi on goji tih nade — kdo bi jih ne —, da ne bodo zapustili Ljubljane brez izkupička, vsekakor pa se z lahkoto ne bodo dali ukloniti. Da bodo še bolj odporni, bodo bržkone pripeljali s seboj lepo število svojih pristavev, ki so jim že zdaj mnogo pomagali v tej borbi. Če kdaj, potem bi morala to nedeljo tudi ljubljanska publika v čim večjem številu priti na pomoč svojim belo-zelenim!

★

Ostale tri tekme bodo:

v MARIBORU: Železničar—Mars (izid prve tekme 3:2 za Železničarja),

v CELJU: Olimp—Bratstvo (izid prve tekme 4:1 za Bratstvo) in

v KRANJU: Kranj—Maribor (izid prve tekme 1:1).

Mladina in njeno udejstvovanje v sportu

(Misli pedagoga ob pogledu na našo mladino, ki se mora še danes skrivaj udeleževati v organiziranem sportu)

Staro in zelo resnično pravilo je: mladina je up naroda in njegova bodočnost. Mladina je tista, ki prinaša nove sile in moči narodu, idejam, borbam. Zato ra je vzgojna naloga vseh, ki pridejo v kakršnokoli stik z mladino, naj bodo njeni učitelji ali bolj, pametni svetovalci in voditelji. Seve pa mora tisti, ki hoče mladino kakorkoli koristiti nio samo dobro poznati, pretehtati njene sposobnosti, prisluhniti njenim željam in potrebam in po tem pridobljenem in spoznanem šele graditi individualno.

Mladina je zelo sprejemljiva, toda žal navadno takšna, da prej in rajši osvoji in podleejo slabemu. Mladina, ki je zdrava, je borbena, željna pouka, navdušena za vse novosti ter hoče udeleževanja in uspehov. Zlasti pa išče tako zdrava mladina prilik, kjer bi mogla pokazati svoje telesne spretnosti, Pastirčki na paši se kaj radi preizkušajo v plezanju, teku, preskakovanju grma ali potoka, lučanju kamenia ali medsebojnem metanju. Mestni otroci, ki navadno ne ve za lepote in trdote podeželskega življenja, pa želi pokazati svojo spretnost v marsikateri drugi stvari: pokazati hoče, da spretniše in hitreje plava od tovariša, da daleč brne veliko žogo (ki je mestnemu otroku vsakdanji pojav, podeželskemu pa mnogokrat občudovanja vredna novost), kdo hitreje predrsa drsališču itd. Sami smo videli in preživeli dobo, v kateri so se naše mlade sile hotele odlikovati, tekmovali, boriti.

Vse to so spoznali sportni delavci: strokovnjaki so preiskovali in preizkušali, našli so koristni pametni gojenih in škodo

pretiranih telesnih vaj. Eno na je gotovo: ugotovili so, da so telesne vaje, in med te spadajo tudi razne sportne panoge s svojimi sporedi, mladi rasti nujno potrebne. Seveda je treba te sportne panoge smotrno in postopoma gojiti starosti, sposobnosti in potrebam individualno prilagoditi in jih voditi pod stroгим nadzorom sposobnih ljudi. Uspesov je bilo že mnogo! Ne le telesna okrepitev, tudi duševni napredek je bil rezultat teh poizkusov. Zato so v mnogih državah uvedli telesne vaje kot obvezen predmet, ki naj da mladini za življenje potrebnih in koristnih telesnih sposobnosti. Toda različne države različno negujejo skrb za telesno vzgojo. Ponekod tvori telesna vzgoja podlago ostalemu pouku — drugod ga koristno osvežuje, spremlja in dopolnjuje (n. pr. pri Angležih) vsak dan, le ponekod nečisto pravilno razumeti telesno vzgojnih potreb in koristi.

Tole sem doživel, ni še dolgo tega. Naše sportnike je nedavno obiskal starejši sportni strokovnjak iz tuje dežele. Odzval se je našemu vabilu, naj si ogleda naše sportne naprave in delo v njih. Pa je žilavi možkar pokazal razen strokovne pripravljenosti še nekaj posebnega. Mnogo zanimanje je vzbudilo, ko je zaprosil, naj mu pokažejo prostor, kjer bi se lahko vsaj pol urice dnevno posvetili telesnim vežbam. Že iz same radovednosti, kako in kaj, so ga našli spremljali na igrišču. Obšel je trenirko, obul copate in tekel več rund, skakal, spet tekel, delal razne vaje itd. Skoraj celo uro je prebil pri teh vajah. In ta mož je že prekorčel 50. leto, da je pri

tem pokazal tako gibčnost in spretnost, da tudi vztrajnost, da je temeljito osramotil marsikatero naših, ki so samo obudovale njihovo žilavost. Ta tujec nam je pokazal, da noben izgovor: ne utegnem, nimam prilike, sem prestar, ne morem biti v opravičilo. Zapisal sem to zato, da vidite razliko v pojmovanju potrebe telesnih vaj pri drugih in pri nas doma.

Čudna so mnenja in različna prepričanja glede sportnega udejstvovanja, posebno naše mladine. V času, ko v svetu priznavajo potrebo, da naj se nudi mladini čim več možnosti in podpor, da se bodo pravilno razvile njene telesne sposobnosti, velja pri nas še zmerom »določba ministarstva prosvete S. N. št. 42.118 z dne 24. XI. 1931«, s katerim je našli šolski mladini prepovedano, da bi bila včlanjena v izvenšolskih sportnih društvih! Zalostno, pa resnično! Šolskih sportnih društev ni, izvenšolska so za mladino zaprta. Kdo pa naj potem oživlja naše sportne vrste, kdo naj dosega uspehe, če ne oni del naroda, ki ima za to največ sposobnosti, možnosti in veselja?

No, pa nas delno tolaži vsaj to, da ono, kar ni pravilno samo propade stvarna. Dobra volja je omogočila, da se mladina le lahko udeležuje v sportu. Prireditve beograjskih gimnazij, ki so izvedle samostojna razredna šolska in medšolska krajevna in izvenkrajevna prvenstvena tekmovanja v vseh sportnih panogah, so pokazale tolikšno zanimanje in uspehe med mladino, ki se je pomerila v viteški borbi in tovariški tekmi, da so te prireditve našle posnemalce po vsej državi. In vse to se je vršilo pod okriljem šolskih oblasti, ki so pokazale razumevanje za te mladinske težnje. Ali ne bi kazalo, da bi se že enkrat telesnovzgojne organizacije skupno zavzele za stvar in skušale doseči, da se znamenita določba po devetletni veljavnosti vendar že preklicke? Šolske telovadne ure, ki se posebno v ljudskih šolah izkrišajo navadno za se vdruzo, samo ne za namen in delo, za katerega so določene, so smešno majhne. Hočemo dati mladini možnost, da se telesno pravilno razvije in oblikuje. Nujno potrebno je zato, da se mladina tudi izven šole, času in potrebam primerno posveti panogam, za katere čuti potrebo, sposobnost in veselje. Gotovo pa je, da je treba preskrbeti te mladini dohrib, vestnih in sposobnih vodij, ki bodo pravilno usmerjali to mladinsko sportno izvenšolsko udejstvovanje, da bo zrasla močna, poštena, borbena, fair in spretna, skratka takšna sposobna, da bo lahko sibi in narodu v korist in ponos! Čr.

Atletski troboj osmošolcev

iz klasične gimnazije v Ljubljani

V sredo popoldne je bil na stacionu zelo zanimiv troboj. Tekmovali so osmošolci vseh treh paralel klasične gimnazije v Ljubljani. Miting, ki ga je vodil g. prof. Fon, je potekal v borbenem duhu in šele zadnja točka, balkanska stafeta, je prinesla zmago 8.a razredu (v 8.a je le 23 dijakov).

Rezultati so bili naslednji:

Tek 100 m: 1) Oblak (8.a) 13,2, 2) Štular (8.c), 3) Vrhunc (8.b).

Tek 800 m: 1) Kukovica (a) 2:21, 2) Kimovec (c), 3) Varujan (a).

Troskok: 1) Merala (c) 11,62, 2) Furman (b) 11,32, 3) Oblak (a) 11,28.

Tek 400 m: 1) Grašek (a) 59,3, 2) Borin (a), 3) Štular (c).

Daljšina: 1) Oblak (a) 5,44, 2) Merala (c) 5,16, 3) Puntar (c) 5,09.

Krogla: 1) Furman (b) 12,94, 2) Merala (c) 11,75, 3) Loeser (b) 10,12.

Kopje: 1) Remec (b) 47,18, 2) Gerbec (a) 46,10, 3) Furman (c) 37,80.

Disk: 1) Furman (b) 35,00, 2) Merala (c) 34,70, 3) Hladnik (a) 33,70.

Višina: 1) Furman (b) 155, 2) Rant (b) 150, 3) Merala (c) 150.

Balkanska stafeta (800×400×200×100): 1) S.a (Kukovica, Grašek, Borin, Oblak) 3:53, 2) 8.b (Lavrič, Velikonja, Rössman, Capuder), 3) 8.c (Kimovec, Puntar, Štular, Merala).

Končno stanje točk: I. (8.a) 79, II. (8.b) 74, III. (8.c) 66 točk.

Table-teniški turnir

za prvenstvo Maribora

V izvedbi Slovenske table-teniške zveze v soboto zvečer in v nedeljo ves dan table-teniški turnir za prvenstvo Maribora v Mariboru. Zanimanje za ta turnir je po vsej Sloveniji zelo veliko, posebno zato, ker smejo nastopiti samo slovenski igralci. V razpisu za ta turnir so obsežne vse discipline, singl gospodov in juniorjev, dam in novincev, moški in mešani dobili ter moštva. Prijavili so se že vsi najboljši slovenski igralci, med njimi bivši drž. prvak Nemec, Djinovski, Belak, Krečič, Medved, Lackner, brata Strojnik, Vrečič itd. Prijavljene so tudi naše najboljšje igralke: ga. Kononenkova, Pustoslavskova, Bačičeva ter Mariborčanka Barletova.

Obetajo se torej zanimive borbe, zato vabimo občinstvo, da si te prireditve ogleda.

Sekcija ZNS v Ljubljani (Službeno). Opozarjajo se vsi ljubljanski sodniki, da bo prvi redni občni zbor sekcije v soboto dne 26. t. m. ob 20. v restavraciji »Slamič«.

SK Mars. Opozarjam vse juniorje, da bo drevi ob 20. strogo obvezen članski sestanek na običajnem mestu. Sestanek je važen zaradi nedeljske prvenstvene tekme. Ligaško moštvo naj se sestane jutri ob 20. v gostilni »Pri Ivanu«, Aleksandrova c. 5. Vabljenja Sočan in Pišek. Važno zaradi potovanja v Maribor. Načelnik.

SK Svoboda (Ljubljana). Zaradi nedeljskih tekem obvezen članski sestanek v Del. zbornici ob 19. nato seja odbora. Seji naj prisostvujeta tudi igr. Turčič in Zemljak.

STE Moste. Drevi ob 20. sestanek, na katerega so vabljeni vsi aktivni igralci. Važno zaradi nedeljskih prvenstvenih tekem.

SK Slavija. Drevi ob 20. članski sestanek za vse člane; važno zaradi prvenstvene tekme z Jadranom. Opremo dvignite na sestanku. Poravnajte članarino! Po sestanku izredna odborova seja. Načelnik.

SK Ilirija (Lahkotletska sekcija). Drevi ob 18.30 v klubskih prostorih članski sestanek, obvezen za vse atlete, ki pridejo v postev za dvoboje v Atletiko, ki pridejo v postev za dvoboje v Atletiko.

ZSK Hermes. Drevi ob 20. seja prireditvenega odbora v pisarni Grafike. Predsednik.

Ustanovni občni zbor Slovenske bokalke svene bo v nedeljo 25. oktobra ob 11. v salonu pri »Sestici«.

NABAVA RADIOAPARATA JE SEDAJ OLAJŠANA!

Znak kakovosti na radioaparatu pomeni za vsakega kupca jamstvo največje popolnosti, brezhibne kakovosti materiala in najboljše izdelave. Vsaki aparat, ki nosi ta znak kakovosti, prinaša lastniku sledeče 3 važne prednosti:

Vsaki radioaparat, katerega visoko razvita nemška industrija izbira za izvoz, nosi ta znak kot označbo svoje izredne kakovosti.

Izkoristite 3 prednosti tega znaka!

1. Edinstveno tehniško popolnost.
2. Največjo protivrednost, pri poljubni ceni.
3. Elegantno obliko in plemeniti material.

KDOR POSLUŠA RADIO, TA JE OBVEŠČEN O VSEM KAR SE DOGAJA PO SVETU.

OPERA

DOGODKI ČASA

SPORT

Naše gledališče

DRAMA

Petek, 25. ob 15.: Romeo in Julija. Dijaška predstava. Izven. Globoko znizane cene od 14 din navzdol.
Sobota, 26.: Skrivalice. Izven.
Nedelja, 27. ob 15.: Pohujšanje v dolini šentflorjanski. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. Ob 20.: Romeo in Julija. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.
Torek, 29.: Tekma. Red premierski.

V Shakespearjevi tragediji »Romeo in Julija« bosta igrala Levarjeva in Jan glavni vlogi. Uprizoritveni danes ob 15. uri bo za dijaštvo po globoko znizanih cenah od 14 din navzdol. Opozorjamo na to klasično predstavo, ki nudi v letošnji uprizoritvi izredno zanimiv dogodek. Nadalje bodo igrali Nablocka, M. Danilova, Gabrijelečeva, Lipah, Kralj, Sever, Preseknik, Skrbinek in Peček. Režiser dr. Kreft.

Zenska pretkanost, ki se uveljavi, da si pribori srečo in zgradi novo eksistenco, je kopazana v Schneinflugovi veseligr »Skrivalice« na prikupen in zabaven način. V tej optimistični veseligr bodo nastopili A. Danilova k. g., bivša odlična članica naše drame, Sancinova, Kralj, Nablocka in Lipah. Režiser prof. Šest.

Prihodnji teden, v torek bo v dramu premiera izvirne slovenske drame, Funktore »Tekme«. Glavno vlogo bo kreiral Gregorin, nadalje bodo nastopili Vida Juvanova, Polonica Juvanova, Sever in Potokar. Delo bo zrežiral Milan Skrbinek.

OPERA

Petek, 25.: Figarova svatba. Red premierski.
Sobota, 26.: Traviata. Izven. Gostovanje Vanje Leventova.

Premierski abonma bo imel drevo v operi predstave Mozartove komične igre »Figarova svatba« z Betetom v partiji Figara. Libretist Lorenzo da Ponte je povzel dejanje po znani istomimski Beaumarchaisovi komediji, Mozart sam pa mu je vdihnil ves kar svoje bogate in tenkočutne glasbene invencije. V uprizoritvi bodo nastopili poleg Betetta še sledeči gg. Janko, Heybalova, Ribičeva, Marček, Zupan, Kogejeva, Kušjeva bo pela partijo Kerubina kot debutantka, Dolničar, Polajnarjeva in Sladojev. Dirigent dr. Švara, režiser Ciril Debevec.

Zanimiva predstava Verdijeve »Traviata« bo jutri zvečer, ko bo v naslovni partiji gostovala Vanja Leventova v partiji Violete in bo prvič v partiji Alfreda nastopil Jean Franci, očeta pa bo pel Janko. Opozorjamo p. n. občinstvo, naj si pravočasno preskrbi vstopnice za ta dogodek, ki mu velja prisostvovati. Cene od 50 din navzdol.

Prihodnji teden bo gostoval član dunajske Državne opere, Anton Dermota v partiji Lenskega v Čajkovskega operi »Evgenij Onjegin«. Predstava bo izven abonmaja. V nedeljo ob 15. bo uprizorila naša opera baletno predstavo v koreografijah

šefa baleta inž. P. Golovina in treh koreografijah Borisa Pilata. Spored obsega izbrane baletne točke iz raznih oper in baletov.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Petek, 25.: zaprto.
Sobota, 26.: Nenavaden človek. Red A.
Nedelja, 27. ob 15.: Vdova Rošinka. Znižane cene. Ob 20.: Nenavaden človek.

RADIO

Petek, 25. oktobra

Ljubljana 7: Jutrnji pozdrav, napovedi, poročila. — 7.15: Veseli zvoki (plošče). — 11: Soliska ura: Razgled po Poljanski dolini — pokrajinska oddaja (ljubljanska šola v Skofji Loki). — 12: Naše veselje (plošče). — 12.30: Poročila, objave, napovedi. — 13.02: Radijski orkester. — 14: Poročila. — 14.10: Turistični pregled. — 19: Šege in običaji Slovencev in smrti (gđ. F. Gruđen). — 18.20: R. Straussova simfonična pesnitev »Smrt in poveljanje« (plošče). — 19.40: 40letnica ljubljanske gluhozemnice (g. Ivan Kunst). — 19: Napovedi, poročila. — 19.25: Nac. ura. — 19.50: Za planince Turistovska oprema (dr. A. Mrak). — 20: V plesnem ritmu (plošče). — 20.30: Godalni kvartet (Ornikova, Marin, Ivančič, Šedlbauer). — 21.15: Plošče. — 21.30: Schubertova glasba (Radijski orkester). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Vesela glasba radijskega orkestra.

Beograd 19.40: Narodna glasba. — 20.10: Klavirske skladbe. — 21.20: Pester spored. — 22.50: Lahka godba. — 23: Greb 17.15: Violinske skladbe. — 20: Plošče. — 20.40: Orkestralni koncert. — 22.10: Ples. — Praga 19.15: Godba na pihala. — 20: Mail orkester. — 20.50: Spevoigra. — 22.30: Vesela muzika. — 23: Sofija 20.15: Operni večer. — 22.40: Bolgarske pesmi in ples. — Berlin 19.20: Vojaški večer. — 20: Mail orkester in solisti. — Rim 17.45: Orkestralna glasba. — 21: Simfonični koncert. — 23.15: Ples.

Iz Prekmurja

pm—Diplomiran je bil na filozofski fakulteti ljubljanske univerze g. Kūčan Ernest iz Andrejcev. Mlademu prekmurškemu matematiku iskreno čestitamo!

Občni zbor dijaškega naraščajkega oddelka pri Sokolu v Murski Soboti. Pred dnevi se je vršil v soboškem Sokolskem domu občni zbor dijaškega naraščajkega oddelka soboškega Sokola. Iz poročil je bilo razvidno, da so agilni naraščajniki v pretekli poslovni dobi priredili kar dve uspešni igri »Desetega brata« in »Skapinove zvižake« in dobro obiskani glasbeni koncert. Ob koncu so bile volitve v vodstvo oddelka. Agilnim dijakom želimo tudi v bodoče čim več uspeha.

pm—Prijet tat. Varnostni organi so aretirali Frana Sovjaka od Sv. Jurija ob Ščavnici. Sovjak je ukradel v Murski Soboti štiri kolesa, ki jih je hotel spraviti k svojemu pajdašu v Maribor, da bi jih ta potem razprodal.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 15.—. Dopisi in žetivne se zaračunajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—. Vsi ostali oglasi se zaračunajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—.

Službo dobi

Beseda 1 Din, davka 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 20 Din.

Brivskega pomočnika

sprejme takoj Znidarič, J. salon Rozman, Kralj. 29001-1

Kuhar

prvovrsten, učen, pošten, dobi takoj stalno službo v Ljubljani. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Prvovrsten kuhar«. 28883-1

Cvikarja - natezovalca

tudi mlajšega, začelnika sprejemajo takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Tovarna čevljev«. 28878-1

Kuharja ali kuharico

za fino kuhinjo sprejme gostilna Lovšin. 29013-1

Natakarico

lepe, prikupljive zunanosti, do 30 let staro, tudi ločenko ali vdovo sprejemajo takoj za Ljubljano. — Potrebno 1500 din za prevzem blaga. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Inteligentna«. 29006-1

Čebelar - upokojenec

z 30 letno prakso in lastnim vzornim čebelarstvom, išče zaposlitve. Sprejme tudi mesto oskrbnika ali hišnika v kraju, ki je za čebelarstvo ugoden. Cenjene ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zelo skromno«. 28861-2

Mestni pogrebni zavod

Občina Ljubljana

Umrla nam je po kratki bolezni, previdna s tolažili sv. vere naša

ljuba mama, stara mama in tašča, gospa

Kreuzberger Eliza

Pogreb blage pokojnice bo v soboto, dne 26. t. m. ob 3. uri popoldne z 2al, kapele sv. Petra, k Sv. Križu.

Ljubljana, Dunaj, dne 24. oktobra 1940.

Rodbine: Kreuzberger, Hočevar, Lavrenčič, dr. Hintze

Mestni pogrebni zavod

Občina Ljubljana

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem javljamo tužno vest, da

nas je za vedno zapustila naša draga teta in svakinja, gosposcična

Pöschl Nina

Pogreb blage pokojnice bo v soboto, dne 26. t. m. ob 4. uri popoldne z 2al, kapele sv. Krištofa, k Sv. Križu.

Ljubljana, škofja Loka, dne 24. oktobra 1940.

Zalujoči ostali

Delavca

vajenega v knjigovodski ali papirni stroki (rezača) išče za takoj »Papiroci«, Ljubljana, Lepodvorska 23. 29009-1

Vajenci (ke)

za damsko frizersko obrt sprejme takoj salona »Ela«, Ljubljana, Gajeva ul. 6. 29012-44

Brivskega vajenca

sprejme takoj — salona Drago Weber, Tyrševa ul. 13. 29031-44

Službe išče

vsaka beseda 50 par, za dajanje naslovov 5 Din najmanjši znesek 15 Din

Natakarica

zmožna kavičje, išče službo kjerkoli, najraje na Jesenicah, za 1. november. Ponudbe na podružnico Jutra Celje pod »Nujne oferte«. 29026-7

Staro lito železo

strojno in komerno, kupim vsako množino. Franc Smole, železovarna, Trata 18, p. št. Vid n. Ljubljano. Telefon 749. 29003-7

Hrastove ježice (knoper)

vsako množino kupim po najboljši ceni. Ponudbe na podružnico Jutra Celje pod »Nujne oferte«. 29026-7

Auto, moto

Beseda 1 Din, davka 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 20 Din

Tovorni avto

»Ford« v prav dobrem stanju, kompletan, z vsemi gumami, zelo poceni napredaj. Jugopromet, Golob, Celje, telefon 273. 29022-10

Realiteta

zavezanje, po možnosti tudi tujske sobe iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Restavracija«. 28999-19

Posed

Beseda 1 Din, davka 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 20 Din

Velika

trgovska hiša v mestu Celju napredaj. Ponudbe na podružnico Jutra v Celju pod značko »Trgovska hiša«. 29021-20

Parcele

na lepem kraju prodam Realiteta pisarna Franjo Pristavec, Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 3, tel. 23-81. 29029-26

Izgubljen

Beseda 1 Din, davka 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 20 Din

Rujavo aktovko

sem izgubil na poti od Hradskega vasi proti prelazu na Dolenjski cesti. Odda naj se proti nagradi din 100 Društva ul. 5, Ljublj. Moste. 28898-28

Zvez ključev

in pokrov bencinskega rezervoarja sem izgubil. Izročiti proti nagradi Moste, Predovičeva 26. 28898-28

Lokali

Beseda 1 Din, davka 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 20 Din

Restavracija

z mesarjo, po možnosti tudi tujske sobe iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Restavracija«. 28999-19

Posed

Beseda 1 Din, davka 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 20 Din

Realiteta

zavezanje, po možnosti tudi tujske sobe iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Restavracija«. 28999-19

Velika

trgovska hiša v mestu Celju napredaj. Ponudbe na podružnico Jutra v Celju pod značko »Trgovska hiša«. 29021-20

Parcele

na lepem kraju prodam Realiteta pisarna Franjo Pristavec, Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 3, tel. 23-81. 29029-26

Izgubljen

Beseda 1 Din, davka 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 20 Din

Rujavo aktovko

sem izgubil na poti od Hradskega vasi proti prelazu na Dolenjski cesti. Odda naj se proti nagradi din 100 Društva ul. 5, Ljublj. Moste. 28898-28

Zvez ključev

in pokrov bencinskega rezervoarja sem izgubil. Izročiti proti nagradi Moste, Predovičeva 26. 28898-28

Kolesa

Beseda 1 Din, davka 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 20 Din

2 tricikla

nova, prvovrstne izdelave, po zelo nizki ceni napredaj. Generator delavica. Tyrševa 13 (pri gove). 29028-11

Kapital

Beseda 1 Din, davka 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 20 Din

Posojila

dajemo našim članom in varčevalcem. Ugodni pogoji. Vloge obrestulje po 5 odstotkov. Vsi varčevalci brezplačno sva rovanj. Zadruga »Moja Dom«, Ljubljana. Dvor takova 8. Učemo oboje. 199

Sobe išče

vsaka beseda 50 par, za dajanje naslovov 5 Din najmanjši znesek 15 Din

Prazna soba

se išče za takoj. Ponudbe pod »Soba 66« na ogl. odd. Jutra. 28897-23a

Opremljeno sobo

oddam takoj dvema osebam v centru mesta. — Cankarjevo nabr. 7. II. nadst. 29030-23a

Soba odda

Beseda 1 Din, davka 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 20 Din

Opremljeno sobo

z vsem blagom, vhodom, solno, zrakovno, 1 ali 2 postelje, blizu tramvajne postojanke. Pisanje, pisalni stroj, priševnik, Pletilnica, Popolnoma opremljena, 2. nadst. 29002-3

Razno

Beseda 1 Din, davka 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Kupim 400 mark

Naslov v ogl. odd. Jutra. 28877-39

Od Vas je

visno, da imate obloko vedno kot novo zato jo pustite redno kemično čistiti ali barvati v tovarni

JOS. REICH

Ljubljana
Poljanski nasip 4-6
Francina Svetolikova nica

NAJSLAJŠA in NAJBOLJŠA

krepljena pijača je **BERMET-VINO**

Sremski Karlovi — Gostilničarji nudite to specialiteto svojim gostom. V sodčkih od 50 l naprej ga razpošilja

B. MARINKOV,

Sremski Karlovi — Fruška gora.

POTREBUJEMO

850 metrov žične vrvi (Tragsell) 21 mm premera;
1700 metrov žične vrvi (Tragsell) 19 mm premera;
1700 metrov žične vrvi (Zugseil) 14 mm premera.

Ponudbe poslati Šumadiskoj Kreditnoj Banci, Beograd, poštanski pret. 376.